

ingediend op **700** (2025-2026) – Nr. 1
16 februari 2026 (2025-2026)

Ontwerp van decreet

tot wijziging
van het Energiedecreet van 8 mei 2009
en het decreet van 19 april 2024
over de operationalisering
van een Vlaamse Nutsregulator,
wat betreft energie-efficiëntie

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet van 14 juli 2025	41
Advies van de Vlaamse Nutsregulator.....	61
Gezamenlijk advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	84
Voorontwerp van decreet van 12 december 2025.....	93
Advies van de Raad van State	114
Ontwerp van decreet.....	128
Bijlage bij de memorie van toelichting: Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking) (zie de documentenfiche)	

MEMORIE VAN TOELICHTING

Samenvatting

Met dit ontwerp van decreet wordt de nieuwe richtlijn Energie-Efficiëntie (richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955) gedeeltelijk omgezet in Vlaamse wetgeving.

I. ALGEMENE TOELICHTING**A. Situering**

Beleidsdomein: Omgeving.

Beleidsveld: Energie.

*i) Europese context: de nieuwe richtlijn Energie-efficiëntie**Historiek*

In het kader van de Europese energiebevoegdheden (artikel 194 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)) traden het Europees Parlement en de Raad van Ministers van de Europese Unie al verschillende keren wetgevend op om het energieverbruik binnen de Unie terug te dringen door middel van energie-efficiëntiemaatregelen. Met richtlijn 2012/27/EU¹ werden in 2012 bijvoorbeeld verschillende verplichtingen ingevoerd voor lidstaten om de energie-efficiëntie op hun grondgebied te bevorderen. Zo moesten lidstaten bijvoorbeeld de energie-efficiëntie van hun publieke sector bevorderen door publieke gebouwen te renoveren (of alternatieve maatregelen te nemen), werd een energiebesparingsverplichting ingevoerd voor lidstaten, werd een regime voor energieaudits ingevoerd en werden verschillende verplichtingen rond meting en factureringsinformatie ingevoerd. Het doel was het energieverbruik in de Unie terug te dringen tot maximaal 1474 miljoen ton olie-equivalent (mtoe) primair energiegebruik of 1078 mtoe finaal energiegebruik in 2020. Dit kwam overeen met een Uniewijde vermindering in energiegebruik van 20 percent ten opzichte van referentiejaar 2007.

Met richtlijn (EU) 2018/2002² werd dit Europese kader in 2018 verder uitgebreid en versterkt. De Uniewijde doelstelling werd opgetrokken naar 32,5 percent vermindering in energieverbruik in 2030. Daartoe werd onder andere de energiebesparingsverplichting uitgebreid en aangescherpt voor de periode na 2020 en werden meting- en factureringsverplichtingen uitgebreid naar verwarming en koeling.

Op 14 juli 2021 publiceerde de Europese Commissie het 'Fit for 55'-pakket dat uitvoering moest geven aan de Europese Green Deal. Een van de voorstellen in dat wetgevende pakket was daarbij de wijziging van de richtlijn Energie-efficiëntie (EED).³ Daarbij stelde de Commissie onder andere voor om de Uniewijde doelstelling op te trekken naar een vermindering in energiegebruik van 9 percent in 2030 ten opzichte van baseline REF2020, met een systeem van indicatieve nationale bijdragen. Ook de energiebesparingsverplichting voor lidstaten en de specifieke regels rond energie-efficiëntie bij overheden werden gevoelig aangescherpt.

¹ Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG, Pb.L. 14 november 2012.

² Richtlijn (EU) 2018/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 houdende wijziging van Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie, Pb.L. 21 december 2018.

³ EUROPESE COMMISSIE, Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de energie-efficiëntie (herschikking), COM(2021) 558 final.

Na de inval van Rusland in Oekraïne publiceerde de Europese Commissie het zgn. REPowerEU-pakket. Naast een noodverordening om het gebruik van aardgas in de Unie te beperken (en later verschillende noodverordeningen om aardgas- en elektriteitsprijzen te proberen bedwingen) publiceerde de Commissie ook een wetgevend voorstel tot wijziging van de richtlijn Energie-efficiëntie, de richtlijn Hernieuwbare Energie (REDIII) en de richtlijn Energieprestaties Gebouwen (EPBD). Wat betreft energie-efficiëntie stelde de Commissie daarbij voor om de energiebesparingsdoelstelling op te trekken van 9 percent tegen 2030 naar 13 percent.⁴ Deze voorstellen werden geïncorporeerd in de lopende 'Fit for 55'-onderhandelingen.

Op 10 maart 2023 bereikten onderhandelaars van de Raad van Ministers en het Europees Parlement een politiek akkoord over het voorstel. De Uniewijde reductiedoelstelling werd vastgesteld op 11,7 percent tegen 2030 en de energiebesparingsverplichting voor lidstaten werd vastgesteld op gemiddeld 1,49 percent per jaar tijdens de periode 2024-2030. De richtlijn werd gepubliceerd in het Europees Publicatieblad op 20 september 2023.⁵

Korte inhoud van nieuwe elementen richtlijn (EU) 2024/1791:

- De richtlijn introduceert vooreerst het transversale energie-efficiëntie-eerst-principe (EE1st) (artikel 3 van de EED). Lidstaten moeten daarbij onder andere garanderen dat bij planning, beleid en grote investeringsbeslissingen in zowel de energiesector als andere sectoren rekening wordt gehouden met het energie-efficiëntie-eerstprincipe. Voor de uitvoering van deze bepaling nam de Commissie op 29 juli 2024 aanbeveling (2024/2143) aan.
- Daarnaast voert de richtlijn een Uniewijde reductiedoelstelling van 11,7 percent tegen 2030 in (artikel 4). Deze Uniewijde reductiedoelstelling is bindend op Europees niveau voor wat betreft het finale energiegebruik (maar is niet bindend voor de doelstelling voor primair energiegebruik). Lidstaten moeten daarbij, in het kader van hun Nationaal Energie- en Klimaatplan, indicatieve nationale bijdragen bepalen die bijdragen aan deze Europese doelstellingen. De richtlijn bevat daarbij verschillende voorwaarden waaraan deze indicatieve bijdragen moeten voldoen.
- De richtlijn voert verschillende verplichtingen in voor de publieke sector (artikel 5 tot en met 7). Vooreerst wordt een energiebesparingsdoelstelling ingevoerd voor de publieke sector, die jaarlijks gemiddeld 1,9 percent finale energie moet besparen. Daarnaast moeten ze jaarlijks 3 percent van hun totale vloeroppervlakte renoveren tot bijna-energieneutrale of emissievrije gebouwen. Tot slot voert de richtlijn ook regels in voor energie-efficiëntie in overheidsopdrachten en bij de aankoop en huur van gebouwen door aanbestedende overheden.
- De energiebesparingsdoelstelling voor lidstaten wordt gevoelig aangescherpt (artikel 8 tot en met 10). Er wordt voorzien in een glijpad voor geleidelijke verstrenging doorheen de periode 2024-2030; gemiddeld gezien moet daarbij jaarlijks 1,49 percent energie bespaard worden.
- Het regime voor energieaudits wordt grondig aangepast en energiemanagementsystemen worden, in bepaalde gevallen, verplicht (artikel 11).
- Er wordt een monitoringsverplichting ingevoerd voor datacentra (artikel 12). Datacentra die een bepaalde grens van energievraag overstijgen moeten daarbij bepaalde informatie rapporteren aan de lidstaten.
- De richtlijn voert nieuwe contractuele rechten voor verwarming, koeling en huishoudelijk warm water in (artikel 21).

⁴ EUROPESE COMMISSIE, Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn (EU) 2018/2001 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, Richtlijn 2010/31/EU betreffende de energieprestatie van gebouwen en Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie, COM(2022) 222 final.

⁵ Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking), Pb.L. 20 september 2023.

- Lidstaten worden verplicht om op verschillende manieren te voorzien in voorlichtingsmaatregelen en bewustmakingsmaatregelen (artikel 22).
- Ook moeten lidstaten maatregelen nemen om mensen in energiearmoede te beschermen (artikel 24). De richtlijn bevat daarbij een aantal maatregelen die de lidstaten kunnen nemen om energiearmoede te remediëren en bevat een verplichting om een expertennetwerk energiearmoede op te richten (of een bestaand netwerk aan te wijzen) met betrekking tot het bestrijden van energiearmoede.
- Naast het opmaken van een warmtekaart moeten lidstaten er voor zorgen dat lokale besturen met minstens 45.000 inwoners een lokaal warmteplan opmaken (artikel 25).
- Verder voert de richtlijn voorwaarden in waaraan warmtenetten moeten voldoen om als efficiënt te worden beschouwd (artikel 26).
- De richtlijn voorziet dat ook regulatoren en beheerders van het transmissienet, het vervoersnetwerk en het distributienet rekening moeten houden met energie-efficiëntie (artikel 27).
- Tot slot voorziet de richtlijn in een verplichting voor lidstaten om tegen 31 december 2024 na te gaan of er voldoende niveau van expertise inzake energie-efficiëntie beschikbaar is op de markt (artikel 28).

ii) Vlaamse beleidscontext

Vlaams regeerakkoord 2024-2029 (Parl.St. VI.Parl. 2024-25, nr. 31/1)

“De Vlaamse overheid zal voorloper zijn als het gaat om energie-efficiëntie en klimaatneutraliteit van haar gebouwen en transportmiddelen. Voor gebouwen doet de Vlaamse overheid onder meer een beroep op het Vlaams Energiebedrijf en Het Facilitair Bedrijf. In uitvoering van de richtlijn ‘energie-efficiëntie’ (EED) zal de Vlaamse overheid de energie-efficiëntie van haar eigen overheidsgebouwen verder verbeteren.” (blz. 50).

“Het regelgevende kader rond energie-efficiëntie wordt, waar nodig, afgestemd op de richtlijn ‘energie-efficiëntie’, zonder het bestaande kader af te zwakken.” (blz. 51, in context van het wetgevende kader voor ondernemingen)

“We onderstrepen het belang van de lokale besturen om klimaatmaatregelen (mitigatie en adaptatie) op het terrein te realiseren en van onderuit draagvlak ervoor te creëren. We ondersteunen daarom de lokale besturen om te prioriteren, enerzijds in functie van de Vlaamse beleidsdoelstellingen, anderzijds om hen in staat te stellen om hun eigen klimaatengagementen waar te maken. We vormen het Lokaal Energie- en Klimaatpact om tot een structureel dialoogplatform dat alle klimaatgerelateerd Vlaams beleid van alle beleidsdomeinen richting lokale besturen helder kanaliseert, knelpunten wegwerkt en zorgt voor eenduidige, resultaatgerichte steunmaatregelen zonder administratieve ballast. We creëren daarbij ook een kader voor steden en gemeenten om lokale verwarmings- en koelingsplannen op te maken die aangeven waar er warmte- en koudnetten kunnen komen (zoneringplan) en hoe, wanneer en door wie die zullen worden aangelegd (uitvoeringsplan). Net zoals een gemeente een rioolbeheerder kan aanstellen, kan dat ook gebeuren voor een warmtenetbeheerder. Het ontwikkelrecht van die warmtenetbeheerder komt te vervallen als die binnen een vooraf bepaalde periode niet aan ontwikkeling toe komt.” (blz. 55).

Beleidsnota Energie en Klimaat 2024-2029 (Parl.St. VI.Parl. 2024-25, nr. 141/1)

“Intussen stelt de nieuwe Energie-efficiëntierichtlijn (EED) in artikel 5 een minimale jaarlijkse energiebesparing van 1,9% voorop voor de overheidsinstanties. Aanvullend legt artikel 6 van dezelfde Richtlijn op dat jaarlijks minstens 3% van de bruikbare vloeroppervlakte van de gebouwen in eigendom van overheidsinstanties

wordt gerenoveerd tot minstens BEN-niveau. Bij de omzetting van deze artikels in Vlaamse regelgeving zal erover worden gewaakt dat het huidige ambitieniveau uit het Intern Klimaatplan Vlaamse overheid als uitgangspunt geldt en ook wordt aangehouden voor overheidsinstanties die niet tot de Vlaamse overheid of lokale besturen behoren.” (blz. 48)

“De resultaten van het Actieplan Energie Efficiëntie 2021-2025 worden voor de centrale Vlaamse overheid door het VEB tegen het licht gehouden en op basis van de verworven inzichten worden de modaliteiten voor het Actieplan Energie Efficiëntie 2026-2030 vastgelegd.” (blz. 48)

“Om de energiebesparingen in de industriële sector te optimaliseren, wordt de implementatie van een energiebeheersysteem, conform de Energie-efficiëntie-richtlijn verplicht bij ondernemingen met een jaarlijks finaal energiegebruik van minstens 85 TJ (23,61 GWh). Vervolgens zijn ondernemingen met een jaarlijks finaal energieverbruik van minstens 10 TJ (2,78 GWh) verplicht een energieaudit uit te voeren. Dit resulteert in een verbreding van de doelgroep die verplicht zijn een energieaudit uit te voeren, aangezien de huidige ondergrens 50 TJ (13,89 GWh) bedraagt. Verder betekent dit ook dat de verplichting tot het opstellen van een energiebalans zal vervangen worden door een verplichting tot opstellen van een energieaudit. Een energiebalans moet in het huidige beleid immers opgesteld te worden door een kmo met een jaarlijks finaal energieverbruik tussen 20 TJ (5,56 GWh) en 50 TJ (13,89 GWh).” (blz. 56)

“Ik zet de bepalingen inzake warmtenetten uit de Europese regelgeving (Hernieuwbare Energie Richtlijn en Energie Efficiëntie Richtlijn) om in Vlaamse regelgeving. Ik creëer daarbij een kader voor steden en gemeenten om lokale verwarmings- en koelingsplannen op te maken die aangeven waar er warmte- en koudnetten kunnen komen (zoneringsplan) en hoe, wanneer en door wie die zullen worden aangelegd (uitvoeringsplan). Net zoals een gemeente een rioolbeheerder kan aanstellen voor de aanleg en het beheer van de conform de zonerings- en uitvoeringsplannen aan te leggen rioleringen, kan zij ook een warmtenetbeheerder aanduiden. Het ontwikkelrecht van die warmtenetbeheerder komt te vervallen als die binnen een vooraf bepaalde periode niet aan ontwikkeling toe komt. Ik onderzoek of in straten of wijken waar warmtenetten worden aangelegd, ook de aardgasnetten kunnen worden verwijderd.” (blz. 59)

1. Inhoud

1.1. Energie-efficiëntie-eerstprincipe (artikel 3 van de EED)

De richtlijn vertrekt vanuit de fundamentele premisse dat strategische investeringen in energie-efficiëntie de energievraag op kosteneffectieve wijze kunnen verminderen.

Het energie-efficiëntie-eerstprincipe, zoals bepaald in artikel 3 van de EED, heeft een bijzonder ruim toepassingsgebied, zowel personeel (private en publieke actoren) als materieel (planning, beleid en grote investeringsbeslissingen in de energie- en niet-energiesector). Tegelijkertijd is de richtlijn weinig concreet over hoe het principe moet worden toegepast. De Commissie publiceerde in juli 2024 een aanbeveling over de interpretatie van artikel 3 van de EED.⁶ Deze aanbeveling geeft enkele high-levelaanknopingspunten waar lidstaten rekening mee moeten houden bij de toepassing van het principe, maar blijft op verschillende punten bijzonder vaag over de concrete implementatie van het EE1st-principe, bijvoorbeeld

⁶ Aanbeveling (EU) 2024/2143 van de Commissie van 29 juli 2024 bevattende richtsnoeren voor de uitleg van artikel 3 van Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het energie-efficiëntie-eerstbeginsel, Pb.L. 9 augustus 2024.

voor wat betreft de implementatie door private ondernemingen in de niet-energiesector.⁷ De Commissie lijkt voor de concrete uitwerking van het principe dan ook vooral naar de lidstaten te kijken.

Bovendien is het vaak niet duidelijk hoe het energie-efficiëntie-eerstprincipe, zoals bepaald in artikel 3 van de EED, interageert met andere wetgeving en zelfs andere bepalingen van de EED. De richtlijn verwijst daarbij zelf naar de noodzaak om het principe proportioneel toe te passen, zonder daarbij overlappende en conflicterende verplichtingen in het leven te roepen.⁸ Zo rijst de vraag wat het verschil is tussen de verplichting voor publieke actoren om rekening te houden met energie-efficiëntieoplossingen in hun planningsbeslissingen (artikel 3 van de EED) en de verplichting voor lokale en regionale overheden om specifieke energie-efficiëntiemaatregelen te integreren in hun langetermijnplanningsbeslissingen (artikel 5.6 van de EED). Beheerders van het distributienet en het plaatselijk vervoernet worden via artikel 27 van de EED duidelijke en specifieke verplichtingen opgelegd met betrekking tot energie-efficiëntie; het is onduidelijk in hoeverre artikel 3 additionele verplichtingen zou opleggen aan deze beheerders. Tot slot zijn er gevallen denkbaar waarin bv. distributienetbeheerders het energie-efficiëntie-eerstprincipe verschillende keren zouden moeten toepassen voor dezelfde beslissing op basis van een ander artikel van de EED⁹, wat niet strookt met de hierboven aangehaalde proportionele toepassing van het principe.

Met voorliggend ontwerp van decreet wordt dan ook een algemene rechtsgrond ingevoerd voor de Vlaamse Regering om de verplichting op te leggen om energie-efficiëntieoplossingen te beoordelen in het kader van belangrijke investeringsbeslissingen (artikel 29). De Vlaamse Regering wordt ook gemachtigd om uitzonderingen op de verplichting vast te stellen, en wordt bovendien gemachtigd om te bepalen welke maatregelen gelijk worden gesteld met het uitvoeren van de beoordeling. Daarnaast wordt een rechtsgrond gecreëerd voor de Vlaamse Regering om verplichtingen op te leggen aan de Vlaamse overheid, de provincies en gemeenten met betrekking tot de toepassing van het EE1st-principe (artikel 30). Daarbij zal, in het licht van de verplichting tot proportionele toepassing (zoals die voortvloeit uit de EED) en de principiële afspraak in het regeerakkoord om niet verder te gaan dan de Europese wetgeving voorschrijft (de zgn. 'gold-plating'), een evenwichtige en eenvoudige toepassing van de verplichting worden gegarandeerd.

1.2. Verplichtingen publieke sector (artikel 5 tot en met 7 van de EED)

De nieuwe EED bevat daarnaast ook nieuwe verplichtingen voor de publieke sector. Zo moeten overheidsinstanties jaarlijks 1,9 percent besparen op hun finaal

⁷ Hoofdstuk 4.6 van de aanbeveling gaat kort in op de implementatie van het principe door particulieren. De aanbeveling stelt vast dat er best geen verplichte beoordelingen worden vastgelegd, maar dat er moet gewerkt worden met 'specifieke beleidsstimulansen'. Daarbij verwijst de aanbeveling naar het EU ETS en ETS2 en dynamische contracten. Tot slot verwijst de aanbeveling naar het NEKP of andere nationale plannen die 'informatie kunnen verschaffen' over beleidskaders en marktomstandigheden.

⁸ Considerans 21: "The energy efficiency first principle should always be applied in a proportional way and the requirements laid down in this Directive should not entail overlapping or conflicting obligations on Member States, where the application of the principle is ensured directly by other legislation. This might be the case for the projects of common interest included in the Union list pursuant to Article 3 of Regulation (EU) 2022/869 of the European Parliament and of the Council, which introduces the requirements to consider the energy efficiency first principle in the development and assessment for those projects."

⁹ Zo moeten beheerders het principe onder andere toepassen bij het opmaken van de netwerkplanning en bij het nemen van investeringsbeslissingen. Theoretisch gezien zou het principe dan moeten worden toegepast bij de opmaak van het investeringsplan (waar de VNR toezicht houdt op de implementatie ervan), maar ook bij het aankopen van de apparatuur in kwestie via overheidsopdracht (nu artikel 7 van de EED de toepassing van het principe verplicht stelt bij overheidsopdrachten boven de drempelwaarden).

energieverbruik en moet jaarlijks minstens een evenwaardige energiebesparing gerealiseerd worden aan de renovatie van 3 percent van de bruikbare vloeroppervlakte van hun gebouwen in eigendom naar BEN-niveau (bijna-energie neutraal). Deze bepalingen werden vorige legislatuur reeds grotendeels omgezet op decretaal niveau. Met voorliggend ontwerp worden daarnaast bijkomende decretale grondslagen ingevoerd voor een volledige omzetting (artikel 22).

Daarnaast bevat de nieuwe EED ook een verplichting voor aanbestedende overheden om, bij de aankoop en de huur van nieuwe gebouwen, gebouwen met goede energieprestaties te kopen of te huren. In uitvoering van die verplichting wordt een rechtsgrond ingevoerd voor de Vlaamse Regering om verdere maatregelen te nemen (artikel 24).

1.3. Energieaudits en energiemanagementsystemen (artikel 11 van de EED)

De nieuwe richtlijn voert ook verschillende ingrijpende wijzigingen door aan het regime rond energieaudits. In de vorige richtlijn werd een economisch criterium gehanteerd om te bepalen welke ondernemingen een energieaudit moesten uitvoeren. De nieuwe EED vervangt dit criterium door een energetisch criterium, nl. gemiddeld verbruik per jaar (alle energiedragers). Ook voert de nieuwe EED een nieuwe verplichting in voor grote verbruikers (>85 TeraJoule (TJ) per jaar) om een energiemanagementsysteem te implementeren. Het voorliggende ontwerp van decreet voorziet dan ook in enkele decretale wijzigingen in het licht van de nieuwe Europese eisen (artikel 18).

1.4. Datacentra (artikel 12 van de EED)

Via het decreet van 19 april 2024¹⁰ werd in het Vlaamse Gewest artikel 12 van richtlijn (EU) 2023/1791 reeds omgezet. Artikel 12 voorziet immers in een door de lidstaten om te zetten Europese rapporteringsverplichting voor de datacentra als bedoeld in bijlage A, punt 2.6.3.1.16, van verordening (EG) nr. 1099/2008. Ondertussen heeft de Europese Commissie evenwel in uitvoering van artikel 33, lid 3, van de voormelde richtlijn een uitgebreide gedelegeerde verordening¹¹ aangenomen, waarbij ze meer detaillistisch bijkomende gegevens opvraagt dan voorzien was in de initiële omzetting van 2024. Met voorliggend ontwerp van decreet worden dan ook de nodige wijzigingen doorgevoerd om het decretale kader in lijn te brengen met de gedelegeerde verordening (artikel 21). Voor een gedetailleerde bespreking van de omzetting wordt verwezen naar de artikelsgewijze bespreking van deze artikelen.

1.5. Contractuele rechten warmte, koeling en huishoudelijk warm water (artikel 21 van de EED)

De nieuwe EED voert een nieuw artikel 21 in. Artikel 21 bepaalt de contractuele basisrechten waar afnemers en eindgebruikers van verwarming, koeling en warm water voor huishoudelijk gebruik recht op hebben. Artikel 4/1.3.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt aangepast zodat er ook een rechtsgrond wordt voorzien voor de facturatie van warm water voor huishoudelijk gebruik. De verdere uitwerking van de contractuele basisrechten waar afnemers en eindgebruikers van verwarming, koeling en warm water voor huishoudelijk gebruik recht op hebben

¹⁰ Decreet van 19 april 2024 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft het uniek loket voor de aanvraag, behandeling, verwerking en uitbetaling van gebouwpremies of premies voor energieopwekkingsinstallaties en tot instelling van een rapportageverplichting voor datacentra, BS 17 mei 2024.

¹¹ Gedelegeerde verordening (EU) 2024/1364 van de Commissie van 14 maart 2024 betreffende de eerste fase van de vaststelling van een gemeenschappelijke beoordelingsregeling van de Unie voor datacentra, Pb.L. 17 mei 2024.

zal via een besluit van de Vlaamse Regering uitgewerkt worden in het Energiebesluit van 19 november 2010.

Bijkomend worden nog enkele andere onduidelijkheden in het Energiedecreet van 8 mei 2009 weggenomen.

1.6. Maatregelen warmte en lokale warmteplannen (artikel 25 van de EED)

Artikel 25, lid 6, van de richtlijn (EU) 2023/1791 schrijft voor dat gemeenten met meer dan 45.000 inwoners verplicht een lokaal verwarmings- en koelingsplan moeten opstellen. Voorgesteld wordt om in het Energiedecreet van 8 mei 2009 in titel IV een hoofdstuk IV te voegen ter omzetting van de verplichtingen uit artikel 25, lid 6, van richtlijn (EU) 2023/1791.

De richtlijn bepaalt dat belanghebbenden bij de opmaak ervan moeten worden betrokken en dat het plan breed moet worden geconsulteerd. Ook moet het plan, waarvan de aandachtspunten al door de Europese regelgever in het voormelde lid 6 werden vastgelegd, beoordeeld worden door een "bevoegde instantie". Er wordt voorgesteld de taak van bevoegde instantie aan het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) toe te wijzen. Gemeenten moeten een ontwerp van lokaal verwarmings- en koelingsplan ter beoordeling aan het VEKA voorleggen.

Zoals bepaald werd in het regeerakkoord, zullen die verwarmings- en koelingsplannen aangeven waar er warmte- en koudenetten kunnen komen (zoneringsplan) en hoe, wanneer en door wie die zullen worden aangelegd (uitvoeringsplan). De opmaak en uitvoering van die plannen hoeft door de betrokken gemeenten niet noodzakelijk individueel te gebeuren. Dergelijke plannen moeten uiteraard ook worden uitgevoerd. Dit hoeft door de betrokken gemeenten niet noodzakelijk individueel te gebeuren. De lokale verwarmings- en koelingsplannen kunnen conform de richtlijn immers ook door een groep naburige gemeenten gezamenlijk worden opgemaakt en uitgevoerd, mits de geografische en bestuurlijke context en de verwarmings- en koelingsinfrastructuur daartoe geschikt zijn. De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen met betrekking tot het bepalen van die geschiktheid.

Momenteel vallen er negentien Vlaamse gemeenten met meer dan 45.000 inwoners onder deze nieuwe verplichting. Voor acht van deze gemeenten werd er een lokaal warmteplan toegevoegd aan de Inspiratiekaart Warmtezoning. De opgestelde plannen zijn echter inhoudelijk sterk verschillend en voldoen niet aan de eisen die richtlijn (EU) 2023/1791 oplegt. De gemeenten zullen een lokaal verwarmings- en koelingsplan moeten opmaken dat voldoet aan de eisen die de richtlijn oplegt.

Conform artikel 32 van richtlijn (EU) 2023/1791 zijn lidstaten verplicht sancties te bepalen voor inbreuken op krachtens de richtlijn vastgestelde nationale bepalingen. De aldus vastgestelde sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. Daarom wordt voorgesteld om een sanctiebepaling toe te voegen in het Energiedecreet van 8 mei 2009, voor niet-naleving van de verplichtingen met betrekking tot het opstellen van lokale verwarmings- en koelingsplannen. Het VEKA kan gemeenten die niet aan de verplichtingen voldoen, een administratieve geldboete opleggen die niet lager is dan 1000 euro, en niet hoger dan 200.000 euro. Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarin de verplichtingen moeten worden nageleefd. Als de gemeente in gebreke blijft bij het verstrijken van die termijn, kan een administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom worden opgelegd, die 100 euro bedraagt per kalenderdag per 10.000 inwoners van de gemeente dat de termijn wordt overschreden.

Met voorliggend ontwerp van decreet wordt artikel 25 van de EED, voor wat betreft de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest, omgezet op decretaal niveau. Daarvoor worden wijzigingen doorgevoerd aan het Energiedecreet (artikel 15 tot en

met 17). Voor een gedetailleerde bespreking van de omzetting wordt verwezen naar de artikelsgewijze bespreking van deze artikelen.

1.7. Efficiënte stadswarmte en -koeling (artikel 26 van de EED)

Artikel 26 van richtlijn (EU) 2023/1791 legt de lidstaten eisen op met betrekking tot efficiënte stadsverwarmings- en koelingssystemen. Het artikel bepaalt verder onder meer dat lidstaten maatregelen moeten nemen om de energie-efficiëntie te verhogen, hernieuwbare energiebronnen en restwarmte en -koude in stadsverwarming en -koeling te integreren, en een kosteneffectieve omschakeling naar efficiënte systemen te bevorderen. Daarnaast bevat het artikel voorschriften over de geleidelijke uitfasering van inefficiënte systemen en de waarborging van transparantie en non-discriminatoire toegang tot de netten.

In het voorliggend ontwerp van decreet wordt uitvoering gegeven aan de eisen die aan nieuwe en ingrijpende te renoveren stadsverwarmings- en koelingssystemen moeten worden opgelegd (artikel 25 en 26). Er wordt ook een sanctiebevoegdheid aan het VEKA gegeven voor de gevallen waarin de eisen niet worden gehaald.

1.8. Verplichtingen netbeheerders en Vlaamse Nutsregulator (VNR) (artikel 27 van de EED)

De nieuwe EED bevat ook verschillende nieuwe verplichtingen met betrekking tot energie-efficiëntie voor netbeheerders en regulatoren van de elektriciteit- en gasmarkt. Zo moeten netbeheerders onder andere rekening houden met het transversale energie-efficiëntie-eerstprincipe bij het uitwerken van hun investeringsplannen en bij het nemen van investeringen, en moeten netbeheerders de verliezen op hun netten monitoren en kwantificeren met het oog op het wegwerken van die verliezen. Daarnaast moeten ook regulatoren meer rekening houden met energie-efficiëntie bij de uitvoering van hun taken. Zo moeten ze, bij de goedkeuring van transmissie- en distributienettarieven, rekening houden met het energie-efficiëntie-eerstprincipe en moeten ze een specifiek deel van het jaarverslag daaraan wijden.

Met voorliggend ontwerp van decreet wordt artikel 27 van de EED, voor wat betreft de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest, volledig omgezet. Daarvoor worden wijzigingen doorgevoerd aan het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator. Voor een gedetailleerde bespreking van de omzetting wordt verwezen naar de artikelsgewijze bespreking van deze artikelen.

1.9. Conversiefactoren (artikel 31 van de EED)

De vorige EED bevatte al regels rond conversiefactoren. Zo werden conversiefactoren voor verschillende energiebronnen bepaald en een standaardwaarde voor de primaire energiefactor elektriciteit (1,9) in bijlage IV van de vorige richtlijn. Deze regels werden reeds omgezet in Vlaamse regelgeving bij vorige omzettingen. De nieuwe richtlijn behoudt de mogelijkheid voor lidstaten om af te wijken van de standaardwaarde van 1,9, maar preciseert nu op welke manier dit dient te gebeuren. Met voorliggend ontwerp van decreet wordt een uitdrukkelijke rechtsgrond gecreëerd voor de Vlaamse Regering om een uniforme primaire energiefactor te bepalen over verschillende beleidsinstrumenten heen (artikel 33 en 34).

Implementatie

Bevoegdheidsdelegatie

In de volgende artikelen van het ontwerp van decreet wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering gegeven om verdere uitvoeringsmaatregelen te nemen:

- artikel 16;
- artikel 17;
- artikel 18;
- artikel 22;
- artikel 26;
- artikel 28;
- artikel 29;
- artikel 33;
- artikel 34.

C. Totstandkomingsprocedure

Regelgevende procedure

De Vlaamse Regering hechtte in de vergadering van 14 juli 2025 haar eerste principiële goedkeuring¹² aan het voorontwerp van decreet houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat betreft energie-efficiëntie en gelastte de Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, om over het voorontwerp van decreet het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Minaraad en de Vlaamse Nutsregulator in te winnen binnen een termijn van dertig dagen.

Gezamenlijk advies van de Minaraad en de SERV

De Minaraad en de SERV gaven een gezamenlijk advies nr. 2025/018.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen verleenden hun gezamenlijk advies nr. 2025/018 met betrekking tot voorliggend ontwerp van decreet. Hierbij hebben zij volgende vragen, opmerkingen en aanbevelingen.

Voor wat betreft de energiebeheersystemen en energieaudits, merken de raden op dat het voorontwerp van decreet de bestaande decretale eisen aanvult met "het implementeren van een energiebeheersysteem" zonder te verwijzen naar de drempel van 85 TJ of dat het energiebeheersysteem moet voldoen aan EU- en internationale standaarden (bv. NBN EN ISO 50001:2018). Daarnaast stelt het voorontwerp dat de Vlaamse Regering een instantie zal aanduiden die de energiebeheersystemen certificeert. De raden vinden dat deze aanduiding niet spoort met het uitgangspunt van de richtlijn, namelijk dat een energiebeheersysteem (bv. NBN EN ISO 50001:2018) gecertificeerd wordt door een door de exploitant aangestelde conformiteitsbeoordelingsinstantie die overeenkomstig verordening (EG) nr. 765/20082 van het Europees Parlement en de Raad is geaccrediteerd. De raden vragen een nauwere afstemming met de tekst van de EED. De nieuwe richtlijn Industriële Emissies (2024/1785) bevat bepalingen rond verplichte milieubeheersystemen en momenteel wordt hiervoor een ontwerp van decreet uitgewerkt. Afstemming tussen beide ontwerpen van decreet is dan ook aangewezen. Daarnaast vinden de raden dat de bepaling rond de normen en voorwaarden voor de energiebeheersystemen te vaag is en algemeen is. In principe moet een certificaat volgens een Europese en internationale norm, zoals EN ISO 50001 (energiebeheersystemen)

¹² VR 2025 1605 DOC.0380.

volstaan. Wel moet voldaan worden aan de eisen uit de EED. In dat kader lijkt het logisch dat de Vlaamse Regering voorwaarden kan stellen over de erkenning van certificerende instanties, de inhoud en opzet van het managementsysteem, de frequentie en reikwijdte van interne en externe audits, de rapportage- en bewaarplichten en organisatorische en administratieve vereisten. Tot slot wijzen de raden erop dat het voorontwerp van decreet de bevoegdheden van de Vlaamse Regering inzake energieaudit uitbreidt met 'rapporteringseisen'. Zij vragen zich af of ook 'kwalificaties van auditoren' dienen te worden toegevoegd, aangezien de EED hier meerdere verwijzingen naar bevat.

Voor wat betreft de opmerking over de drempel van 85 TJ wordt er niet op het advies van de raden ingegaan. Deze drempel zal, in lijn met de reeds bestaande drempels voor wat betreft de energieaudits en de energieplannen, worden opgenomen op niveau van het Energiebesluit van 19 november 2010.

Met betrekking tot de certificering van energiebeheerssystemen door een instantie, moet worden verduidelijkt dat de Vlaamse Regering de instantie aanduidt die energiebeheerssystemen kan certificeren in het licht van relevante Europese of internationale standaarden, bijvoorbeeld ISO 50001. Deze instantie moet, conform de EED, geaccrediteerd zijn door een nationale accreditatie-instantie conform verordening (EG) 765/2008.

Een milieubeheerssysteem, zoals vereist door de richtlijn Industriële Emissies, kan ook worden ingevoerd om te voldoen aan de verplichting, voor zover een energieaudit werd uitgevoerd in het kader van het milieubeheerssysteem en voor zover die energieaudit aan de vereisten bepaald in het Energiebesluit voldoet.¹³ De Vlaamse Regering zal met deze Europeesrechtelijke equivalentie rekening moeten houden bij het aannemen van uitvoeringswetgeving.

Er wordt maximale integratie van Europese verplichtingen in bestaande Vlaamse instrumenten nagestreefd. De uitvoeringswetgeving zal verdere invulling geven aan de inhoud en opmaakvereisten van de energiebeheerssystemen. Indien de inhoud van een energiebeheerssysteem reeds overeenkomstig andere regelgeving wordt uitgewerkt (bv. in het kader van een milieubeheerssysteem in kader van de omzetting van de richtlijn Industriële Emissies of in het kader van een energiebeleidsovereenkomst) dan zal conform het 'only once'-principe deze uitwerking voldoende zijn om aan de vereisten inzake energiebeheerssystemen te voldoen.

Zoals de raden zelf reeds opmerken voorziet het voorliggende ontwerp van decreet daarom in de nodige rechtsgronden om deze voorwaarden op niveau van het Energiebesluit van 19 november 2010 op te nemen in de reeds bestaande regelgeving omtrent energierapportering voor ondernemingen, publiekrechtelijke rechtspersonen en niet-commerciële instellingen. De opmerking voor wat betreft de 'kwalificaties van auditoren' kan niet worden gevolgd, aangezien de betrokken bepaling reeds bepaalt dat het moet gaan om een energiedeskundige.

Voor wat betreft de beoordeling en planning van verwarming en koeling, merken de raden op dat de lidstaten verplicht worden om nationale plannen voor verwarming en koeling op te stellen, inclusief lokale warmteplannen. Gemeenten met meer dan 45.000 inwoners moeten zo'n plan opstellen, gebaseerd op een nationale beoordeling van het potentieel voor efficiënte verwarming en koeling, en moeten voldoen aan inhoudelijke en procedurele vereisten, waaronder participatie van belanghebbenden. Lidstaten moeten hierbij ondersteuning bieden.

¹³ Artikel 11.10 van de EED: Enterprises that implement an environmental management system, certified by an independent body in accordance with the relevant European or international standards, shall be exempt from the requirements laid down in paragraphs 1 and 2 of this Article, provided that the environmental management system concerned includes an energy audit on the basis of the minimum criteria set out in Annex VI.

De raden merken op dat artikel 25 van de EED niet tijdig werd omgezet in nationale wetgeving. De raden wijzen voorts op een aantal knelpunten m.b.t. de verplichting voor gemeenten met meer dan 45.000 inwoners om lokale warmteplannen te ontwikkelen:

- Artikel 16 (oud artikel 23) biedt volgens de raden geen duidelijkheid over de deadline voor het opstellen van dergelijke plannen voor gemeenten die pas sinds 1 januari 2025 boven de 45.000 inwoners uitkomen.
- Artikel 16 (oud artikel 23) verplicht gemeenten om vóór het opstellen van een lokaal warmte- en koelplan een openbaar onderzoek te houden, wat afwijkt van de EED.
- Artikel 17 (oud artikel 24) bevat verplichtingen die niet altijd uitvoerbaar zijn. Zo vereist punt 10° data uit een verwarmingsdatabank, maar deze databank is nog niet operationeel, ondanks eerdere engagementen van de Vlaamse overheid.
- Volgens de raden ontbreekt er een kader voor de uitrol van warmte- en koude-netten en beschikken lokale besturen niet over de nodige hefboomen om timing, investering en uitrol van warmtenetten concreet te plannen.
- De raden maken zich zorgen over de gevolgen van de nieuwe verplichtingen voor Vlaamse gemeenten. Volgens de nota aan de Vlaamse Regering vallen negentien gemeenten onder de richtlijn, maar accurate cijfers tonen aan dat het om twintig gemeenten zou gaan, waarvan achttien al een warmteplan hebben opgesteld of eraan werken. Toch voldoen deze plannen inhoudelijk niet aan de eisen van de richtlijn waardoor gemeenten hun werk opnieuw zouden moeten doen. De ontwerpregeling erkent hun inspanningen niet volgens de raden en stelt boetes in het vooruitzicht voor gemeenten die niet tijdig een conform warmte- en koelingsplan indienen.
- De raden wijzen op het feit dat er momenteel geen koppeling tussen de warmteplanning en ruimtelijke ordening wordt vermeld.
- Sommige provincies hebben tot op heden hun expertise ingebracht en/of een faciliterende rol opgenomen bij de opmaak van lokale warmteplannen. Het voorliggend ontwerp van decreet voorziet hier momenteel niet in, terwijl deze samenwerking essentieel is voor een gebiedsgerichte aanpak.
- In de ontwerpregeling wordt enkel gesteld dat de lokale verwarmings- en koelingsplannen opgesteld dienen te worden, zonder duidelijkheid te geven over andere Vlaamse instrumenten en/of beleid op korte en/of lange termijn.

De raden formuleren dan ook enkele aanbevelingen voor het aanpakken van bovenstaande knelpunten.

- Verduidelijking toevoegen aan artikel 16 (oud artikel 23) zodat de deadline voor gemeenten die pas sinds 1 januari 2025 of later boven de 45.000 inwoners uitkomen duidelijk is. De raden vragen hierbij om de gemeenten minstens twee jaar tijd te geven en hierbij voorlopersgemeenten te betrekken die reeds een plan hebben opgesteld om te bekijken in hoeverre het nog aangevuld moet worden en tegen wanneer een aanpassing mogelijk is. De exacte bepalingen kunnen vervolgens besluitmatig verder worden vastgelegd.

Het ontworpen artikel 4/1.4.1, eerste lid, van het Energiedecreet schrijft voor dat gemeenten die op 1 januari 2025 meer dan 45.000 inwoners tellen, verplicht zijn om een lokaal verwarmings- en koelingsplan op te stellen, waarbij de Vlaamse Regering de datum bepaalt waarop het plan voor het eerst wordt opgemaakt en goedgekeurd. Gemeenten die pas vanaf 1 januari 2027 voor het eerst de drempel van 45.000 inwoners bereiken, “maken het lokaal verwarmings- en koelingsplan op en keuren het goed voor 1 januari van het tweede jaar volgende op het jaar waarin ze op 1 januari voor het eerst dat inwonersaantal bereiken”. In het voorbeeld waarin een gemeente op 1 juli 2027 voor het eerst het inwoneraantal van 45.000 bereikt, zou de gemeente pas op 1 januari 2030 aan de verplichting moeten voldoen, aangezien deze gemeente op 1 januari 2028 voor het eerst de drempel overschrijdt, en op 1 januari van het tweede kalenderjaar dat daarop volgt de deadline verstrijkt. Een verduidelijking van deze bepaling is in deze zin overbodig.

Wel wordt een kleine wijziging voorgesteld in de ontwerpbeplanning. Door enerzijds een regel vast te leggen voor gemeenten die op 1 januari 2025 meer dan 45.000 inwoners tellen, en anderzijds een regel vast te leggen voor gemeenten die pas vanaf 1 januari 2027 die drempel overschrijden, worden de gemeenten die tussen die twee data de drempel overschrijden (bijvoorbeeld op 1 januari 2026) niet gevat. Door de huidige formulering van het ontwerpartikel ontstaat er een onbedoelde lacune in de regelgeving. Gemeenten die tussen 1 januari 2025 en 1 januari 2027 voor het eerst de drempel van 45.000 inwoners overschrijden, vallen immers niet expliciet onder de bestaande bepalingen. Daarom wordt voorgesteld om de tweede regel van toepassing te verklaren op gemeenten die na 1 januari 2025 voor het eerst de drempel van 45.000 inwoners bereiken. Het vroegst dat deze gemeenten aan de verplichting moeten voldoen is 1 januari 2028, voor gemeenten die in het kalenderjaar 2025 de drempel voor het eerst bereiken. Een gemeente die bijvoorbeeld op 1 juli 2025 voor het eerst boven de 45.000 inwoners komt, moet uiterlijk op 1 januari 2028 een lokaal verwarmings- en koelingsplan opmaken en goedkeuren.

Wat betreft de deadline: in het huidige voorstel hebben de gemeenten tussen een en twee jaar de tijd om het verwarmings- en koelingsplan op te stellen afhankelijk van de datum wanneer de drempel van 45.000 inwoners wordt bereikt. Deze drempel wordt niet plots overschreden. In praktijk hebben deze gemeenten dus voldoende tijd, ze zijn minstens twee jaar op voorhand op de hoogte dat bij overschrijding van de drempel actie nodig is.

- De raden vragen om het openbaar onderzoek als verplichting te schrappen en om in overleg te treden met de lokale overheden zodat hier een beter geschikt instrument voor bepaald kan worden.

Het vereiste om het lokaal verwarmings- en koelingsplan aan een openbaar onderzoek te onderwerpen volgt niet letterlijk uit de richtlijn. Evenwel bepaalt de richtlijn dat de lidstaten ervoor moeten zorgen dat “alle betrokken partijen, met inbegrip van publieke en private belanghebbenden, de gelegenheid krijgen deel te nemen aan de opstelling van de verwarmings- en koelingsplannen” (artikel 25, lid 6, tweede lid) en moeten deze plannen ook “worden voorbereid met medewerking van alle betrokken regionale of lokale belanghebbenden en met participatie van het grote publiek, met inbegrip van exploitanten van lokale energie-infrastructuur” (artikel 25, lid 6, eerste lid, d)”. Uit deze voorwaarden volgt dat de lokale verwarmings- en koelingsplannen actief moeten kunnen participeren bij de opstelling ervan. Aangezien deze punten werden overgenomen in het ontworpen artikel 4/1.4.2, eerste lid, 5° en 6°, van het Energiedecreet (artikel 17 of oud artikel 24) kan de voorwaarde van het openbaar onderzoek verwijderd worden.

- De raden roepen de Vlaamse Regering op haar eerder aangekondigd engagement om tot een verwarmingsdatabank te komen, dringend te realiseren.

De ontwikkeling van een verwarmingsdatabank door het VEKA die voor zo veel mogelijk gebouwen gegevens over de gebruikte verwarmingstechnologie bevat, werd bijgesteld. Bij de uitwerking is gebleken dat de complexiteit veel te hoog lag voor de doeleinden van de databank met name het monitoren van de evolutie van de verwarming van de gebouwen naar fossielvrije verwarming. Er werd daarom beslist om een eenvoudiger dataplatform te ontwikkelen om dit op te volgen.

De Raad gaat er echter onterecht van uit dat punt 10° niet kan gerealiseerd worden zonder de verwarmingsdatabank. De voornaamste bronnen voor gegevens inzake verwarmings- en koelingsapparaten en -systemen in lokale gebouwenbestanden zijn onder andere de energieprestatiecertificaten, de EPB-aangiftes (energieprestatie en binnenklimaat), de warmtekaarten enzovoort die in de Energieprestatie(certificaten)databank van het VEKA worden bijgehouden. De betrokken

vergunningverlenende overheid heeft volgens het Energiedecreet reeds toegang tot deze databanken, waardoor zij ook zonder een verwarmingsdatabank over de nodige gegevens kan beschikken.

- Voorzie een duidelijk technisch, juridisch en beleidsmatig kader op regionaal niveau voor de uitrol van warmte- en koudenetten. Zorg hierbij dat de lokale besturen over de nodige hefboomen beschikken om de investeringen in en de timing voor de uitrol van warmtenetten concreet te kunnen plannen. Maak hierbij een grondige afweging tussen aanvullingen op het huidige vrijblijvende en marktgerichte model versus de geplande top-downgovernance zoals bv. in Nederland.

Er wordt akte genomen van de aanbevelingen voor de verdere uitwerking van de lokale warmte- en koelingsplannen.

- Gemeenten die reeds warmteplannen hebben, mogen niet benadeeld worden door de verplichting om deze opnieuw of sterk uitgebreid op te maken conform de EED-verplichting. Snelle duidelijkheid over de vereisten en extra ondersteuning zijn nodig om lopende processen niet te blokkeren. Deze gemeenten moeten voldoende tijd en middelen krijgen om hun plannen aan te passen.

Er wordt akte genomen van de aanbevelingen voor de verdere uitwerking van de lokale warmte- en koelingsplannen.

- De koppeling tussen warmteplanning en ruimtelijke ordening moet expliciet worden gemaakt om zo mogelijke synergieën te detecteren.

Er wordt akte genomen van de aanbevelingen voor de verdere uitwerking van de lokale warmte- en koelingsplannen.

- Voorzie, per uitvoeringsbesluit, relevante aanknopingspunten voor een mogelijke rol van de provincies bij procesbegeleiding, het inbrengen van externe expertise, het faciliteren van intergemeentelijke samenwerking en het ondersteunen van gemeenten met onvoldoende interne capaciteit voor de opmaak van lokale warmteplannen.

Er wordt akte genomen van de aanbevelingen voor de verdere uitwerking van de lokale warmte- en koelingsplannen.

- Koppel de lokale verwarmings- en koelingsplannen met andere Vlaamse instrumenten (zoals het armoedepan, de aanpassing van het EPB/EPC, de defossiliseringsstrategie voor gebouwen, het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)). Maak duidelijk dat het opstellen van lokale verwarmings- en koelingsplannen niet beperkt mag blijven tot het pro forma afvinken van een Europese verplichting. Deze plannen passen immers in het Vlaams beleid dat gericht is op een fossielvrij gebouwenpark en moeten de stakeholders meer inzicht geven in de nodige stappen om dat te bereiken.

Er wordt akte genomen van de aanbevelingen voor de verdere uitwerking van de lokale warmte- en koelingsplannen.

Voor wat betreft de definitie van overheidsinstanties, merken de raden op dat het voorontwerp van decreet een ruimere doelgroep van overheidsinstanties viseert dan gedefinieerd in de EED, waardoor ook private ondernemingen er onder kunnen vallen en vragen om de voorbeeldfunctie effectief te beperken tot de overheid.

Op dit advies wordt niet ingegaan. De raden vergissen zich immers als zij menen dat private ondernemingen per definitie volledig uitgesloten zijn van het

toepassingsgebied van het begrip 'overheidsinstantie'. De Europese definitie van dat begrip is immers "nationale, regionale of lokale autoriteiten en entiteiten die rechtstreeks door die autoriteiten worden gefinancierd en beheerd, maar die niet van industriële of commerciële aard zijn;". Hieruit vloeit duidelijk voort dat de Europese regelgever ook private entiteiten wou vatten als zij rechtstreeks worden gefinancierd en beheerd door de overheid maar geen commerciële of industriële aard hebben. Deze definitie werd reeds bij decreet van 17 mei 2024 omgezet via het invoegen van de definitie 'overheidsinstantie' in artikel 1.1.3, 97°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 die dit begrip concreet als volgt invult:

"97°/0 overheidsinstantie:

- a) de publieke organisaties, vermeld in punt 104°/1, a), b), c), d), e), f), g), l) en m);
- b) de entiteiten die zowel rechtstreeks door de publieke organisaties, vermeld in punt a), worden gefinancierd en beheerd, maar die niet van industriële of commerciële aard zijn;"

In de memorie van toelichting bij het voormelde decreet van 17 mei 2024 (*Parl. St. VI.Parl. 2023-24, 2127/1, blz. 29-30*) werd dan ook op dit punt de volgende duiding verstrekt:

"Tot slot worden ter omzetting van de verplichtingen uit artikel 5 en 6 van richtlijn 2023/1791 een aantal nieuwe begrippen gedefinieerd. Het leidend voorwerp van het toepassingsgebied van deze Europese verplichting zijn de "overheidsinstanties". Dit is in de Richtlijn (EU) 2023/1791 op algemene wijze gedefinieerd als "nationale, regionale of lokale autoriteiten en entiteiten die rechtstreeks door die autoriteiten worden gefinancierd en beheerd, maar die niet van industriële of commerciële aard zijn".

De Richtlijn definieert echter niet wat exact "nationale, regionale of lokale autoriteiten" zijn maar laat, gelet op de eigenheid van de interne structuren van iedere lidstaat, de concrete invulling ervan in het kader van subsidiariteit over aan die lidstaten. In de Belgische context zijn deze termen te beschouwen als de federale overheid, de Vlaamse overheid, de provinciale overheden, de gemeentelijke overheden, inclusief de OCMW's, de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, de politiezones, de hulpverleningszones, en de polders en wateringen, alsook hun eigen agentschappen. Vallen zodoende niet onder deze term: de onderwijsinstellingen, de gezondheidsvoorzieningen en de welzijnsvoorzieningen (tenzij ze integraal deel uitmaken van de rechtspersoonlijkheid van een van de voormelde overheden), of de overheidsbedrijven.

(...)

De nieuwe deeldefinitie "overheidsinstantie" slaat dan enkel op de specifiek opge-lijste publieke organisaties, vermeld in artikel 1.1.3, 104°/1, a), b), c), d) e), f), g), l) van het Energiedecreet van 8 mei 2009, alsook op die entiteiten die geen publieke organisatie zijn maar wel zowel rechtstreeks door de voormelde specifieke publieke organisaties worden gefinancierd én beheerd, maar die niet van industriële of commerciële aard zijn."

Hieruit vloeit dus voort dat – benevens die specifieke restcategorie die de richtlijn voorziet – enkel de volgende entiteiten onder het toepassingsgebied vallen: de federale overheid, inclusief de parastatalen, de Vlaamse overheid, inclusief de intern en extern verzelfstandigde agentschappen, de provinciale overheden, de gemeentelijke overheden, inclusief de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de autonome gemeentebesturen, de extern verzelfstandigde agentschappen, en verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn, de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, de politiezones, de hulpverleningszones,

de polders en wateringen, en rechtspersonen die werden opgericht op grond van een samenwerkingsakkoord.¹⁴ Dit valt samen met het Europeesrechtelijk bedoelde “nationale, regionale of lokale autoriteiten”.

Ondertussen heeft de Europese Commissie een ‘guidance document’¹⁵ vrijgegeven waarin zij nadere duiding verstrekt over wat onder “entiteit”, het “beheerscriterium”, het “financieringscriterium” en “niet van industriële of commerciële aard” dient te worden verstaan, en waaruit duidelijk voortvloeit dat ook private ondernemingen in bepaalde gevallen onder het toepassingsgebied kunnen vallen.

De Vlaamse Regering meent dan ook dat het ingaan op de door de raden op dit punt gestelde vraag geen correcte omzetting zou inhouden.

Tot slot vragen de raden dat voor het energie-efficiëntie-eerstbeginsel er spoedig concrete toepassing wordt gegeven aan verdere maatregelen door de Vlaamse Regering, wat zal zorgen voor meer concrete handvatten voor de effectieve toepassing van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel.

Hiervan wordt akte genomen.

Advies Vlaamse Nutsregulator

Op 29 augustus 2025 verleende de VNR diens advies nr. ADV-2025-08 met betrekking tot het voorliggende voorontwerp van decreet.

Het grootste deel van het advies wordt gewijd aan de bespreking van het invoeren van een nieuwe titel in het Energiedecreet, ‘Titel IV/2. De organisatie van een centrale bron in het Vlaamse Gewest’. De VNR merkt op dat het centraliseren van de rollen verbonden aan een centrale bron – het vervangen van de term ‘tussenpersoon bij de levering van thermische energie’ door de term ‘beheerder van een centrale bron’ – bijdraagt aan een duidelijker kader in het Energiedecreet van 8 mei 2009. In het ontwerp van decreet wordt volgens de VNR echter niet voorzien in een eenduidige opsomming van de verplichtingen van een beheerder van een centrale bron. Een loutere vervanging van de term ‘tussenpersoon bij de levering van thermische energie’ door de term ‘beheerder van een centrale bron’ zorgt volgens de VNR voor inconsistenties en is juridisch incorrect, aangezien een centrale bron ruimer is dan de aansluiting op een warmte- of koudenet. Bovendien riskeert men een discriminatoir kader te creëren waarbij er andere regels van toepassing zijn bij centrale bronnen die aangedreven worden via aardgas, elektriciteit of stookolie, en centrale bronnen die aangedreven worden door een warmte- of koudenet. Omwille van deze overwegingen lijkt het de VNR opportuun om een structuurwijziging door te voeren in het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Er wordt akte genomen van bovenstaande opmerkingen van de VNR. De structuurwijziging die wordt voorgesteld in het advies gaat echter veel verder dan enkel en alleen de omzetting van artikel 21 van de EED. In artikel 21 van de EED worden de contractuele basisrechten waar afnemers en eindgebruikers van verwarming, koeling en warm water voor huishoudelijk gebruik recht op hebben bepaald. In het voorontwerp van decreet zal er gefocust worden op de wijzigingen aan het Energiedecreet van 8 mei 2009 die nodig zijn om een rechtsgrond te creëren om artikel 21 van de EED om te kunnen zetten. Aangezien de EED reeds in werking is getreden en diende omgezet te zijn in nationale regelgeving, wordt ervoor gekozen om voorrang te geven aan de omzetting van de richtlijn en ervoor te zorgen dat de

¹⁴ Het standaardvoorbeeld dat hiervoor wordt gegeven is VIAPASS.

¹⁵ Aanbeveling (EU) 2024/1716 van de Commissie van 19 juni 2024 bevattende richtsnoeren voor de uitleg van de artikelen 5, 6 en 7 van Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het energieverbruik in de openbare sector, de renovatie van openbare gebouwen en openbare aanbestedingen.

omzetting geen verdere vertraging oploopt. De structuurwijzigingen voorgesteld door de VNR zullen in een apart voorontwerp van decreet worden meegenomen.

Daarnaast adviseert de VNR om de uitbreiding van artikel 4/1.1.15 en artikel 4/1.1.16 op te heffen in artikel 14 en 15 van het voorontwerp van decreet. Overeenkomstig de wijziging in het voorontwerp van decreet worden de taken van een beheerder van een centrale bron niet beperkt tot het loutere beheer van de centrale bron, maar omvat deze ook de taken verbonden aan de levering van verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik. In dit kader brengt de VNR in haar advies onder de aandacht dat het toezien op de tarieven en het prijsbeleid een federale bevoegdheid is, conform artikel 6, §1, VII, tweede lid, d), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. De uitbreiding van de decretale bevoegdheid van de VNR inzake bemiddeling en geschillenbeslechting brengt bijgevolg risico's teweeg op het vlak van mogelijke overlapping met enerzijds de bevoegdheden en taken van de (federale) ombudsdiensten dan wel met alternatieve geschillenoplossingen. Ook voor zijn decretale bevoegdheden inzake elektriciteit en aardgas heeft de VNR geen bemiddelings- of geschillenbeslechtingsrol t.a.v. de leveranciers op die markten. Wel heeft de VNR de decretale taak om toezicht te houden op de uitvoering van regels voor de taken en verantwoordelijkheden van de betreffende marktpartijen inzake stadsverwarming of -koeling, waaronder ook de beheerders van een centrale bron aangesloten op een warmte- of koudenet en moet de VNR toezicht houden op de naleving van bepalingen van titel IV/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Deze wijziging wordt gevolgd en artikel 14 en 15 van het voorontwerp van decreet worden verwijderd.

De VNR merkt op dat in verband met artikel 5, 2°, van het voorontwerp van decreet de aardgasdistributienetbeheerders reeds taken opgelegd krijgen wat betreft de opvolging van methaanemissies, en dat het monitoren van netverliezen mogelijk een dubbele inspanning zou betekenen voor de aardgasdistributienetbeheerders.

Deze opmerking wordt niet gevolgd. Het ontworpen punt 16° van artikel 4.1.6, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 vormt een omzetting van artikel 27, lid 2, van de EED. Dit dient overgenomen te worden om een correcte omzetting te kunnen garanderen. Daarnaast is de taak opgenomen in het ontworpen punt 16° ruimer dan enkel en alleen het opvolgen van methaanemissies door de aardgasdistributienetbeheerders. Punt 16° bepaalt dat de elektriciteits- en aardgasdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit hun netverliezen moeten monitoren en het totale volume ervan moeten kwantificeren en, voor zover dit technisch en financieel haalbaar is, de netten optimaliseren en de efficiëntie ervan verbeteren.

Voor wat betreft de wijzigingen aan richtsnoer 20 inzake de tariefmethodologie voor elektriciteit- en aardgasdistributie van de VNR, vraagt de VNR om de bestaande bewoording te behouden, daar die volgens hen geschikter is en de EED meer precies weerspiegelt. De VNR vraagt om de minder dwingende bewoording te behouden, daar kosteneffectieve nettarieven niet alle vormen van vraagrespons kunnen ondersteunen. In de memorie van toelichting wordt de wijziging van richtsnoer 20 naar een meer dwingende bewoording gemotiveerd als een omzetting van artikel 27, lid 7, van de EED. In die bepaling uit de EED wordt slechts naar het ruime begrip vraagrespons verwezen. De VNR leest de bepaling uit de EED als het mogelijk maken van specifieke vormen van vraagrespons die het elektriciteitsnet ondersteunen. Daarnaast moeten nettarieven conform artikel 18, lid 1 en 7, van de verordening EU (2019/943) kostenreflectief zijn. Netgebruikers die hun gedrag aanpassen op basis van prijssignalen die de belasting op het net weerspiegelen, leveren een vorm van vraagrespons die het elektriciteitsnet ondersteunt. Er zijn echter ook andere vormen van vraagrespons, bijvoorbeeld wanneer

de netgebruiker reageert op prijssignalen uit de groothandelsmarkten. Deze vorm van vraagrespons is ook opgenomen in richtsnoer 20 (artikel 4.1.32, §1, 20°, a)). De beschikbaarheid van hernieuwbare energie wordt via de energieprijis weerspiegeld. Nettarieven kunnen echter niet altijd beide vormen van vraagrespons, enerzijds voor (lokale) netwerkdoeleinden en anderzijds ter ondersteuning van het (globale) energiesysteem, tegelijkertijd ondersteunen. Artikel 18, lid 1, van verordening EU (2019/943) bepaalt ook dat er door middel van de netwerktarieven geen negatieve prikkels tot stand worden gebracht met betrekking tot de participatie in vraagrespons. Ten slotte wijst de VNR in zijn advies op het feit dat de bestaande formulering van richtsnoer 20 grotendeels overeenstemt met de bewoording in bijlage XIII, punt 2, van de EED.

De opmerking van de VNR wordt gevolgd. Omwille van bovenstaande argumentatie wordt artikel 7, 2°, van het voorontwerp van decreet verwijderd.

De VNR adviseert om de woorden "leverancier van thermische energie" te vervangen door de woorden "warmte- of koudenetleverancier". Ook in het opschrift van titel IV, hoofdstuk I, afdeling V, onderafdeling III vraagt de VNR om het woord "netgebruiker" te vervangen door de woorden "warmte- of koudenetgebruiker".

De opmerkingen van de VNR om de woorden "leverancier van thermische energie" te vervangen door de woorden "warmte- of koudenetleverancier" wordt niet gevolgd. Ze kadert in het voorstel van de VNR om een nieuwe titel in het Energiedecreet van 8 mei 2009, 'Titel IV/2. De organisatie van een centrale bron in het Vlaamse Gewest', in te voeren. Zoals hierboven uiteengezet zal er met het voorliggende voorontwerp enkel voorzien worden in een omzetting van de EED. De structuurwijzigingen die hier worden voorgesteld door de VNR zullen in een apart voorontwerp van decreet worden meegenomen.

De VNR bedoelde in zijn opmerking hoogstwaarschijnlijk titel IV/1 en niet titel IV van het Energiedecreet van 8 mei 2009, daar titel IV, hoofdstuk I, afdeling V, geen onderafdeling III heeft. De opmerking van de VNR om in titel IV/1, hoofdstuk I, afdeling V, onderafdeling III, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 het woord "netgebruiker" te vervangen door de woorden "warmte- of koudenetgebruiker" wordt gevolgd. Deze onderafdeling III bestaat uit één artikel, met name artikel 4/1.1.11. Artikel 13 van het voorontwerp van decreet voerde deze wijziging reeds door in artikel 4/1.1.11 van het Energiedecreet. De wijziging zorgt ervoor dat eenzelfde terminologie wordt gehanteerd doorheen heel onderafdeling III.

Voor wat betreft de openbaredienstverplichtingen (ODV's) voor warmte- of koudenetbeheerders is het voor de VNR niet duidelijk of de Vlaamse Regering deze kan opleggen inzake de inzet van fossiele energiebronnen en hernieuwbare energiebronnen voor de energie die via haar warmte- of koudenet geleverd wordt, en dit aangezien de installaties voor warmte- of koudeopwekking niet tot de definitie van een warmte- of koudenet behoren (echter wel tot de definitie van stadsverwarmings- en stadskoelingssystemen overeenkomstig artikel 1.1.1, 97°/0, van het Energiebesluit). Bovendien wordt in artikel 7.5.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 reeds voorzien in een bepaling waarbij de Vlaamse Regering aan warmte- of koudenetbeheerders openbaredienstverplichtingen kan opleggen voor programma's ter bevordering van rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen, minimumnormen voor rationeel energiegebruik bij hun afnemers en investeringen in kwalitatieve warmte-krachinstallaties of installaties voor de productie van groene warmte. Ook de toevoeging van openbaredienstverplichtingen voor de warmte- of koudenetbeheerders met betrekking tot de eisen inzake energie-efficiëntie is onduidelijk voor de VNR. De VNR stelt daarom voor om de toevoeging van punt 1°/1 aan artikel 4/1.1.6, eerste lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 te schrappen.

Dit voorstel in 1/1° werd toegevoegd ter omzetting van artikel 26, lid 4, van de EED. Dat artikel bepaalt immers dat een systeem voor stadsverwarming en -koeling enkel als efficiënt kan worden aangemerkt indien, bij bouw of ingrijpende renovatie, het systeem voldoet aan de criteria van lid 1 of 2 die van toepassing zijn op het moment van ingebruikname na renovatie. Daarnaast schrijft artikel 26, lid 4, van de EED expliciet voor dat:

- het gebruik van andere fossiele brandstoffen dan aardgas in bestaande warmtebronnen niet mag toenemen ten opzichte van het gemiddelde jaarlijkse verbruik over de laatste drie kalenderjaren vóór de renovatie;
- nieuwe warmtebronnen in dat systeem geen andere fossiele brandstoffen dan aardgas mogen gebruiken, indien de bouw of renovatie uiterlijk in 2030 heeft plaatsgevonden.

Hoewel de definitie van een warmte- of koudenet in het Energiedecreet inderdaad enkel het netwerk en de hulpmiddelen omvat, vereist de EED dat de lidstaten waarborgen dat het volledige systeem, dus zowel het netwerk als de productie-installaties; aan deze eisen voldoet.

Het klopt dat het Energiedecreet de warmte- of koudenetten definieert als “geheel van onderling verbonden leidingen en de daarmee verbonden hulpmiddelen die noodzakelijk zijn voor stadsverwarming of -koeling, met uitsluiting van netwerken op een industriële site”. Dit verhindert echter niet dat de Vlaamse Regering via het instrument van openbaredienstverplichtingen aan de beheerders van het net voorwaarden oplegt die betrekking hebben op de energie die via het net geleverd wordt. De verplichting kan immers gekoppeld worden aan het ‘geleverde product’ (warmte of koude) en niet noodzakelijk aan de fysieke installatie.

Artikel 7.5.2 van het Energiedecreet biedt inderdaad reeds een rechtsgrond voor het opstellen van programma’s ter bevordering van rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen. Echter, het opstellen van programma’s is juridisch niet hetzelfde als het opleggen van concrete eisen aan de bronnen die via het net worden ingezet. De omzetting van artikel 26, lid 4, van de EED vereist dat er afdwingbare verplichtingen zijn ten aanzien van het gebruik van fossiele en hernieuwbare energiebronnen in het systeem voor stadsverwarming en -koeling. Daarom is een expliciete bepaling zoals voorgesteld in artikel 4/1.1.6, 1/1°, noodzakelijk om volledig aan de Europese vereisten te voldoen.

Uiteraard worden er met het ontwerp van decreet zelf nog geen concrete eisen opgelegd aan de betrokken actoren. De praktische uitwerking en de vaststelling van de specifieke verplichtingen zullen nog volgen via een uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering.

In artikel 25 (oud artikel 32) en artikel 26 (oud artikel 33) van het voorontwerp van decreet wordt voorzien dat de Vlaamse Regering eisen kan bepalen waaraan nieuwe of ingrijpend te renoveren systemen voor stadsverwarming of -koeling moeten voldoen. De term ‘systemen voor stadsverwarming of -koeling’ wordt in het Energiedecreet van 8 mei 2009 echter niet gedefinieerd. Wel wordt in artikel 1.1.1, 97°/0, van het Energiebesluit van 19 november 2010 de term ‘stadsverwarmings- en stadskoelingssystemen’ gedefinieerd. Het is bijgevolg aangewezen volgens de VNR om deze term en zijn definitie te verplaatsen van het Energiebesluit naar het Energiedecreet. Voorts is de VNR van mening dat het niet duidelijk is wat wordt begrepen onder de term ‘ingrijpend te renoveren systemen voor stadsverwarming of -koeling’. De VNR stelt voor om volgende definitie toe te voegen:

“68°/1/1 ingrijpend te renoveren stadsverwarmings- en stadskoelingssystemen: stadsverwarmings- en stadskoelingssystemen waarvan de kosten voor een renovatie van de opwekkingseenheden hoger liggen dan 50% van de investeringskosten voor een nieuwe vergelijkbare eenheid;”

Er wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering voorzien om te bepalen waar een ingrijpend te renoveren systeem voor stadsverwarming- of koeling, vermeld in het eerste lid van het ontworpen artikel 7.10.1 van het Energiedecreet, aan moet voldoen. Aangezien er verschillende definities bestaan (in Vlaamse en Europese regelgeving) verdient het inderdaad verduidelijking wat met ingrijpend te renoveren systemen voor stadsverwarming- of koeling wordt bedoeld. Het verdient echter de voorkeur om dit in het uitvoeringsbesluit te regelen; de Vlaamse Regering zal immers ook de eisen en nadere regels in het uitvoeringsbesluit vastleggen. In de uitvoeringsbepalingen kan door de Vlaamse Regering de reikwijdte van de term 'ingrijpende renovatie' verder worden verduidelijkt.

Voor wat betreft artikel 28 (oud artikel 35) van het voorontwerp van decreet merkt de VNR op dat het nuttig lijkt om duidelijk te maken wat de verhouding is tussen enerzijds artikel 4.1.19 en het goedkeuringstoezicht door de Vlaamse Nutsregulator en anderzijds artikel 7.11.1 en het optreden van de Vlaamse Regering en/of het VEKA. Het is voor de Vlaamse Nutsregulator van primordiaal belang dat de investeringsplannen van de netbeheerders worden beoordeeld door één entiteit, met name de Vlaamse Nutsregulator, waardoor versnippering wordt vermeden. Idealiter wordt in artikel 7.11.1 een uitzondering geformuleerd voor de netbeheerders waarbij het toezicht op en de beoordeling van het energie-efficiëntie-eerstprincipe integraal aan de Vlaamse Nutsregulator wordt overgelaten.

Deze opmerking van de Vlaamse Nutsregulator kan worden gevolgd. Hoewel de uitzondering reeds deels af te leiden is uit de voorgestelde aanpassing van artikel 4.1.19, wordt er ook een expliciete verduidelijking van de bevoegdheidsverdeling ingeschreven in een nieuwe paragraaf 6 van artikel 7.11.1. Hierbij wordt verduidelijkt dat het toezicht op en de beoordeling van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel ten aanzien van de netbeheerders in het kader van artikel 4.1.19 van de Vlaamse Nutsregulator onverlet wordt gelaten.

Voor wat betreft artikel 45 (oud artikel 49) van het voorontwerp van decreet, merkt de VNR op dat richtlijn 2009/73/EG werd opgeheven door richtlijn (EU) 2024/1788, en dus dient de verwijzing naar de opgeheven richtlijn te worden verwijderd. Daarenboven was artikel 41 van de oude Aardgasrichtlijn niet van toepassing op de Vlaamse Nutsregulator, daar dit een taak beschrijft die aan de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) toebehoort. De VNR maakt als dusdanig geen jaarverslag op met betrekking tot de investeringsplannen, enkel een beoordeling via een beslissing met daarin een goedkeuringstoezicht.

Artikel 45 (oud artikel 49) van het voorontwerp van decreet wordt aangepast om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de VNR. De verwijzing naar de opgeheven richtlijn 2009/73/EG en het jaarverslag worden verwijderd.

Tot slot heeft de VNR nog enkele overige opmerkingen.

- De VNR merkt op dat in artikel 4/1.1.5 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt verwezen naar "personen die de warmte- of koudenetleveranciers aangesteld hebben", waarbij het niet duidelijk is welke actoren hiermee worden bedoeld.

Er dient in herinnering te worden gebracht dat het netbeheer bij thermische energie fundamenteel verschilt van dat bij elektriciteit en aardgas. In tegenstelling tot de elektriciteits- en aardgasdistributienetbeheerders die door de Vlaamse Nutsregulator worden aangeduid en die gebiedsdekkend zijn, is dat bij thermische energie niet het geval. Er is daar enkel een meldingsplicht bij de regulator (cf. artikel 3/1.3.1 van het Energiebesluit van 19 november 2010). Het betreft zodoende een regulering light, aangezien er op dit punt ook geen Europeesrechtelijk reguleringskader bestaat in richtlijnen en verordeningen. De aanstelling van de warmte- of

koudenetbeheerder gebeurt zodoende buiten de regulator om. Ook is er in dit kader geen 'unbundling'. De warmte- of koudenetbeheerder kan zelf optreden als leverancier van thermische energie maar dit kan ook een derde partij zijn. In tegenstelling tot elektriciteit en aardgas is er hier ook niet noodzakelijk een vrije leverancierskeuze of een leveringsvergunning. Met "personen die de warmte- of koudeleveranciers aangesteld hebben" wordt zodoende niet meer of minder bedoeld dan de personen die dus de leverancier die op het warmte- of koudenet opereert voor die rol hebben aangeduid.

- Verder heeft de Vlaamse Nutsregulator overeenkomstig artikel 4/1.1.15 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een bemiddelings- en geschillenbeslechtsrol over de verplichtingen van een warmte- of koudenetbeheerder op grond van titel IV/1, V, VI en VII, hoofdstuk I tot en met IV, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, terwijl deze rol in artikel 8, 2°, van het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator wordt beperkt tot de verplichtingen, vermeld in titel IV/1 en VI van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Deze bepalingen zijn volgens de VNR inconsistent.

Deze opmerking werd opgenomen en verwerkt in het ontwerp van decreet. Er werd een nieuw artikel 47 ingevoegd.

- Voorts wordt in artikel 10, 2°, c), van het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator verwezen naar adviserende taken van de Vlaamse Nutsregulator inzake activiteiten van intermediairen bij de aankoop van thermische energie. De VNR merkt echter op dat dergelijke actor niet door het Energiedecreet wordt gedefinieerd.

Het Energiedecreet van 8 mei 2009 bevat wel degelijk een definitie van de term 'intermediair bij de aankoop van energie'. Zo bepaalt artikel 1.1.3, 70°/2, dat een intermediair bij de aankoop van energie elke natuurlijke persoon of rechtspersoon is, anders dan een leverancier, die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken is bij het analyseren van contracten, bij het uitvoeren van prijsvergelijkingen waarbij al dan niet van contract kan worden veranderd, bij het samenbrengen van leveranciers en eindafnemers, bij het organiseren van groepsaankopen, bij het toewijzen van energieleveringen aan leveranciers en/of bij het sluiten van energiecontracten voor eindafnemers.

In het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator werd echter besloten om de term op te splitsen naargelang de energiebron. Het is dus overbodig om een aparte definitie op te nemen in het Energiedecreet van 8 mei 2009 naargelang energiebron, daar dit reeds onder de definitie van artikel 1.1.3, 70°/2, valt.

Advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State

Op 16 december 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd, verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat betreft energie-efficiëntie. Het advies is gegeven op 2 februari 2026, en gaat als bijlage.

De Raad van State maakte in zijn advies de volgende opmerkingen.

Voor wat betreft de bevoegdheid, merkt de Raad op dat artikel 24 (oud artikel 25) van het voorontwerp de Vlaamse Regering machtigt om aanbestedende overheden verplichtingen op te leggen met betrekking tot minimale energieprestatie-eisen van gebouwen bij aankoop van, of het afsluiten van nieuwe huurovereenkomsten,

voor gebouwen of gebouweenheden gelegen in het Vlaamse Gewest, waarvan de waarde het drempelbedrag van 140.000 euro overschrijdt. De Raad merkt op dat de vraag rijst of het ontworpen artikel inbreuk maakt op de federale bevoegdheden inzake overheidsopdrachten, maar na een grondige analyse is de Raad van oordeel dat dit niet het geval is. Zo heeft het ontworpen artikel 7.8.4 van het Energiedecreet geen betrekking op het opleggen van normen voor openbare aanbestedingen, maar de uitoefening betreft van de gewestbevoegdheid inzake rationeel energiegebruik uit artikel 6, §1, VII, eerste lid, h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. De Koning heeft de delegatie in artikel 168, §3, van de wet van 17 juni 2016 om met het oog op die verplichting minimumeisen inzake energie-efficiëntieprestatie voor de door hem te bepalen producten, diensten en gebouwen vast te stellen, op grondwetsconforme wijze minimalistisch ingevuld door in artikel 8 van het koninklijk besluit van 13 juli 2014 betreffende de energie-efficiënte-eisen in het kader van bepaalde overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten betreffende de verwerving van producten, diensten en gebouwen te bepalen dat die eisen overeenstemmen met “de in het betreffende gewest van toepassing zijnde minimumeisen voor energieprestaties voor het bouwen of verbouwen van gebouwen”, zodat het aan de gewesten blijft toekomen om overeenkomstig artikel 6, §1, VII, eerste lid, h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 de energieprestatie-eisen voor gebouwen – inclusief door de overheid te verwerven gebouwen – te bepalen.

De Vlaamse Regering neemt hiervan akte.

Voor wat betreft de definities opgenomen in artikel 4 van het voorontwerp merkt de Raad op dat het overschrijfverbod ook geldt voor definities, maar vermeldt dat ter wille van leesbaarheid van de ontworpen regeling kan worden gebillijkt dat de volledige begripsomschrijving wordt opgenomen in het Energiedecreet. De definitie zou dan evenwel moeten worden aangevuld met de zinsnede “, zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 18, van Verordening (EU) 2018/1999”.

Hieraan wordt uitvoering gegeven.

Over artikel 14 van het voorontwerp merkt de Raad op dat artikel 4/1.2.2, §3, derde lid, inleidende zin en het daaropvolgende punt 1°, van het Energiedecreet beide betrekking hebben op “warm water voor huishoudelijk gebruik” en vraagt naar de verhouding tussen beide bepalingen.

De wijzigingen in artikel 4/1.2.2 van het Energiedecreet betreffen een vergissing en zullen verwijderd worden uit het voorontwerp van decreet.

Voor artikel 17 (oud artikel 18) van het voorontwerp heeft de Raad gevraagd naar de verhouding tussen het ontworpen artikel 4/1.4.2, punten 5° en 6°, van het Energiedecreet. Het VEKA heeft dit verduidelijkt door te stellen dat een delegatie aan de Vlaamse Regering wordt voorzien voor het verder vastleggen van regels inzake de inhoud van het lokaal verwarmings- en koelingsplan, wat de Vlaamse Regering de mogelijkheid geeft om inhoudelijke punten te verduidelijken waar nodig. Artikel 17, 5°, is overigens een letterlijke overname van artikel 25, lid 6, punt d), van de EED. De Raad merkt echter op dat het ontwerpartikel de Vlaamse Regering slechts machtigt om de nadere regels vast te leggen met betrekking tot de inhoud van het lokaal verwarmings- en koelingsplan. Ook in de machtigingen die worden verleend door het ontworpen artikel 4/1.4.1 van het Energiedecreet (artikel 16 (oud artikel 17) van het voorontwerp) lijkt de nadere verduidelijking van deze begrippen en de regeling van de inspraakprocedure niet zonder meer inpasbaar. Om latere rechtsgrondproblemen te vermijden, verdient het aanbeveling de aan de Vlaamse Regering verleende delegaties dienovereenkomstig aan te vullen.

Er werd een toevoeging voorgesteld in het ontworpen artikel 4/1.4.2, tweede lid, van het Energiedecreet. Concreet wordt een bijkomende rechtsgrond voorzien voor de Vlaamse Regering om nadere regels vast te leggen met betrekking tot de

verplichtingen, vermeld in ontworpen artikel 4/1.4.2, eerste lid, van het Energiedecreet. Hoewel de Raad van State in zijn advies enkel verwijst naar punt 5° en 6° van dit lid, zijn er ook nog andere punten die mogelijk een verdere verduidelijking van de Vlaamse Regering vragen. Om latere rechtsgrondproblemen te vermijden wordt daarom voorzien in een ruime rechtsgrond die de Vlaamse Regering toelaat om de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, verder te verduidelijken.

Voor wat betreft artikel 21 (oud artikel 22) merkt de Raad het volgende op:

De zinsnede “vernummerd bij artikel 26” moet worden vervangen door “vernummerd bij artikel 21”.

Hieraan wordt uitvoering gegeven.

Het ontworpen artikel 7.8/1.1, §1, eerste lid, inleidende zin, van het Energiedecreet bepaalt dat de in deze paragraaf opgesomde gegevens jaarlijks moeten worden bezorgd aan het VEKA. Het ontworpen artikel 7.8/1.1, §2, van het Energiedecreet bepaalt dat de gegevens door de datacentra worden gerapporteerd in de Europese databank voor datacentra en dat het VEKA deze gegevens vanuit die Europese databank kan opnemen in de databank, vermeld in artikel 12.5.1 van het Energiedecreet. Daarnaast wordt in de memorie van toelichting aangegeven dat het de bedoeling is de gegevens rechtstreeks aan de Europese databank te bezorgen en niet langer eerst te transitteren via de Vlaamse overheid. De Raad stelt dat indien het de bedoeling is dat er geen dubbele rapporteringsplicht in hoofde van de datacentra wordt gecreëerd, de inleidende zin van artikel 7.8/1.1, §1, eerste lid, van het Energiedecreet dienovereenkomstig moet worden aangepast.

Hieraan wordt uitvoering gegeven.

Het ontworpen artikel 7.8/1.1, §1, eerste lid, 1° tot 10°, van het Energiedecreet geeft uitvoering aan de gedelegeerde verordening (EU) 2024/1364 van de Commissie van 14 maart 2024 betreffende de eerste fase van de vaststelling van een gemeenschappelijke beoordelingsregeling van de Unie voor datacentra, en vormt een vereenvoudigde overname van de gegevens, vermeld in de bijlagen I en II bij deze verordening. In de verordening zijn echter ook bijkomende verduidelijkingen opgenomen met betrekking tot de wijze waarop bepaalde gegevens dienen te worden gerapporteerd. Ter wille van de duidelijkheid verdient het aanbeveling te verwijzen naar de betrokken verordening waaraan uitvoering wordt gegeven.

Hieraan wordt uitvoering gegeven.

De Raad merkt op dat het tweede artikel 33 (oud artikel 34) van het voorontwerp dient te worden vernummerd tot artikel 35.

Hieraan wordt uitvoering gegeven.

Voor wat betreft artikel 37 (oud artikel 38) stelt de Raad dat indien het verwarmings- en koelingsplan niet tijdig en correct wordt opgesteld en goedgekeurd of het ontwerp daarvan niet tijdig aan het VEKA voor beoordeling wordt voorgelegd, vermag het VEKA de gemeente een dwangsom op te leggen van 100 euro per kalenderdag per 10.000 inwoners. Gevraagd waarom het bedrag van deze dwangsom gedifferentieerd is naargelang het aantal inwoners van de gemeente, stelde de gemachtigde dat lokale verwarmings- en koelingsplannen het pad naar fossielvrije verwarming en koeling in Vlaanderen omschrijven. Grotere gemeenten, met meer inwoners, hebben een grotere warmtevraag en een groter potentieel voor collectieve verwarmings- en koelingsprojecten. Voor deze projecten is een lokaal warmteplan essentieel om de energietransitie zo kostenefficiënt mogelijk uit te voeren. De differentiatie van de dwangsom op basis van het aantal inwoners is objectief en redelijk verantwoord, gelet op de schaal, impact en complexiteit van de verplichting tot het opstellen van lokale verwarmings- en koelingsplannen. Dit

zorgt er daarnaast voor dat er een proportionele en effectieve druk op gemeenten wordt uitgevoerd om het lokaal verwarmings- en koelingsplan op te maken. De Raad stelt hierop dat, hoewel in het licht van die argumentatie een zekere differentiatie tussen gemeenten op grond van hun inwonersaantal redelijk verantwoord lijkt te kunnen worden, rijst de vraag of het opleggen van dergelijke dwangsommen, waarbij geen mogelijkheid bestaat tot het verlagen van het bedrag¹⁶ en zonder te voorzien in een algemeen maximumplafond proportioneel is.¹⁷ Op dit punt dient een voorbehoud te worden gemaakt. Het is bovendien onduidelijk of de term "100 per kalenderdag per 10.000 inwoners" moet worden begrepen in de zin dat voor elke volledige cohorte van 10.000 inwoners 100 euro wordt opgelegd, dan wel of dat is per begonnen schijf van 10.000 inwoners. Met andere woorden, kan aan een gemeente met bijvoorbeeld 47.000 inwoners een dwangsom van maximaal 400 dan wel 500 euro worden opgelegd? Dat moet worden verduidelijkt in de tekst.

Zoals volgt uit de ontwerptekst, en in de memorie van toelichting verduidelijkt, heeft het VEKA een appreciatiebevoegdheid bij het opleggen van administratieve geldboetes voor niet-naleving van de verplichtingen met betrekking tot het opstellen van lokale verwarmings- en koelingsplannen conform ontworpen artikel 13.4.18 van het Energiedecreet. Dit geldt zowel voor de administratieve geldboete die overeenkomstig artikel 13.4.18, §1, eerste lid, van het Energiedecreet kan worden opgelegd, als de dwangsomboete die overeenkomstig artikel 13.4.18, §1, derde lid, van het Energiedecreet kan worden opgelegd. Het VEKA zal daarom steeds moeten beoordelen of het opleggen van een administratieve geldboete proportioneel is en in verhouding staat met de vastgestelde inbreuk. Indien door het VEKA een dwangsomboete wordt opgelegd, zal het VEKA conform de motiveringsplicht telkens duidelijk moeten motiveren waarom het bedrag van de opgelegde dwangsom in het concrete geval als evenredig wordt beschouwd. De dwangsomboete is geen louter automatische beslissing¹⁸ maar vraagt dus steeds een afweging van het VEKA. Het spreekt daarbij voor zich dat als het lokaal verwarmings- en koelingsplan een minimale inhoudelijke onjuistheid vertoont, een dwangsomboete van vele duizenden euro's niet in verhouding staat tot de vastgestelde inbreuk en het VEKA hiertoe ook niet zal beslissen. Op deze manier zit de proportionaliteitstoets reeds ingebakken in de appreciatiebevoegdheid die het VEKA wordt toegekend.

Om tegemoet te komen aan de bezorgdheid van de Raad van State inzake de proportionaliteit wordt weliswaar een maximaal plafond van 200.000 euro voor de dwangsomboete vastgelegd. Dit plafond is gelijk aan het plafond dat overeenkomstig ontworpen artikel 13.4.18, §1, eerste lid, van het Energiedecreet door het VEKA kan worden opgelegd.

Om verwarring inzake de berekening van de dwangsomboete te vermijden, wordt daarnaast een toevoeging gedaan. Er wordt verduidelijkt dat de dwangsomboete 100 euro per kalenderdag bedraagt per volledige schijf van 10.000 inwoners van de betreffende gemeente. In het door de Raad van State gegeven voorbeeld van

¹⁶ Zo wordt de volledige afwezigheid van een verwarmings- en koelingsplan gelijkgesteld aan een verwarmings- en koelingsplan dat minimale onjuistheden vertoont. In dit laatste geval zal het VEKA wel steeds kunnen beslissen geen dwangsom op te leggen.

¹⁷ Stel dat een centrumstad 100.000 inwoners heeft. De dwangsom die de stad zou moeten betalen indien zij in gebreke blijft om het verwarmings- en koelingsplan op te stellen, bedraagt bijgevolg 1000 euro per kalenderdag, zonder maximumplafond, zodat die na een jaar al zou oplopen tot 365.000 euro. Vergelijk met het generieke maximum in artikel 13.3.2, tweede lid, van het Energiedecreet (dwangsom van 250 tot 250.000 euro per kalenderdag, die in totaal niet hoger mag zijn dan 5.000.000 euro of 3% van de omzet van de betrokken overtreder op de Vlaamse energiemarkt tijdens het afgelopen boekjaar).

¹⁸ Vergelijk met bijvoorbeeld artikel 13.4.5, §5, derde lid, van het Energiedecreet. In dat artikel is bepaald dat het VEKA een administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom oplegt als de aangifteplichtige in gebreke blijft bij het verstrijken van de termijn voor het indienen van de EPB-aangifte. Het VEKA heeft geen appreciatiebevoegdheid bij het opleggen van deze dwangsomboete en is dus steeds bij een vaststelling van overtreding gehouden om de dwangsomboete op te leggen.

een gemeente met 47.000 inwoners zal de dwangsomboete dus 400 euro per kalenderdag bedragen.

Tot slot merkt de Raad op dat artikel 41 (oud artikel 42) van het voorontwerp bepaalt dat de administratieve geldboete die het VEKA kan opleggen van 50.000 euro per MW bruto thermisch vermogen, met een minimum van 5000 euro en een maximum van 1.000.000 euro. Het VEKA lichtte de verhouding tussen de bedragen toe als volgt: "Indien een mini-stadsverwarmingssysteem met een klein vermogen, bv. een collectieve warmtepomp van 80 kW verbonden met twee gebouwen a.d.h.v. een warmtenet, niet voldoet aan de eisen die conform ontworpen artikel 7.10.1 van het Energiedecreet aan systemen voor stadsverwarmings- of koeling worden opgelegd, blijft de minimumboete 5000 euro. Indien een stadsverwarmingssysteem van 800 kW niet voldoet aan de regelgeving wordt de minimumboete pro rata toegepast en berekend als 40.000 euro.". De Raad vraagt om dit verder te verduidelijken in het voorontwerp. Voorts merkt de Raad op dat in het ontworpen artikel 13.4.20, § 1, vierde lid, van het Energiedecreet de mogelijkheid wordt gecreëerd voor het VEKA om, bij het verstrijken van de nieuw verleende termijn om aan de eisen gesteld krachtens artikel 7.10.1 te voldoen, een "nieuwe" dwangsom op te leggen. De gemachtigde bevestigde dat het woord "nieuwe" dient te worden geschrapt. De Raad kan hiermee instemmen.

Tot slot stelt de Raad dat het voorbehoud met betrekking tot de evenredigheid van het niet voorzien van een maximumplafond voor de dwangsommen in opmerking 11.1 eveneens geldt voor wat betreft het niet-geplafondeerde bedrag van de dwangsom van 500 euro per MW bruto thermisch vermogen per kalenderdag.

Er wordt in het voorontwerp een verduidelijking gegeven door in het ontworpen artikel 13.4.20, §1, tweede lid, van het Energiedecreet te bepalen dat de administratieve geldboete in ieder geval tussen het minimum van 5000 euro en het maximum van 1.000.000 euro ligt. Daarnaast wordt in de memorie van toelichting het reeds aan de Raad van State bezorgde voorbeeld hernomen. Zo kan bij de berekening van de administratieve geldboete in dit artikel geen misverstand bestaan over de hoogte van de boete in de concrete gevallen.

Wat betreft de in het ontworpen artikel 13.4.20, §1, opgenomen dwangsomboete wordt bevestigd dat het woord "nieuwe" wordt geschrapt. Dit woord is overbodig, omdat er geen voorafgaande dwangsomboete is in dit artikel. Om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de Raad van State wordt daarnaast een maximumplafond van 1.000.000 euro voor de dwangsomboete vastgelegd, naar analogie van de administratieve geldboete die conform het ontworpen artikel 13.4.20, §1, tweede lid, van het Energiedecreet door het VEKA kan worden opgelegd. Bovendien moet de hoogte van zowel de administratieve geldboete als de dwangsomboete in verhouding worden gezien tot de kosten die gepaard gaan met het naleven van de eisen voor systemen voor stadsverwarming of -koeling. Indien de opgelegde bedragen te laag zijn, dreigt het financieel aantrekkelijker te blijven om fossiele warmtebronnen te gebruiken in plaats van de noodzakelijke investeringen te doen om aan de regelgeving te voldoen.

D. Bevoegdheid van het Vlaamse Gewest

Voorliggend ontwerp van decreet handelt over gewestbevoegdheden.

Artikel 6, §1, VII, van de BWHI stelt het volgende:

"VII. Wat het energiebeleid betreft:

De gewestelijke aspecten van de energie, en in ieder geval:

- a) de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk aan 70.000 volt, met inbegrip van de distributienettarieven voor elektriciteit, met uitzondering van

- de tarieven van de netten die een transmissiefunctie hebben en die uitgebaat worden door dezelfde beheerder als het transmissienet;
- b) de openbare gasdistributie, met inbegrip van de nettarieven voor de openbare distributie van gas, met uitzondering van de tarieven van de netwerken die ook een aardgasvervoersfunctie hebben en die worden uitgebaat door dezelfde beheerder als het aardgasvervoersnet;
 - c) de aanwending van mijn gas en van gas afkomstig van hoogovens;
 - d) de netten van warmtevoorziening op afstand;
 - e) de valorisatie van steenbergen;
 - f) de nieuwe energiebronnen met uitzondering van deze die verband houden met de kernenergie;
 - g) de terugwinning van energie door de nijverheid en andere gebruikers;
 - h) het rationeel energieverbruik.

De federale overheid is echter bevoegd voor de aangelegenheden die wegens hun technische en economische ondeelbaarheid een gelijke behandeling op nationaal vlak behoeven, te weten:

- a) de studies over de perspectieven van energiebevoorrading;
- b) de kernbrandstofcyclus;
- c) de grote infrastructuren voor de stockering; het vervoer en de produktie van energie;
- d) de tarieven, met inbegrip van het prijsbeleid, onverminderd de gewestelijke bevoegdheid inzake de tarieven bedoeld in het eerste lid, a) en b)."

Hieronder wordt dieper ingegaan op de relevante bevoegdheidsgrond voor de verschillende artikelen van dit ontwerp van decreet.

1. Energie-efficiëntie-eerstprincipe

De implementatie van het energie-efficiëntie-eerstprincipe situeert zich binnen artikel 6, §1, VII, eerste lid, h), van de BWHI, nl. het rationeel energieverbruik. De verplichting om bij planning, beleid en grote investeringsbeslissingen voldoende rekening te houden met de opportuniteiten van energie-efficiëntieoplossingen valt immers duidelijk te situeren binnen het beleid voor het bevorderen van het rationeel energieverbruik.

2. Energiebesparingsverplichting publieke sector

Op grond van artikel 6, §1, VII, eerste lid, h), van de BWHI kan het Vlaamse Gewest regelgevend optreden om energiebesparingsverplichtingen op te leggen in de publieke sector. Het Vlaamse Gewest kan daarbij optreden om energie-efficiëntiemaatregelen en -verplichtingen op te leggen aan burgers, maar ook aan andere overheden binnen België, zoals blijkt uit rechtspraak van het Grondwettelijk Hof.¹⁹ Ook de Raad van State bevestigde in een recent advies nogmaals de bevoegdheid van de gewesten om verplichtingen op te leggen met betrekking tot energie-efficiëntie (en CO₂-reductieverplichtingen) aan andere overheden, voor zover die activiteiten voldoende kunnen worden gelokaliseerd op het grondgebied van het Vlaamse Gewest en voor zover dit het voor de federale overheid niet onmogelijk of overdreven moeilijk maakt om het beleid dat haar is toevertrouwd doelmatig te voeren (het zgn. autonomiebeginsel).²⁰

Artikel 7.1 in samenlezing met bijlage IV van de EED bevat daarnaast ook een verplichting voor aanbestedende overheden om gebouwen met een minimale energieprestatie (nl. de BEN-norm) te huren of te kopen. Deze verplichting gebruikt de notie aanbestedende instantie (uit de overheidsopdrachtenwetgeving) als

¹⁹ GwH 9 juli 2023, nr. 98/2013.

²⁰ Adv.RvS. 75.164/VR/16.

aanknopingspunt voor de verplichting, maar verder heeft de verplichting eigenlijk geen enkele band met de (federale) wetgeving inzake overheidsopdrachten. Het feit dat de richtlijn de notie 'aanbestedende overheid' hanteert als personeel toepassingsgebied doet daarbij geen afbreuk aan de vaststelling dat het in essentie om een verplichting inzake het rationeel gebruik van energie en de energie-efficiëntie gaat. Dit wordt overigens bevestigd door het feit dat de koop en verhuur van gebouwen uitdrukkelijk uitgesloten zijn uit het toepassingsgebied van de wetgeving overheidsopdrachten (artikel 10, lid 1, a), van richtlijn (EU) 2014/24/EU, zoals omgezet via artikel 28, §1, 1°, van de Overheidsopdrachtenwet). Het gaat dus, met andere woorden, om een op zichzelf staande verplichting die voortvloeit uit de nieuwe EED; de eenvoudige verwijzing naar de notie 'aanbestedende overheid' voor afbakening van het personeel toepassingsgebied maakt dit geen federale bevoegdheid, zeker nu de aankoop en huur van gebouwen uitdrukkelijk uitgesloten zijn van de regelgeving inzake overheidsopdrachten.

3. Energieaudits en energiemanagementsystemen

De implementatie van energieaudits en energiemanagementsystemen situeert zich binnen artikel 6, §1, VII, eerste lid, h), van de BWHI, nl. het rationeel energieverbruik. Het Vlaamse Gewest heeft in dit kader al geruime tijd een wetgevend kader voor het uitvoeren van, onder andere, energieaudits.

4. Datacentra

Maatregelen rond de monitoring van het energieverbruik van datacenters situeert zich binnen artikel 6, §1, VII, eerste lid, h), van de BWHI, nl. het rationeel energieverbruik. Voor wat betreft het waterverbruik van datacenters kunnen dergelijke maatregelen ingepast worden in de leefmilieubevoegdheid van de gewesten.

5. Warmteplanning

Op grond van artikel 6, §1, VII, eerste lid, d), is het Vlaamse Gewest bevoegd voor de netten voor warmte- en koudevoorziening op afstand. Het invoeren van een verplichting tot het opmaken van een lokaal warmte- en koelingsplan door lokale besturen situeert zich binnen deze bevoegdheidsgrond.

6. Energie-efficiëntie op het distributienet

Maatregelen rond energie-efficiëntie op het distributienet en het plaatselijk vervoernet situeren zich in de eerste plaats binnen de bevoegdheid rond het rationeel energiegebruik (artikel 6, §1, VII, eerste lid, h), van de BWHI). Daarnaast is op grond van artikel 6, §1, VII, eerste lid, a), van de BWHI het Vlaamse Gewest bevoegd om regelgevend op te treden met betrekking tot de distributienetten en de plaatselijke netten. Bijgevolg is het Vlaamse Gewest bevoegd om maatregelen te nemen ter bevordering van de energie-efficiëntie op het distributienet, het plaatselijk vervoersnet en het transmissienet.²¹

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

²¹ Met betrekking tot het transmissienet: zie hiervoor, onder andere, GwH 21 november 2024, nr. 2024/140.

Artikel 2

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 3

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 4

Dit artikel bevat de nieuwe definities die worden ingevoegd in het Energiedecreet.

Artikel 5

Artikel 27 van de nieuwe EED bevat verschillende nieuwe verplichtingen voor distributienetbeheerders en beheerders van het plaatselijk vervoernet met betrekking tot energie-efficiëntie van het distributienet en het plaatselijk vervoernet. Zo moeten netbeheerders hun netverliezen monitoren, kwantificeren en, waar mogelijk, deze netverliezen wegwerken door het distributienet te optimaliseren. Ook bij het ontwerpen en het in exploitatie stellen van infrastructuur moeten beheerders maatregelen nemen om de energie-efficiëntie van hun netten te verbeteren. Ze moeten daarbij in het bijzonder de nodige maatregelen nemen om het distributienet en het plaatselijk vervoernet, in de mate van het mogelijke, 'slim' te maken en zo energie-efficiëntie te bevorderen.

Artikel 6

Dit artikel wijzigt het bestaande artikel 4.1.19 van het Energiedecreet met betrekking tot de investeringsplannen ter omzetting van artikel 27.2 van de EED. Zo wordt er bepaald dat bij het opstellen van hun investeringsplannen de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit rekening dienen te houden met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel. De VNR dient na te gaan of dit EE1st-beginsel wel degelijk is toegepast bij het opstellen van het investeringsplan.

Artikel 7

Dit artikel wijzigt artikel 4.1.32 van het Energiedecreet. In de reeds bestaande richtsnoer 19° die handelt over energie-efficiëntie voor het opstellen van een tariefmethodologie wordt meer expliciet bepaald dat de tarieven rekening dienen te houden met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel. Daarnaast wordt deze richtsnoer ook expliciet van toepassing gemaakt voor de tarieven aardgas zoals voorzien in artikel 27.7 van de EED.

Artikel 8

De netbeheerders zullen moeten rapporteren aan de VNR hoe zij voldoen aan hun (nieuwe) taken inzake energie-efficiëntie. Daarom wordt de verplichting gecreëerd voor de VNR om, in zijn technisch reglement, te bepalen op welke wijze de distributienetbeheerders en beheerders van het plaatselijk vervoernet moeten rapporteren over deze materie.

Artikel 9

Dit artikel verduidelijkt de term "toegangspunten". Het begrip "toegangspunt voor thermische energie" is gedefinieerd, maar dit begrip komt enkel voor bij de definities toegangshouder voor thermische energie en toegangsregister voor het warmte- of koudenet. In artikel 4/1.1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009

wordt “toegangspunten” vermeld zonder de toevoeging “voor thermische energie”. Met het begrip “toegangspunten” wordt “toegangspunten voor thermische energie” bedoeld.

Artikel 10

Dit artikel vervangt het begrip “leverancier van thermische energie” door “warmte- of koudeleverancier” in artikel 4/1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Het begrip “leverancier van thermische energie” is niet gedefinieerd in het Energiedecreet van 8 mei 2009. Een leverancier is iemand die elektriciteit of aardgas verkoopt en kan per definitie geen thermische energie verkopen. Het begrip “warmte- of koudeleverancier” wordt wel gedefinieerd in artikel 1.1.3, 133°/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, als elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die thermische energie verkoopt via een warmte- of koudenet aan afnemers van thermische energie of aan tussenpersonen bij de levering van thermische energie.

Artikel 11

In dit artikel wordt een mogelijkheid ingevoerd voor de Vlaamse Regering om ODV's in te voeren met betrekking tot energie-efficiëntie, de inzet van fossiele energiebronnen en hernieuwbare energiebronnen.

Artikel 12 en 13

Artikel 13 vervangt de term “netgebruiker” door de term “warmte- of koudenetgebruiker” in artikel 4/1.1.11 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Artikel 4/1.1.11 bepaalt het recht op toegang van de warmte- of koudenetbeheerder tot alle installaties waarvan hij het eigendoms- of gebruiksrecht heeft en die zich bevinden in de inrichting van de netgebruiker. Het begrip “netgebruiker” is gedefinieerd in het Energiedecreet van 8 mei 2009 als een persoon die elektriciteit of aardgas afneemt of injecteert in een distributienet. In artikel 4/1.1.11 gaat het over de warmte- of koudenetgebruiker.

Artikel 4/1.1.11 valt onder titel IV/1, hoofdstuk I, afdeling V, onderafdeling III. In het opschrift van onderafdeling III wordt de term “netgebruiker” ook gewijzigd naar “warmte- of koudenetgebruiker”.

Artikel 14

Dit artikel voegt een rechtsgrond in voor de gedeeltelijke omzetting van artikel 21 van richtlijn (EU) 2023/1791. Door het invoegen van de woorden “warm water voor huishoudelijk gebruik” kan de Vlaamse Regering beheerders openbardienstverplichtingen opleggen voor de facturatie van het verbruik van thermische energie en warm water voor huishoudelijk gebruik, informatieverlening, de behandeling van klachten van zijn klanten en het nemen van maatregelen van sociale aard, zoals beschermingsmaatregelen bij wanbetaling en opzegging van het leveringscontract.

Artikel 16 en 17

De nieuwe verplichtingen aangaande lokale verwarmings- en koelingsplannen hebben een impact op lokale besturen. Deze verplichting is conform artikel 25, lid 6, van richtlijn (EU) 2023/1791 minstens van toepassing op gemeenten met meer dan 45.000 inwoners.

Momenteel vallen er negentien Vlaamse gemeenten met meer dan 45.000 inwoners onder deze nieuwe verplichting. Voor acht van deze gemeenten werd er een lokaal warmteplan toegevoegd aan de Inspiratiekaart Warmtezonering. De opgestelde plannen zijn echter inhoudelijk sterk verschillend en voldoen niet aan de eisen die

richtlijn (EU) 2023/1791 oplegt. De gemeenten zullen een lokaal verwarmings- en koelingsplan moeten opmaken dat voldoet aan de eisen die de richtlijn oplegt. De Vlaamse Regering bepaalt de datum waarop het eerste verwarmings- en koelingsplan uiterlijk moet worden opgemaakt en goedgekeurd. Het plan moet vervolgens om de vijf jaar worden geëvalueerd en aangepast.

De inhoudelijke vereisten van het lokaal verwarmings- en koelingsplan worden overgenomen uit de richtlijn, en kunnen door de Vlaamse Regering verder worden geconcretiseerd. Om te voldoen aan de vereisten, moeten de gemeenten onder meer:

- data verzamelen en in kaart brengen over het potentieel om de energie-efficiëntie in de gemeente te verhogen door het inzetten van lagetemperatuurstadsverwarming, het gebruik van warmte uit hoogrenderende warmte-krachtkoppelingen, door terugwinning van restwarmte en door het gebruik van hernieuwbare energie in verwarming en koeling;
- een strategie ontwikkelen met maatregelen voor het gebruik van dit geïdentificeerd potentieel. De doelstellingen van deze strategie moeten in overeenstemming zijn met klimaatneutraliteit. Er wordt hierbij rekening gehouden met de bestaande energie-infrastructuur. De huidige verwarmings- en koelingssystemen van het bestaande gebouwenpark worden geanalyseerd. De strategie bevat een aanpak voor de slechtst presterende gebouwen in de regio, en houdt rekening met de behoeften van kwetsbare huishoudens. Inefficiënte verwarmings- en koelingssystemen in publieke gebouwen worden vervangen door fossielvrije alternatieven;
- beschrijven hoe de implementatie van deze maatregelen zal worden opgevolgd en worden gefinancierd. De financiering maakt het mogelijk voor huishoudens om over te schakelen naar hernieuwbare verwarming en koeling;
- het energie-efficiëntie-eerstbeginsel volgen bij het opstellen van de plannen;
- de rol van energiegemeenschappen en consument gedragen initiatieven bij het uitvoeren van lokale verwarmings- en koelingsprojecten beschrijven.

De plannen moeten conform de richtlijn worden voorbereid met medewerking van alle betrokken regionale of lokale belanghebbenden en met participatie van het grote publiek. De gemeenten moeten dus ook voorzien in de juiste procedures bij het opstellen van de plannen, waarbij de belanghebbenden de mogelijkheid wordt geboden om te participeren.

Er moet voorafgaand aan het opstellen en goedkeuren van het lokaal verwarmings- en koelingsplan een ontwerp van lokaal verwarmings- en koelingsplan ter beoordeling aan een door de Vlaamse Regering bepaalde beoordelende instantie worden voorgelegd. De Vlaamse Regering kan daarbij nadere voorwaarden bepalen waarin de beoordeling moet voldoen.

Artikel 18

Artikel 11, lid 1, van de richtlijn (EU) 2023/179 voorziet dat lidstaten aan ondernemingen met een gemiddeld jaarlijks energieverbruik van meer dan 85 TJ de verplichting moeten opleggen een energiebeheersysteem in te voeren. Omwille van deze nieuwe verplichting wordt er in artikel 7.7.2 van het Energiedecreet in een rechtsgrond voorzien op basis waarvan de Vlaamse Regering ondernemingen kan verplichten een energiebeheersysteem in te voeren.

Om de kwaliteit van een energiebeheersysteem te garanderen wordt de bevoegdheid aan de Vlaamse Regering gegeven om een instantie aan te duiden die de energiebeheersystemen certificeert. Ook wordt er in paragraaf 6 een tweede lid toegevoegd dat de Vlaamse Regering de rechtsgrond geeft om de normen en voorwaarden van een energiebeheersysteem te bepalen.

Artikel 11, lid 2, alinea 5, van de richtlijn (EU) 2023/179 voorziet dat lidstaten aan ondernemingen die een energieaudit uitvoeren zoals bedoeld in deze richtlijn de verplichting moeten opleggen om de actieplannen en het uitvoeringspercentage van de aanbevelingen uit de energieaudit in het jaarverslag van de onderneming op te nemen en publiek te maken. De toevoeging van de woorden „, de rapportering” in paragraaf 6 voorziet in een rechtsgrond voor de Vlaamse Regering om een dergelijke verplichting op te leggen.

Artikel 19 en 20

Via het decreet van 19 april 2024 werd een rapporteringsverplichting voor datacentra in het Energiedecreet ingeschreven. Dit betrof een nieuw artikel 7.8.1 dat deel uitmaakt van een nieuw hoofdstuk VIII binnen titel VII.

Via het decreet van 17 mei 2024²² werd echter een ander hoofdstuk VIII – met betrekking tot energiebesparing bij overheidsinstanties – in titel VII ingevoegd, bestaande uit een artikel 7.8.1 tot en met 7.8.3. Hierdoor zijn er thans twee hoofdstukken VIII en twee artikel 7.8.1 in het Energiedecreet ingevoegd. Er wordt voorgesteld om het bij decreet van 19 april 2024 ingevoegde hoofdstuk VIII en artikel 7.8.1 te vernummeren tot hoofdstuk VIII/1 en artikel 7.8/1.1. Er wordt gekozen om deze eerder ingevoerde bepalingen te vernummeren doordat dat enerzijds slechts één artikel betreft, en anderzijds er – in tegenstelling tot de bij het voormelde decreet van 17 mei 2024 ingevoerde bepalingen – dan ook geen noodzaak is om ook kruisverwijzingen te vernummeren.

Artikel 21

Via het decreet van 19 april 2024²³ werd in het Vlaamse Gewest artikel 12 van richtlijn (EU) 2023/1791 omgezet. Artikel 12 voorziet immers in een door de lidstaten om te zetten Europese rapporteringsverplichting voor de datacentra, bedoeld in bijlage A, punt 2.6.3.1.16, van verordening (EG) nr. 1099/2008.

De Europese Commissie heeft ondertussen in uitvoering van artikel 33, lid 3, van de voormelde richtlijn een uitgebreide gedelegeerde verordening²⁴ genomen waarbij ze meer detaillistisch bijkomende gegevens opvraagt. Deze gegevens waren niet opgenomen in het voorstel van decreet²⁵ dat uiteindelijk het voormelde decreet van 19 april 2024 is geworden. De gedelegeerde verordening werd immers pas in het Publicatieblad bekendgemaakt nadat het voormelde decreet al was aangenomen door het Vlaams Parlement. Er wordt thans voorgesteld om ook die gegevens decretaal te verankeren.

Conform artikel 12, lid 3, van de voormelde richtlijn zet de Europese Commissie een Europese databank over datacentra op die de meegedeelde informatie bevat van de door deze verplichtingen gebonden datacentra. De Europese databank is openbaar beschikbaar op geaggregeerd niveau. Het voormelde decreet van 19

²² Decreet van 17 mei 2024 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, de wet van 24 december 1970 betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van gasdistributie-installaties, het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft netbeheer en energie-efficiëntie, BS 3 juni 2024.

²³ Decreet van 19 april 2024 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft het uniek loket voor de aanvraag, behandeling, verwerking en uitbetaling van gebouwpremies of premies voor energieopwekkingsinstallaties en tot instelling van een rapportageverplichting voor datacentra, BS 17 mei 2024.

²⁴ Gedelegeerde verordening (EU) 2024/1364 van de Commissie van 14 maart 2024 betreffende de eerste fase van de vaststelling van een gemeenschappelijke beoordelingsregeling van de Unie voor datacentra, PB.L. 17 mei 2024.

²⁵ *Parl. St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1958/1.

april 2024 stelde in dit kader dat de gegevens eerst aan de Vlaamse overheid dienen te worden bezorgd die dan vervolgens de gegevens aan de Europese Commissie overmaakt. Er wordt thans voorgesteld dat door die rapporteringsplichtigen die gegevens – met behoud van het recht op toegang voor de diensten van de Vlaamse overheid – rechtstreeks aan die Europese databank worden bezorgd en niet langer eerst dienen te transitteren via de Vlaamse overheid.

Tot slot: in de databank voor energiegebruik en energieproductie uit artikel 12.5.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden allerlei gegevens opgenomen. Er wordt decretaal verankerd dat voor de unieke identificatie van de betrokken gebouweigenaars, huurders en houders van een zakelijk recht in de databank voor energiegebruik en productie en voor de identificatie van de andere personen op wie in het kader van deze databank verplichtingen rusten, de identificatiegegevens waaronder de naam en het adres kunnen opgevraagd en verwerkt worden. Ondanks het feit dat dit een uitvoering is van een Europese verplichting kan niet worden ontkend dat er hierdoor potentieel ook persoonsgegevens worden verwerkt als de uitbater van zo een datacenter een natuurlijke persoon zou zijn. Deze verwerking van de persoonsgegevens in het kader van de rapporteringsverplichting en databank kan als rechtmatig beschouwd worden in de zin van artikel 6, lid 1, e) van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG): de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang. De verwerking is namelijk noodzakelijk voor het correct handhaven van de verplichtingen die opgenomen zijn in de databank en vallen bijgevolg onder dossierbeheer, maar de verwerking is ook noodzakelijk om te voldoen aan een Europese verplichting.

Artikel 22, 1°

De startdatum van de verplichting uit artikel 7.8.2 – “vanaf 2025” – wordt opgeheven, aangezien die datum reeds in het verleden ligt en er heden nog geen uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering is met betrekking tot die verplichting. De verplichting blijft wel in lijn met de richtlijn “jaarlijks”.

Artikel 22, 2°

Aan artikel 7.8.2, §1, wordt een derde lid toegevoegd dat meer duidelijkheid biedt over hoe moet worden omgegaan met situaties waarbij er achter de hoofdmeter die de energieverbruiken registreert meerdere gebouwen gelegen zijn. Omdat jaarlijks minstens een equivalente energiebesparing aan de renovatie tot een nader door de Vlaamse Regering te bepalen minimaal energieprestatieniveau gerealiseerd moet worden, moeten de energieverbruiken van deze gebouwen ook gekend zijn. Indien er op een site slechts één hoofdmeter is en er meerdere gebouwen gelegen zijn wil dat dus ook zeggen dat er geen uitsplitsing van het energieverbruik tussen gebouwen gemaakt kan worden en alle gebouwen ongeacht hun bruikbare vloeroppervlakte in dit geval mee binnen het toepassingsgebied van de verplichting vallen.

Artikel 22, 3° tot en met 6°

In het bestaande artikel 7.8.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden een aantal aanpassingen doorgevoerd. De reeds bestaande uitzonderingen uit artikel 7.8.2, §3, eerste lid, voor als het niet technisch of economisch mogelijk is om het gebouw te renoveren tot de minimale energieprestatieniveaus wordt aangepast zodat dit enerzijds niet langer op dossier bij dossierbasis moet worden behandeld maar dat de Vlaamse Regering bij wege van algemene regel een aantal gevallen kan vaststellen die de technische of economische onmogelijkheid inhouden. Daaraan wordt nog functionele onmogelijkheid toegevoegd, zoals dit ook in richtlijn 2023/1791 vermeld staat. De Vlaamse Regering zal dan uiteraard dienen aan te tonen wat die onmogelijkheid inhoudt.

In paragraaf 3, tweede lid, wordt een gelijkaardige wijziging doorgevoerd wat betreft het vrijstellen van gebouwen voor sociale huisvesting als de benodigde investeringen niet kostenneutraal uitgevoerd kunnen worden of leiden tot verhoogde huurprijzen die de verlaging van de energiefactuur door renovatie overstijgen.

Voorts wordt de regel uit paragraaf 3, eerste lid, opgeheven waardoor een overheidsinstantie die de voormelde vrijstelling heeft gekregen, het gebouw in kwestie nog steeds tot een technisch of economisch aanvaardbaar niveau dient te renoveren. Deze regel is immers niet in artikel 6 van de richtlijn opgenomen en gaat dus verder dan Europeesrechtelijk vereist. Ook is het dan niet duidelijk tot welk niveau men dan concreet moet renoveren. Het lijkt dan ook aangewezen de verplichting op dit punt te beperken tot wat Europeesrechtelijk vereist is.

Artikel 22, 7°

Artikel 29, lid 4, van de richtlijn (EU) 2023/1791 stelt dat de lidstaten, waar dat technisch en economisch haalbaar is, het gebruik van energieprestatiecontracten voor renovaties van grote gebouwen die eigendom zijn van overheidsinstanties bevorderen en waarborgen. Voor renovaties van grote niet voor bewoning bestemde gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 750 m² zorgen de lidstaten ervoor dat overheidsinstanties nagaan of het gebruik van energieprestatiecontracten en andere op prestaties gebaseerde energiediensten haalbaar is. Wat dit laatste betreft wordt voorgesteld om dit te koppelen aan het toepassingsgebied van de verplichting uit artikel 7.8.2, die op haar beurt de omzetting is van artikel 6 van de voormelde richtlijn. Er wordt in dit kader aan de Vlaamse Regering een delegatie verstrekt om te bepalen onder welke voorwaarden het voormelde gebruik haalbaar wordt geacht.

Artikel 23 en 24

Met deze artikelen wordt een rechtsgrond gecreëerd voor de Vlaamse Regering om verplichtingen op te leggen aan overheden om, bij de aankoop van gebouwen of bij de huur van gebouwen, enkel gebouwen met bepaalde minimale energieprestaties te kopen en/of huren. Deze verplichting wordt ingevoerd zowel voor aanbestedende overheden (in de klassieke sectoren) als aanbestedende entiteiten (in de speciale sectoren), nu de richtlijn deze verplichting oplegt aan beide.

De richtlijn voorziet zelf in verschillende uitzonderingen voor deze verplichting (zie artikel 7.1 en 7.2 van de EED, maar ook bijlage IV, punt f)); deze uitzonderingsgronden worden uitdrukkelijk ingeschreven op niveau van het Energiedecreet. Zo zal de Vlaamse Regering verplicht in deze uitzonderingen moeten voorzien bij het invoeren van de concrete verplichting op niveau van het besluit van de Vlaamse Regering.

Artikel 25 en 26

Artikel 26, lid 4, van richtlijn (EU) 2023/1791 legt eisen op met betrekking tot nieuwe en ingrijpend te renoveren systemen voor stadsverwarming- en koeling. Voorgesteld wordt om een rechtsgrond te voorzien voor de Vlaamse Regering om de eisen waaraan nieuwe of ingrijpend te renoveren systemen voor stadsverwarming- of koeling moeten voldoen te bepalen. Deze eisen moeten in ieder geval gebaseerd zijn op het bepaalde in artikel 26, lid 1, 2 en 4, van richtlijn (EU) 2023/1791 en kunnen betrekking hebben op de bronnen die door het systeem voor stadsverwarming- of koeling worden gebruikt en/of de duurzaamheidsprestaties die gebaseerd zijn op de hoeveelheid broeikasgassen die het systeem voor stadsverwarming of -koeling uitstoot per eenheid aan de afnemers geleverde warmte of koude. De Vlaamse Regering bepaalt daarbij ook wie verantwoordelijk is voor het naleven van de eisen. Daarnaast wordt ook een rechtsgrond voorzien voor de

Vlaamse Regering om verder af te bakenen wat “ingrijpend te renoveren” betekent in het kader van deze nieuwe verplichting.

Artikel 27 en 28

Er wordt een nieuw hoofdstuk, hoofdstuk XI ‘Het energie-efficiëntie-eerstbeginsel’, toegevoegd aan afdeling VII van het Energiedecreet.

Dit artikel voegt een nieuw artikel 7.11.1 toe aan het Energiedecreet. Paragraaf 1 voorziet in een rechtsgrond op basis waarvan de Vlaamse Regering regelgeving kan invoeren ter uitvoering van artikel 3 van de richtlijn (EU) 2023/1791.

Paragraaf 1 voorziet in een omzetting van artikel 3, lid 1, van de richtlijn (EU) 2023/1791. Deze Europese bepaling bepaalt dat de lidstaten moeten waarborgen dat energie-efficiëntieoplossingen, waaronder middelen aan de vraagzijde en flexibiliteit, moeten worden beoordeeld in het geval van beleidsbeslissingen, planingsbeslissingen en belangrijke investeringsbeslissingen die worden genomen met betrekking tot energiesystemen of in sectoren die een impact hebben op het energieverbruik.

De rechtsgrond in paragraaf 1 geeft de Vlaamse Regering een bevoegdheid om specifiek voor het afgelijnde toepassingsgebied de verplichting op te leggen om een beoordeling van energie-efficiëntieoplossingen, waaronder middelen aan de vraagzijde en flexibiliteit, uit te voeren. Deze rechtsgrond laat de reeds bestaande andere rechtsgronden, zoals bijvoorbeeld artikel 7.7.2 van het Energiedecreet, onverlet en is hierop een aanvulling.

Hierbij wordt de terminologie (‘belangrijke investeringsbeslissing’) overgenomen uit de voornoemde richtlijn. De drempelbedragen en betrokken sectoren worden tevens overgenomen uit de voornoemde richtlijn voor de afbakening van het toepassingsgebied van de rechtsgrond.

Belangrijk ter correcte omzetting van de richtlijn is dat er een rechtsgrond wordt voorzien om verplichtingen te kunnen opleggen aan actoren in zowel de publieke als de private sector die vallen onder het toepassingsgebied van paragraaf 1. Om deze reden wordt de rechtsgrond geformuleerd als de mogelijkheid om een verplichting op te leggen aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen.

Paragraaf 2 bepaalt dat de beoordeling van energie-efficiëntieoplossingen in de gevallen onder het toepassingsgebied van paragraaf 1, rekening moet houden met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel. Deze passage wordt ingevoerd ter verdere omzetting van artikel 3, lid 1, van de richtlijn (EU) 2023/1791.

Paragraaf 3 bevat een delegatie aan de Vlaamse Regering om de berekeningsmethode te bepalen op basis waarvan moet worden berekend of een bepaalde beslissing de drempelwaarde overschrijdt.

Paragraaf 4 geeft de Vlaamse Regering uitdrukkelijk de bevoegdheid om uitzonderingen vast te stellen voor de verplichting om het ‘energy efficiency first’-principe toe te passen. Bovendien geeft het de Vlaamse Regering de mogelijkheid om een aantal maatregelen te kwalificeren als ‘gelijkwaardig’ aan de beoordeling in het kader van EE1st. Zo wordt vermeden dat ondernemingen en rechtspersonen die reeds maatregelen namen in het kader van energie-efficiëntie (bv. uitvoeren van energieaudits, implementeren van een energiemanagementsysteem) opnieuw hetzelfde onderzoek zouden moeten uitvoeren.

Paragraaf 5 bepaalt expliciet dat de conclusies van de alternatieventoets niet bindend is voor de onderneming of rechtspersoon in kwestie.

Paragraaf 6 lijnt de bevoegdheidsverdeling tussen de Vlaamse Regering enerzijds en de Vlaamse Nutsregulator anderszijds af voor wat betreft het toezicht op en de beoordeling van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan een opmerking van de Vlaamse Nutsregulator in die zin voor wat betreft het toezicht op en de beoordeling van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel ten aanzien van de netbeheerders en de beheerder van het plaatselijke vervoersnet voor elektriciteit. Ten einde versnippering van bevoegdheden te voorkomen worden het toezicht op en de beoordeling van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel ten aanzien van de netbeheerders en de beheerder van het plaatselijke vervoersnet voor elektriciteit in hun investeringsplannen integraal toegewezen aan de Vlaamse Nutsregulator.

Artikel 29

Dit artikel voorziet een rechtsgrond voor de implementatie van het 'energy efficiency first'-principe voor wat betreft de planningsbeslissingen en beleidsbeslissingen. De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om verplichtingen op te leggen aan de Vlaamse overheid, provincies en gemeenten in dit verband.

Artikel 5.6 van de nieuwe EED bepaalt ook dat lidstaten de nodige maatregelen moeten nemen zodat regionale en lokale overheden energie-efficiëntiemaatregelen nemen in hun langetermijnplanning. Deze bepaling houdt geen verplichting in voor lokale besturen om een langetermijnplan rond energie en klimaat op te maken, maar houdt in dat, als dergelijk langetermijnplan wordt opgemaakt, er bijzondere maatregelen moeten worden getroffen inzake energie-efficiëntie. Bovendien moet, bij het nemen van dergelijke maatregelen inzake energie-efficiëntie, rekening worden gehouden met gezinnen in energiearmoede en kwetsbare groepen.

De EED voorziet ook in de verplichte opmaak van lokale warmte- en koelingsplannen voor bepaalde lokale besturen. Bij de opmaak van deze plannen moet rekening worden gehouden met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel, zodat deze plannen per definitie conform artikel 5.6 van de EED zijn.

Met voorliggend artikel wordt een rechtsgrond gecreëerd voor de Vlaamse Regering om, in het kader van reeds bestaande instrumenten voor langetermijnplanning, verplichtingen op te leggen om maatregelen te nemen inzake energie-efficiëntie. Er dient te worden benadrukt dat deze bepaling, op zichzelf, geen verplichting creëert voor lokale besturen om een langetermijnplan energie en klimaat op te maken. Lokale besturen behouden, met uitzondering van die specifieke plannen die door het Europees recht verplicht worden gesteld (bv. lokale warmte- en koelingsplannen), de volledige vrijheid om al dan niet een dergelijk plan op te maken. Maken lokale besturen een dergelijk plan op, dan kan de Vlaamse Regering verplichten dat bepaalde maatregelen inzake energie-efficiëntie worden genomen.

Artikel 30

Er wordt een artikel 30 ingevoegd dat voor de uitvoering van artikel 12.3.1 door openbare besturen verduidelijking biedt over hoe dient omgegaan te worden met gebouwen die gelegen zijn op sites waar de beleving slechts via een hoofdmeter gebeurt en er dus geen uitsplitsing gemaakt kan worden voor individuele energie-verbruiken per gebouw op deze site.

Artikel 31, 32 en 35

In artikel 31 en 32 wordt een nieuw artikel 12.3.2 toegevoegd aan het Energiedecreet dat een rapporteringsverplichting over het totaal energieverbruik van overheidsinstanties omvat. In het lopende Verzameldecreet I Energie en Klimaat wordt de inhoud van artikel 12.3.1 beperkt tot wat in artikel 6, lid 5, van richtlijn 2023/1791 vereist is. Dit houdt echter in dat een nieuwe rapporteringsverplichting voor overheidsinstanties moet ingevoerd worden zodat de uitvoering van de verplichtingen uit artikel 5 van richtlijn 2023/1791 kan opgevolgd worden. De Europese Commissie geeft zelf aan dat in het kader van artikel 5 van de EED een 'uitgebreide, bottom-up'-verzameling van gegevens vereist is voor de implementatie van het artikel.²⁶ Omwille van de inperking van het toepassingsgebied van artikel 12.3.1 van het Energiedecreet is namelijk enkel het energieverbruik van gebouwen vanaf 250 m² gekend terwijl inzake de omzetting van artikel 5 van richtlijn 2023/1791 ook een jaarlijkse energiebesparing op het totaal energieverbruik van overheidsinstanties moet gerealiseerd worden. Om de ontbrekende energiestromen nog te vatten om tot dit totaal energieverbruik te komen wordt daarom in artikel 12.3.2 voor de overheidsinstanties een nieuwe rapporteringsverplichting over dit totaal energieverbruik ingevoerd.

De Vlaamse overheid zet in op het 'only once'-principe: de overheid hoeft niet te vragen wat de overheid al weet. Daarom moeten overheidsinstanties die data al hebben aangeleverd in kader van de verplichting, vermeld in artikel 12.3.1 van het Energiedecreet, deze niet opnieuw rapporteren.

Artikel 35 voegt een nieuw artikel 13.4.17/1 toe aan het Energiedecreet dat de sanctiebepaling omvat voor overheidsinstanties die niet voldoen aan de verplichtingen uit artikel 12.3.2.

Artikel 33 en 34

Artikel 31 van de nieuwe EED bevat, zoals eerder aangegeven, regels rond het gebruik van conversiefactoren en het gebruik van primaire energiefactoren (waarbij finale energiebesparingen kunnen worden omgezet in primaire energiebesparing en vice versa). België hanteert bijvoorbeeld een primaire energiefactor (PEF) elektriciteit van 2,5; deze werd berekend aan de hand van één van de door de Europese Commissie naar voren geschoven methodologieën. Vlaamse regelgeving is vandaag al in overeenstemming met dit artikel.²⁷

Door de veranderende elektriciteitsmix (o.a. door de sluiting van verschillende Belgische kerncentrales in 2024 en 2025 en de toename van hernieuwbare energie) zal de berekende PEF elektriciteit echter steeds verder afwijken van de huidig gehanteerde factor 2,5. Daarom wordt, met voorliggend ontwerp van decreet, een expliciete decretale basis ingeschreven voor de Vlaamse Regering om de conversiefactoren en primaire energiefactoren vast te leggen over alle sectoren heen

²⁶ Aanbeveling (EU) 2024/1716 van de Commissie van 19 juni 2024 bevattende richtsnoeren voor de uitleg van de artikelen 5, 6 en 7 van Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het energieverbruik in de openbare sector, de renovatie van openbare gebouwen en openbare aanbestedingen: "Voor het verzamelen van alle noodzakelijke gegevens over het finale energieverbruik voor het referentiejaar en voor de jaren waarop de verplichting van toepassing is, is een uitgebreide bottom-upgegevensverzameling vereist waarbij alle overheidsinstanties in de lidstaat die onder de verplichting vallen, betrokken zijn. Dit geldt ook voor overheidsinstanties in de sectoren defensie en vervoer indien een lidstaat ervoor kiest de energiebesparing van deze sectoren mee te tellen bij de verwezenlijkingen uit hoofde van artikel 5 van Richtlijn (EU) 2023/1791."

²⁷ Zo bepaalt artikel 9.1.10 van het Energiebesluit bijvoorbeeld de primaire energiefactoren in het kader van EPB.

(gebouwen enzovoort). Deze factoren zullen daarbij uiteraard in overeenstemming moeten zijn met de Europese regelgeving.

Artikel 36 en 37

Er wordt voorzien in een sanctiebepaling met betrekking tot de verplichtingen voor gemeenten inzake lokale verwarmings- en koelingsplannen. Conform artikel 32 van richtlijn (EU) 2023/1791 zijn lidstaten immers verplicht sancties te bepalen op inbreuken op krachtens de richtlijn vastgestelde nationale bepalingen. Daarom wordt in artikel 13.4.18 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorzien dat het VEKA een administratieve geldboete kan opleggen aan gemeenten die hun verplichtingen niet nakomen. Er wordt appreciatiebevoegdheid aan het VEKA gelaten voor het bepalen van de opportuniteit van het opleggen van een administratieve geldboete en de hoogte ervan, die niet lager is dan 1000 euro, en niet hoger dan 200.000 euro.

Het VEKA kan, na het opleggen van een administratieve geldboete, ook een nieuwe termijn vastleggen waarin de verplichtingen moeten worden nageleefd. Als de gemeente in gebreke blijft bij het verstrijken van de termijn, kan het VEKA de gemeente een administratieve geldboete opleggen in de vorm van een dwangsom, die 100 euro bedraagt per kalenderdag per volledige schijf van 10.000 inwoners van de gemeente dat de termijn wordt overschreden.²⁸ Ook hier heeft het VEKA appreciatiebevoegdheid bij het opleggen van de boete. De administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom bedraagt maximaal 200.000 euro.

Artikel 38 en 39

Artikel 32 van richtlijn (EU) 2023/1791 stelt dat de lidstaten bepalen welke sancties van toepassing zijn op inbreuken op krachtens deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen, en dat de lidstaten alle nodige maatregelen moeten nemen om de toepassing ervan te garanderen. De aldus vastgestelde sancties zijn doeltreffend, evenredig en afschrikkend. Deze bepaling is uiteraard ook van toepassing op de rapporteringsverplichting voor datacenters. De Vlaamse overheid moet zodoende effectief kunnen afdwingen, dat de eigenaars en exploitanten van datacenters daadwerkelijk rapporteren. Daarom wordt voorgesteld om het niet vervullen van de rapporteringsverplichting te sanctioneren via een door het VEKA op te leggen administratieve geldboete van 500 euro tot en met 10.000 euro. Op deze wijze kan het VEKA bij de vaststelling van de hoogte van de op te leggen administratieve geldboete bijvoorbeeld rekening houden met enerzijds de grootte van het in gebreke blijvende datacenter en anderzijds met recidivisten.

Artikel 40 en 41

In uitvoering van artikel 26, lid 4, van richtlijn (EU) 2023/1791 werd een rechtsgrond voorzien voor de Vlaamse Regering om eisen vast te leggen inzake nieuwe of ingrijpend te wijzigen systemen voor stadsverwarming- of koeling (zie artikel 28 en 29). Conform artikel 32 van de voormelde richtlijn, moeten er ook hier sanctiebepalingen worden voorzien. Voorgesteld wordt om het VEKA de mogelijkheid te geven een administratieve geldboete op te leggen. Het boetebedrag bedraagt 50.000 euro per MW bruto thermisch vermogen van het systeem voor stadsverwarming- of koeling, met in ieder geval een minimum van 5000 euro en

²⁸ Voor een gemeente met 47.000 inwoners zal het bedrag van de dwangsomboete bijvoorbeeld 400 euro per kalenderdag bedragen, aangezien voor de gemeente gerekend wordt met vier volledige schijven van 10.000 inwoners.

een maximum van 1.000.000 euro.²⁹ Het maximumbedrag van de administratieve geldboete houdt rekening met de grootte van sommige systemen voor stadsverwarming- of koeling.

Daarbij kan het VEKA ook een nieuwe termijn vastleggen waarbinnen de betreffende eisen alsnog moeten worden nageleefd. Als het VEKA vaststelt dat bij het verstrijken van een nieuwe termijn nog steeds niet aan de eisen is voldaan, kan het VEKA een administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom opleggen. Die bedraagt 500 euro per MW bruto thermisch vermogen van het systeem voor stadsverwarming- of koeling per kalenderdag dat de termijn wordt overschreden. De administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom bedraagt maximaal 1.000.000 euro, naar analogie van het maximumbedrag voor de eerste administratieve geldboete.

Artikel 42 en 43

Artikel 32 van richtlijn (EU) 2023/1791 stelt dat de lidstaten bepalen welke sancties van toepassing zijn op inbreuken op krachtens deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen, en dat de lidstaten alle nodige maatregelen moeten nemen om de toepassing ervan te garanderen. De aldus vastgestelde sancties zijn doeltreffend, evenredig en afschrikkend. Deze bepaling is uiteraard ook van toepassing op de verplichting inzake de toepassing van het energie-efficiëntie-eerstprincipe. Daarom kunnen inbreuken op de verplichtingen met betrekking tot dat principe door het VEKA worden gesanctioneerd door middel van een administratieve geldboete. Deze boete mag niet minder dan 500 euro zijn en niet meer dan 50.000 euro. Deze minimale en maximale boetebedragen zijn proportioneel in het licht van de investeringsbedragen waarvoor de verplichting geldt (100 miljoen euro; 175 miljoen euro voor vervoersinfrastructuur).

Daarbij kan het VEKA ook een nieuwe termijn vastleggen waarbinnen de verplichting alsnog moet worden nageleefd. Als het VEKA vaststelt dat bij het verstrijken van een nieuwe termijn nog steeds niet aan de verplichting is voldaan, kan het VEKA een administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom opleggen. Die dwangsom mag niet minder dan 250 euro per kalenderdag bedragen, noch meer dan 25.000 euro per kalenderdag. Daarnaast is er een dubbel plafond voor de dwangsom: de dwangsom mag 1) nooit hoger zijn dan 1 miljoen euro; en 2) nooit hoger dan 3 percent van de jaarlijkse omzet van de overtreder in het Vlaamse Gewest. Zo wordt er gewaakt over het proportionele karakter van de dwangsom.

Artikel 44 en 46

Artikel 27 van de nieuwe EED voorziet verschillende nieuwe verplichtingen voor de regulerende instantie om, bij zijn werkzaamheden, rekening te houden met energie-efficiëntie. Daarom wordt het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator op verschillende punten gewijzigd om het decreet in overeenstemming te brengen met de nieuwe EED.

²⁹ Indien een stadsverwarmingssysteem met een klein vermogen, bijvoorbeeld een collectieve warmtepomp van 80 kW verbonden met twee gebouwen aan de hand van een warmtewerknet, niet voldoet aan de eisen die conform ontworpen artikel 7.10.1 van het Energiedecreet aan systemen voor stadsverwarmings- of koeling worden opgelegd, is de minimumboete 5000 euro. Dit ondanks het feit dat de berekende boete op basis van het bruto thermisch vermogen ($0,08 \text{ MW} \times 50.000 \text{ euro} = 4000 \text{ euro}$) lager zou uitvallen dan 5000 euro. Indien een stadsverwarmingssysteem van 800 kW niet voldoet aan de gestelde eisen, wordt de minimumboete pro rata toegepast en berekend als 40.000 euro.

Artikel 47

Er wordt een nieuw artikel ingevoegd om de inconsistentie weg te werken tussen artikel 4/1.1.15 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en artikel 8, 2°, van het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator.

Artikel 48

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van het ontwerp van decreet.

Deze bepaling betreft een overgangsbepaling waardoor de eigenaars en exploitanten van datacenters de eerste rapportage na de inwerkingtreding van dit decreet uiterlijk tegen 15 maart 2026 moeten doen. Deze rapportage heeft dan betrekking op de informatie voor de kalenderjaren 2023 en 2024.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd,

Hans BONTE

VOORONTWERP VAN DECREET
van 14 juli 2025

**Voorontwerp van decreet houdende wijziging van het
Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april
2024 over de operationalisering van een Vlaamse
Nutsregulator, wat betreft energie-efficiëntie**

Op voorstel van de Vlaamse minister van de Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet voorziet in de gedeeltelijke omzetting van Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Art. 3. In artikel 1.1.2 van het Energiedecreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 5° wordt vervangen door wat volgt:

“5° de Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955;”;

2° punt 6° wordt opgeheven.

Art. 4. In artikel 1.1.3 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een punt 13°/2/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"13°/2/1 bedrijfsdatacentrum: een datacentrum dat door een onderneming wordt geëxploiteerd en dat uitsluitend tot doel heeft de benodigde informatietechnologieapparatuur van de onderneming te leveren en te beheren;"

2° er wordt een punt 13°/2/2 ingevoegd, dat luidt als volgt;

"13°/2/2 beheerder van een centrale bron: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die een centrale bron beheert;"

3° er wordt een punt 13°/5 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"13°/5 belangrijke investeringsbeslissing: een beslissing met concrete financiële gevolgen voor specifieke, individuele projecten met een aanzienlijke impact op het energieverbruik" ;

4° er wordt een punt 13°/6 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"13°/6 beleidsbeslissing: de ontwikkeling, de evaluatie en uitvoering van beleid of regelgeving door nationale, regionale of lokale overheden met een aanzienlijke impact op het energieverbruik";

5° er wordt voor punt 25°/0, dat punt 25°/0/3 wordt, een nieuw punt 25°/0/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"25°/0/1 centrale bron: iedere installatie die thermische energie of warm water voor huishoudelijk gebruik opwekt voor levering aan minstens twee eindgebruikers van thermische energie op de eigen site;"

6° er wordt voor punt 25°/0, dat punt 25°/0/3 wordt, een nieuw punt 25°/0/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"25°/0/2 colocatiedatacentrum: een datacentrum waarin een of meer klanten hun eigen netwerk of netwerken, servers en opslagapparatuur en -diensten installeren en beheren;"

7° in punt 30°/3 worden de woorden "warm water" telkens vervangen door de woorden "warm water voor huishoudelijk gebruik";

8° punt 36° wordt opnieuw opgenomen in de volgende lezing:

"36° energie-audit: een systematische procedure met als doel toereikende informatie te verzamelen omtrent het energieverbruiksprofiel van een gebouw of groep gebouwen, van een industriële of commerciële activiteit of installatie of van private of publieke diensten, mogelijkheden voor kosteneffectieve energiebesparing te signaleren en kwantificeren, het potentieel van het kosteneffectieve gebruik of de kosteneffectieve productie van hernieuwbare energie te bepalen en verslag uit te brengen van de resultaten";

9° er wordt een punt 36°/1 ingevoegd dat luidt als volgt:

"36°/1 energiebeheersysteem: een reeks van onderling verbonden of op elkaar inwerkende elementen van een strategie met een energie-efficiëntiedoelstelling en een strategie om die doelstelling te verwezenlijken, met inbegrip van de monitoring

van het daadwerkelijke energieverbruik, de maatregelen die zijn genomen om de energie-efficiëntie te verbeteren en de metingen van de vooruitgang;”;

10° er wordt een punt 40°/0 ingevoerd, dat luidt als volgt:

“40°/0: energie-efficiëntie-eerstbeginsel: dat in energieplanning en in besluiten over energiebeleid en -investeringen zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen om de vraag naar energie en de energievoorziening efficiënter te maken, met name door middel van kosteneffectieve besparingen op het eindgebruik van energie, vraagresponsinitiatieven en efficiëntere omzetting, transmissie en distributie van energie, zonder afbreuk te doen aan de verwezenlijking van de doelstellingen van die besluiten;”;

11° in punt 42° worden na de woorden “verbetering van de energie-efficiëntie” de woorden “en de integratie van energie uit hernieuwbare bronnen” ingevoegd;

12° in punt 46° worden na de woorden “criteria van energie-efficiëntie” de woorden “en criteria met betrekking tot de integratie van energie uit hernieuwbare bronnen” ingevoegd;

13° er wordt een punt 49°/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“49°/2 Europese databank voor datacentra: de Europese databank die conform artikel 12, lid 3 van richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 door de Europese Commissie werd opgezet;”;

14° er wordt voor punt 100°/0, dat punt 100/0/1° wordt, een nieuw punt 100°/0 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“100°/0 planningsbeslissing: strategische keuzes op hoog niveau met betrekking tot energiesystemen en niet-energiesectoren, met de nadruk op trends, haalbaarheid en de beoordeling van energieoplossingen”;

15° er wordt een punt 114°/2/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“114°/2/2 stroomverbruik van de geïnstalleerde informatietechnologie: de som van het nominale stroomverbruik, in kilowatt, van het netwerk of de netwerken, servers en opslagapparatuur die in de computerruimte van het datacentrum zijn geïnstalleerd;”;

16° er wordt een punt 115°/0 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“115°/0: systeemefficiëntie: de selectie van energie-efficiënte oplossingen waarbij deze ook een kosteneffectief decarbonisatietraject, extra flexibiliteit en een efficiënt gebruik van hulpbronnen mogelijk maken;”;

17° er wordt een punt 124°/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“124°/2 totale vloeroppervlakte van het datacentrum: de totale vloeroppervlakte van alle verdiepingen van de structuur of groep structuren die het datacentrum vormt of vormen. Als de structuur van het datacentrum een andere primaire functie heeft, dan is de totale vloeroppervlakte van het datacentrum beperkt tot de som van de vloeroppervlakte die wordt ingenomen door de computerruimten van het

datacentrum en de vloeroppervlakte die wordt ingenomen door de apparatuur die nodig is voor de goede werking van het datacentrum;”;

18° punt 126°/0 wordt opgeheven;

19° er wordt een punt 126°/4/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“126°/4/1 Verordening (EU) 2018/1999: Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad;”;

20° in punt 133°/1 worden de woorden “tussenpersonen bij de levering van thermische energie” vervangen door de woorden “beheerders van een centrale bron”.

Art. 5. In artikel 4.1.6, §1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019 en gewijzigd bij de decreten van 2 april 2021, 10 november 2023 en 19 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 1° wordt vervangen door wat volgt:

“1° het beheer en onderhoud en het ontwikkelen onder economische voorwaarden van een veilig, betrouwbaar en efficiënt net met inachtneming van het milieu, de energie-efficiëntie van het net en het energie-efficiëntie-eerstbeginsel, en de nodige ondersteunende diensten daarvoor verlenen;”;

2° er worden een punt 16° en 17° toegevoegd, die luiden als volgt:

“16° het monitoren van hun netverliezen en het totale volume ervan kwantificeren en, voor zover dit technisch en financieel haalbaar is, de netten optimaliseren en de efficiëntie ervan verbeteren;”;

17° het beoordelen van hun energie-efficiëntieverbeteringsmaatregelen en het verbeteren van de energie-efficiëntie bij het ontwerp en de exploitatie van hun infrastructuur, met name wat betreft de invoering van een slim netwerk.”.

Art. 6. In artikel 4.1.19 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 2 april 2021 en gewijzigd bij de decreten van 15 juli 2022, 19 april 2024 en 15 mei 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, wordt tussen het eerste en tweede lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Bij het opstellen van hun investeringsplannen houden de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit rekening met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel.”;

2° aan paragraaf 3, eerste lid, worden de volgende zinnen toegevoegd:

“De Vlaamse Nutsregulator gaat na of de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit het energie-efficiëntie-eerstbeginsel

hebben toegepast bij het opstellen van het investeringsplan. De Vlaamse Nutsregulator gaat daarbij na of de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet in het investeringsplan en, waar relevant in het kader van artikel 7.11.1, in de kosten-batenanalyse voldoende rekening hebben gehouden met de ruimere voordelen van energie-efficiëntie, flexibiliteit en investeringen in activa die bijdragen tot klimaatmitigatie.”.

Art. 7. Aan artikel 4.1.32, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 27 november 2015 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 19° wordt vervangen door wat volgt:

“19° de tarieven houden rekening met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel en bevatten geen prikkels die de energie-efficiëntie aantasten bij de productie, de distributie en de levering van elektriciteit en aardgas;”;

2° in punt 20° worden de woorden “beletten netbeheerders of energiedetailhandelaren niet” vervangen door de woorden “maken het mogelijk voor netbeheerders of energiedetailhandelaren om”.

Art. 8. Aan artikel 4.2.1, §2, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, wordt een punt 19° toegevoegd dat luidt als volgt: “19° de rapporteringsverplichtingen voor de netbeheerders om de Vlaamse Nutsregulator in kennis te stellen van de maatregelen die genomen zijn in het kader van artikel 4.1.6, §1, 16° en 17° in toepassing van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel.”.

Art. 9. In artikel 4/1.1.1, eerste lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022 en het decreet van 19 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 1° worden de woorden “het beheer en onderhoud” vervangen door de woorden “de uitbouw, het beheer en onderhoud”;

2° de woorden “tussenpersonen bij de levering van thermische energie” worden telkens vervangen door de woorden “beheerders van een centrale bron”;

3° in punt 10° wordt tussen het woord “toegangspunten” en de woorden “op zijn warmte- of koudenet” de woorden “voor thermische energie” ingevoegd.

Art. 10. In artikel 4/1.1.3 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, worden de woorden “leverancier van thermische energie” vervangen door de woorden “warmte- of koudeleverancier”.

Art. 11. In artikel 4/1.1.4 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de woorden “tussenpersonen bij de levering van thermische energie” telkens vervangen door de woorden “beheerders van een centrale bron”.

Art. 12. In artikel 4/1.1.6, eerste lid, punt 2° van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een punt 1°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“1°/1 het voldoen aan eisen inzake energie-efficiëntie, de inzet van fossiele energiebronnen en hernieuwbare energiebronnen voor de energie die via hun warmte- of koudenet geleverd wordt”;

2° in punt 2° worden de woorden “tussenpersoon bij de levering van thermische energie” vervangen door de woorden “beheerder van een centrale bron”.

Art. 13. In artikel 4/1.1.11, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, wordt het woord “netgebruiker” vervangen door de woorden “warmte- of koudenetgebruiker”.

Art. 14. In artikel 4/1.1.15, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, wordt tussen de woorden “warmte- of koudenetbeheerder” en het woord “op” de woorden “of beheerder van een centrale bron” ingevoegd.

Art. 15. In artikel 4/1.1.16, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, wordt tussen de woorden “warmte- of koudenetbeheerder” en het woord “op” de woorden “of beheerder van een centrale bron” ingevoegd.

Art. 16. In artikel 4/1.2.1, § 2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij de decreten van 23 december 2022 en 19 april 2024, worden de woorden “tussenpersonen bij de levering van thermische energie” telkens vervangen door de woorden “beheerders van een centrale bron”.

Art. 17. In het opschrift van titel IV/1, hoofdstuk II, afdeling II van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, worden de woorden “die verschillende gebouwen of verschillende verbruikers binnen één gebouw bedient” geschrapt.

Art. 18. In artikel 4/1.2.2, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 8 juni 2018 en het decreet van 30 oktober 2020, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de woorden “die verschillende gebouwen bedient” worden telkens opgeheven;

2° in paragraaf 3 wordt het woord “warmwaterverbruik” telkens vervangen door de woorden “verbruik van warm water voor huishoudelijk gebruik”.

Art. 19. In artikel 4/1.3.1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 30 oktober 2020 en het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “de tussenpersoon bij de levering van thermische energie” vervangen door de woorden “de beheerder van een centrale bron”;

2° in het tweede lid worden de woorden “tussenpersonen bij de levering van thermische energie” vervangen door de woorden “beheerders van een centrale bron”;

Art. 20. Aan het opschrift van titel IV/1, hoofdstuk III, afdeling II van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, worden de woorden “of de beheerders van een centrale bron” toegevoegd.

Art. 21. In artikel 4/1.3.2, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in de inleidende zin worden de woorden “tussenpersoon bij de levering van thermische energie” vervangen door de woorden “beheerder van een centrale bron”;

2° aan punt 1° worden de woorden “en van warm water voor huishoudelijk gebruik” toegevoegd.

Art. 22. Aan titel IV/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een hoofdstuk IV toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk IV. Lokale verwarmings- en koelingsplannen”.

Art. 23. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk IV, toegevoegd bij artikel 22, een artikel 4/1.4.1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 4/1.4.1. Gemeenten die op 1 januari 2025 meer dan 45.000 inwoners tellen, zijn verplicht om een lokaal verwarmings- en koelingsplan op te stellen dat voorafgaand aan de aanneming ervan aan een openbaar onderzoek wordt onderworpen. De Vlaamse Regering bepaalt de datum waarop het lokaal verwarmings- en koelingsplan door die gemeente voor het eerst wordt opgemaakt en goedgekeurd. Het lokaal verwarmings- en koelingsplan wordt na de datum dat deze voor het eerst moet zijn opgemaakt en goedgekeurd door de gemeente om de vijf jaar geëvalueerd en aangepast. Gemeenten die pas vanaf 1 januari 2027 voor het eerst de drempel van 45.000 inwoners bereiken maken het lokaal verwarmings- en koelingsplan op en keuren het goed voor 1 januari van het tweede jaar volgende op het jaar waarin ze op 1 januari voor het eerst dat inwonersaantal bereiken.

Het ontwerp van lokaal verwarmings- en koelingsplan wordt door de gemeente, vermeld in het eerste lid, ter beoordeling voorgelegd aan een beoordelende instantie die wordt aangewezen door de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering kan nadere voorwaarden bepalen waaraan die beoordeling moet voldoen. De Vlaamse Regering kan ook nadere voorwaarden bepalen met betrekking tot de termijn waarbinnen en de wijze waarop het ontwerp-lokaal

verwarmings- en koelingsplan door een gemeente aan de beoordelende instantie wordt voorgelegd.

De Vlaamse Regering kan nadere voorwaarden bepalen met betrekking tot de evaluatie en aanpassing van het lokaal verwarmings- en koelingsplan, vermeld in het eerste lid. Deze voorwaarden kunnen onder andere vereisten omvatten met betrekking tot de inhoud van de evaluatie en de wijze van uitvoering van de evaluatie.

§2. De gemeente, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, is belast met de uitvoering van haar lokaal verwarmings- en koelingsplan.

In afwijking van het eerste lid kunnen de lokale verwarmings- en koelingsplannen, vermeld in paragraaf 1, ook door een groep naburige gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd, als de geografische en bestuurlijke context en de verwarmings- en koelingsinfrastructuur daartoe geschikt zijn. De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen met betrekking tot het bepalen van die geschiktheid.

Als een lokaal verwarmings- en koelingsplan door een groep naburige gemeenten gezamenlijk wordt uitgevoerd overeenkomstig het eerste lid, kan het ontwerp-lokaal verwarmings- en koelingsplan ook door dezelfde gemeenten gezamenlijk aan de beoordelende instantie worden voorgelegd, als vermeld in paragraaf 1, tweede lid.”.

Art. 24. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk IV, toegevoegd bij artikel 22, wordt een artikel 4/1.4.2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 4/1.4.2. Bij de opmaak van haar lokaal verwarmings- en koelingsplan, houdt elke gemeente, vermeld in artikel 4/1.4.1, §1, minstens rekening met de hierna volgende verplichtingen. Het lokaal verwarmings- en koelingsplan:

1° is gebaseerd op de informatie en gegevens die worden verstrekt in de uitgebreide verwarmings- en koelingsbeoordeling die deel uitmaakt van het nationale energie- en klimaatplan en de actualiseringen, vermeld in Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad;

2° geeft een raming en een overzicht van het potentieel om de energie-efficiëntie te verhogen, onder meer door de inzetbaarheid van stadsverwarming bij lage temperatuur, door hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, en door terugwinning van restwarmte, en om hernieuwbare energie in verwarming en koeling te gebruiken in dat specifieke gebied;

3° is in overeenstemming met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel;

4° bevat een strategie voor het gebruik van het overeenkomstig punt 1° en 2° geïdentificeerde potentieel;

- 5° wordt voorbereid met medewerking van alle betrokken regionale of lokale belanghebbenden en met participatie van het grote publiek, met inbegrip van exploitanten van lokale energie-infrastructuur;
- 6° biedt de gelegenheid aan alle betrokken partijen, met inbegrip van publieke en private belanghebbenden, om deel te nemen aan de opstelling ervan;
- 7° houdt rekening met de relevante bestaande energie-infrastructuur;
- 8° houdt rekening met de gemeenschappelijke behoeften van lokale gemeenschappen en meerdere lokale besturen;
- 9° beoordeelt de rol van energiegemeenschappen en andere door de consument gedragen initiatieven die actief kunnen bijdragen aan de uitvoering van lokale verwarmings- en koelingsprojecten;
- 10° omvat een analyse van verwarmings- en koelingsapparaten en -systemen in lokale gebouwenbestanden, waarbij rekening wordt gehouden met het gebiedsspecifieke potentieel voor energie-efficiëntiemaatregelen, en de slechtst presterende gebouwen en de behoeften van kwetsbare huishoudens worden aangepakt;
- 11° schat in hoe de uitvoering van de beleidslijnen en maatregelen kan worden gefinancierd, en merkt financiële mechanismen aan die consumenten in staat stellen over te stappen op verwarming en koeling op basis van hernieuwbare energie;
- 12° omvat een traject ter verwezenlijking van de in de plannen bepaalde doelstellingen in overeenstemming met klimaatneutraliteit en toezicht op de voortgang van de uitvoering van de vastgestelde beleidslijnen en maatregelen;
- 13° is erop gericht uiterst efficiënte alternatieven de plaats te laten innemen van oude en inefficiënte verwarmings- en koelingsapparaten in gebouwen van overheidsinstanties, met als doel de uitfasering van fossiele brandstoffen;
- 14° beoordeelt en houdt rekening met potentiële synergiën met de plannen van naburige gemeenten om gezamenlijke investeringen en kostenefficiëntie aan te moedigen.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen met betrekking tot de inhoud van het lokaal verwarmings- en koelingsplan, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 25. In artikel 7.7.2 van het hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 2, eerste lid wordt een punt 4° toegevoegd dat luidt als volgt:
“4° het implementeren van een energiebeheersysteem.”;

2° aan paragraaf 4 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:
“De Vlaamse Regering kan een instantie aanduiden die de energiebeheersystemen certificeert.”;

3° paragraaf 6 wordt vervangen door wat volgt:

“§6. De Vlaamse Regering bepaalt de concrete opmaak, de rapportering, de inhoud en, in voorkomend geval, de conformverklaring van de energieaudits, de energieplannen en energiestudies.

De Vlaamse Regering bepaalt de normen en voorwaarden waaraan de energiebeheersystemen moeten voldoen.”.

Art. 26. In titel VII van hetzelfde decreet wordt hoofdstuk VIII, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, vernummerd tot hoofdstuk VIII/1.

Art. 27. Artikel 7.8.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, wordt vernummerd tot artikel 7.8/1.1.

Art. 28. In artikel 7.8/1.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, vervangen bij het decreet van 17 mei 2024 en vernummerd bij artikel 27, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, 2° worden tussen de woorden “de naam” en de woorden “van de eigenaar” de woorden “en contactgegevens” ingevoegd;

2° in paragraaf 1, eerste lid worden punten 5° en 6° vervangen door wat volgt:

“5° het type datacentrum, namelijk:

- a) bedrijfsdatacentrum;
- b) colocatiedatacentrum;
- c) cohostingdatacentrum;

6° het jaar en de maand van indienstname;”;

3° aan paragraaf 1, eerste lid wordt een punt 7° tot en met 10° toegevoegd, die luiden als volgt:

“7° het redundantieniveau van de elektrische infrastructuur op hoogspanningsniveau, laagspanningsniveau, of kastniveau;

8° het redundantieniveau van de koelinfrastructuur op ruimteniveau of kastniveau;

9° de technische gegevens van het datacentrum:

- a) de totale vloeroppervlakte van het datacentrum;
- b) de vloeroppervlakte van de computerruimte van het datacentrum;
- c) het geïnstalleerde vermogen;
- d) de bandbreedte voor inkomend dataverkeer in gigabytes;
- e) de bandbreedte voor uitgaand dataverkeer in gigabytes;
- f) het inkomend dataverkeer in exabytes;
- g) het uitgaand dataverkeer in exabytes;
- h) de hoeveelheid in het datacentrum opgeslagen en verwerkte data;

10° de prestaties van het datacentrum in het laatste volledige kalenderjaar aan de hand van kernprestatie-indicatoren over minstens:

- a) het totaal energieverbruik;
- b) het stroomverbruik van de geïnstalleerde informatietechnologie;
- c) het totaal energieverbruik van informatietechnologieapparatuur;
- d) de functies van het elektriciteitsnet;
- e) de gemiddelde batterijcapaciteit;
- f) het elektrisch vermogen;
- g) de gemiddelde insteltemperatuur van de inlaatlucht voor informatietechnologieapparatuur;
- h) het restwarmteverbruik;
- i) de gemiddelde restwarmtetemperatuur;

- j) de totale watertoevoer;
- k) de totale drinkwatertoevoer;
- l) het totale verbruik van hernieuwbare energie;
- m) het totale verbruik van hernieuwbare energie met een garantie van oorsprong;
- n) het totale verbruik van hernieuwbare energie afkomstig van stroomafnameovereenkomsten;
- o) het totale verbruik van hernieuwbare energie uit plaatselijke hernieuwbare energiebronnen;
- p) de soorten koelmiddelen;
- q) het aantal koeldagen;
- r) de ICT-capaciteit voor servers;
- s) de ICT-capaciteit voor opslagapparatuur.”;

4° in paragraaf 1 wordt tussen het tweede en derde lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De aan te leveren informatie, vermeld in het eerste lid, heeft betrekking op het kalenderjaar dat onmiddellijk voorafgaat aan het verslagjaar. Indien een datacentrum minder dan een jaar in bedrijf is, rapporteert de exploitant van het datacentrum alleen over de periode waarin het datacentrum in bedrijf was, met vermelding van die periode.”;

5° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt:

“§2. De gegevens, vermeld in paragraaf 1, worden door de datacentra gerapporteerd in de Europese databank voor datacentra. Het VEKA kan de gerapporteerde gegevens vanuit die Europese databank opnemen in de databank, vermeld in artikel 12.5.1.”.

Art. 29. In artikel 7.8.2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een paragraaf 4/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§4/1. De overheidsinstanties gaan bij de uitvoering van de verplichtingen als vermeld in paragraaf 1, na of voor de renovatie van grote niet voor bewoning bestemde gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 750 m² het gebruik van energieprestatiecontracten en andere op prestaties gebaseerde energiediensten haalbaar is. De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen om te bepalen onder welke voorwaarden het voormelde gebruik haalbaar wordt geacht.”.

Art. 30. Aan titel VII, hoofdstuk VIII, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, vervangen bij het decreet van 17 mei 2024 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 13 juni 2025, wordt een afdeling III toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling III. Energieprestatie-eisen bij de aankoop of huur van gebouwen”.

Art. 31. Aan afdeling III, toegevoegd bij artikel 30, wordt een artikel 7.8.4 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 7.8.4. §1. De Vlaamse Regering kan aan de overheid, vermeld in artikel 2, 1° van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, verplichtingen opleggen met betrekking tot minimale energieprestatie-eisen van gebouwen bij de aankoop van gebouwen of gebouweenheden, gelegen in het Vlaamse Gewest, of bij het afsluiten van nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen of gebouweenheden, gelegen in het Vlaamse Gewest, wanneer de waarde van deze aankoop of huur het drempelbedrag, vermeld in artikel 11, punt 2° van het Koninklijk Besluit van 18 april 2017 plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren overschrijdt.

De verplichtingen, vermeld in het eerste lid, zijn niet van toepassing bij een minnelijke verwerving, volgend op een definitief onteigeningsbesluit, en bij onteigening via gerechtelijke procedure.

De Vlaamse Regering kan bepalen welke gebouwen of gebouweenheden uitgezonderd zijn van de verplichtingen, vermeld in het eerste lid. De Vlaamse Regering voorziet in ieder geval uitzonderingen voor volgende gebouwen en gebouweenheden:

- 1° gebouwen of gebouweenheden die na aankoop of het sluiten van een nieuwe huurovereenkomst worden gerenoveerd of gesloopt;
- 2° beschermde monumenten of gebouwen of gebouweenheden die deel uitmaken een beschermd cultuurhistorisch landschap, stads- of dorpsgezicht of gebouwen of gebouweenheden die opgenomen zijn in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed;
- 3° gebouwen of gebouweenheden waar het technisch niet haalbaar is om aan de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, te voldoen. De Vlaamse Regering bepaalt de criteria voor het bepalen van de technische onhaalbaarheid;
- 4° gebouwen en gebouweenheden waar de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, in conflict zouden komen met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

De Vlaamse Regering kan verplichtingen opleggen aan aanbestedende overheden om de noodzakelijke gegevens voor de implementatie van de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, accuraat, volledig en consistent te melden aan het VEKA.

§2. De Vlaamse Regering kan aan de entiteit, vermeld in artikel 2, 4° van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, verplichtingen opleggen met betrekking tot minimale energieprestatie-eisen van gebouwen bij de aankoop van gebouwen of gebouweenheden, gelegen in het Vlaamse Gewest, of bij het afsluiten van nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen of gebouweenheden, gelegen in het Vlaamse Gewest, wanneer de waarde van deze aankoop of huur het drempelbedrag, vermeld in artikel 11, punt 2° van het Koninklijk Besluit van 18 april 2017 plaatsing overheidsopdrachten in de speciale sectoren overschrijdt.

De verplichtingen, vermeld in het eerste lid, zijn niet van toepassing bij een minnelijke verwerving, volgend op een definitief onteigeningsbesluit, en bij onteigening via gerechtelijke procedure.

De Vlaamse Regering kan bepalen welke gebouwen of gebouweenheden uitgezonderd zijn van de verplichtingen, vermeld in het eerste lid. De Vlaamse Regering voorziet in ieder geval uitzonderingen voor volgende gebouwen en gebouweenheden:

- 1° gebouwen of gebouweenheden die na aankoop of het sluiten van een nieuwe huurovereenkomst worden gerenoveerd of gesloopt;
- 2° beschermde monumenten of gebouwen of gebouweenheden die deel uitmaken een beschermd cultuurhistorisch landschap, stads- of dorpsgezicht of gebouwen of gebouweenheden die opgenomen zijn in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed;
- 3° gebouwen of gebouweenheden waar het technisch niet haalbaar is om aan de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, te voldoen. De Vlaamse Regering bepaalt de criteria voor het bepalen van de technische onhaalbaarheid;
- 4° gebouwen en gebouweenheden waar de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, in conflict zouden komen met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

De Vlaamse Regering kan verplichtingen opleggen aan aanbestedende entiteiten om de noodzakelijke gegevens voor de implementatie van de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, accuraat, volledig en consistent te melden aan het VEKA.”.

Art. 32. Aan titel VII van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 13 juni 2025 wordt een hoofdstuk X toegevoegd, die luidt als volgt:

“Hoofdstuk X. Eisen inzake systemen voor stadsverwarming- of koeling”.

Art. 33. Aan hoofdstuk X, toegevoegd bij artikel 32, wordt een artikel 7.10.1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 7.10.1. De Vlaamse Regering bepaalt de eisen waaraan nieuwe of ingrijpend te renoveren systemen voor stadsverwarming- of koeling voldoen. De eisen kunnen bestaan uit:

- 1° de bronnen die door het systeem voor stadsverwarming- of koeling worden gebruikt;
- 2° de duurzaamheidsprestaties die gebaseerd zijn op de hoeveelheid broeikasgassen die het systeem voor stadsverwarming of -koeling uitstoot per eenheid aan de afnemers geleverde warmte of koude.

De Vlaamse Regering bepaalt wie verantwoordelijk is voor het naleven van de eisen, vermeld in het eerste lid.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen voor het bepalen van de kenmerken van een systeem van stadsverwarming- of koeling. Daarbij kan in ieder geval worden bepaald hoe het bruto thermisch vermogen van het systeem wordt vastgesteld.

De Vlaamse Regering kan uitzonderingen bepalen voor de eisen, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 34. Aan titel VII van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 13 juni 2025, wordt een hoofdstuk XI toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk XI. Het energie-efficiëntie-eerstbeginsel”.

Art. 35. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk XI, toegevoegd bij artikel 34, een artikel 7.11.1 toegevoegd dat luidt als volgt:

“Art. 7.11.1 §1. De Vlaamse Regering kan aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen de verplichting opleggen om energie-efficiëntieoplossingen, waaronder middelen aan de vraagzijde en systeemflexibiliteit, te beoordelen in belangrijke investeringsbeslissingen die de drempelwaarde van meer dan 100.000.000 euro elk of 175.000.000 euro voor vervoersinfrastructuurprojecten overschrijden in de volgende sectoren:

1° energiesystemen;

2° niet-energiesectoren, als die sectoren een impact hebben op het energieverbruik en de energie-efficiëntie, zoals de sectoren gebouwen, vervoer, water, informatie- en communicatietechnologie, landbouw en financiën.

De Vlaamse Regering kan de drempelwaarden, vermeld in het eerste lid, verlagen.

§2. De beoordeling van de energie-efficiëntieoplossingen, vermeld in paragraaf 1, houdt rekening met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel.

De Vlaamse Regering kan bepalen met welke elementen minstens rekening moet worden gehouden, in de toepassing van het energie-efficiëntie-eerst beginsel, bij een beoordeling van energie-efficiëntieoplossingen.

De Vlaamse Regering kan voor de beoordeling van de energie-efficiëntieoplossingen, vermeld in eerste lid, voorzien in kostenbatenmethoden die die een goede beoordeling van de bredere voordelen van energie-efficiëntieoplossingen mogelijk maken.

§3. De Vlaamse Regering kan een berekeningsmethode vaststellen die moet worden gebruikt om te bepalen of een belangrijke investeringsbeslissing de in paragraaf 1 bedoelde drempelwaarden, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, overschrijdt.

§4. De Vlaamse Regering kan uitzonderingen bepalen voor de verplichting om energie-efficiëntieoplossingen te beoordelen, vermeld in paragraaf 1, eerste lid.

De Vlaamse Regering kan bepalen welke maatregelen van rechtswege worden geacht rekening te houden met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel voor de uitvoering van de verplichting, vermeld in paragraaf 1. Deze maatregelen zijn onder meer de volgende:

1° een energiebeheersysteem;

2° een energieplan;

3° een energiestudie;

4° een energieaudit.

§5. De verplichting om de beoordeling van de energie-efficiëntieoplossingen, vermeld in paragraaf 1, uit te voeren, houdt geen verplichting in om de maatregelen die als conclusie van die beoordeling worden geadviseerd uit te voeren, tenzij de toepasselijke regelgeving uitdrukkelijk anders bepaalt.”.

Art. 36. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk XI, toegevoegd bij artikel 34, een artikel 7.11.2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 7.11.2. De Vlaamse Regering kan verplichtingen opleggen aan de Vlaamse overheid, de provinciale overheden en de gemeentelijke overheden om maatregelen voor energie-efficiëntie op te nemen in hun relevante beleidsinstrumenten, beleidsbeslissingen en planningsbeslissingen.”.

Art. 37. Aan titel XII van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een hoofdstuk VIII toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk VIII. Conversiefactoren en primaire energiefactoren”.

Art. 38. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk VIII, toegevoegd bij artikel 37, wordt een artikel 12.8.1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 12.8.1. De Vlaamse Regering kan conversiefactoren en primaire energiefactoren bepalen voor de berekening en conversie van energiebesparing.”.

Art. 39. In artikel 13.1.2 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, worden de woorden “tussenpersoon bij de levering van thermische energie” telkens vervangen door de woorden “beheerder van een centrale bron”.

Art. 40. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een afdeling XI toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling XI. Administratieve sancties wegens niet-naleving van de verplichtingen met betrekking tot het opstellen van lokale verwarmings- en koelingsplannen”.

Art. 41. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling XI, toegevoegd bij artikel 40, wordt een artikel 13.4.18 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.18. §1. Als het VEKA vaststelt dat in strijd met de verplichting om een lokaal verwarmings- en koelingsplan op te stellen en goed te keuren, vermeld in artikel 4/1.4.1, het lokaal verwarmings- en koelingsplan niet tijdig en correct werd opgesteld en goedgekeurd of het ontwerp-lokaal verwarmings- en koelingsplan niet tijdig aan het VEKA voor beoordeling werd bezorgd, kan het VEKA aan de gemeente op wie de verplichting rust een administratieve geldboete opleggen die niet lager is dan 1.000 euro, en niet hoger dan 200.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarin de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, moeten worden nageleefd.

Als de gemeente in gebreke blijft bij het verstrijken van de termijn, vermeld in het tweede lid, kan het VEKA de gemeente een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 100 euro per kalenderdag per 10.000 inwoners dat de nieuwe termijn, vermeld in het tweede lid, wordt overschreden.

Voor de berekening van het aantal inwoners, vermeld in het derde lid, wordt uitgegaan van het inwonersaantal op 1 januari van het kalenderjaar waarin de nieuwe termijn, vermeld in het tweede lid, verstrijkt.

§2. De procedure omschreven in artikel 13.4.8 is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 42. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een afdeling XII toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling XII. Administratieve sancties wegens overtreding of niet-naleving van de rapporteringsverplichtingen voor datacenters”.

Art. 43. Aan afdeling XII, toegevoegd bij artikel 42, wordt een artikel 13.4.19 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.19. Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 7.8/1.1 de verplichting voor eigenaars en exploitanten van datacenters om jaarlijks informatie over de energieprestaties van datacentra te bezorgen, niet werden nagekomen, kan het VEKA aan de eigenaars en exploitanten waarop die verplichting rust een administratieve geldboete opleggen van 500 euro tot en met 10.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarbinnen de verplichting, vermeld in het eerste lid, alsnog moeten worden nageleefd.

Als het VEKA vaststelt dat bij het verstrijken van de nieuwe termijn, vermeld in het derde lid, nog steeds niet aan de verplichting, vermeld in artikel 7.8/1.1 is voldaan, kan het VEKA een dwangsom opleggen. De dwangsom mag niet minder dan 150 euro per kalenderdag bedragen, noch meer dan 1.000 euro per kalenderdag, noch mag de dwangsom in totaal hoger zijn dan 50.000 euro of 3 procent van de omzet die de betrokken overtreder heeft gerealiseerd in het Vlaamse Gewest tijdens het laatste afgelopen boekjaar, als dat laatste bedrag lager is.

De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 44. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een afdeling XIII toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling XIII. Administratieve sancties wegens niet-naleving van de eisen inzake systemen voor stadsverwarming- en koeling”.

Art. 45. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling XIII, toegevoegd bij artikel 44, wordt een artikel 13.4.20 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.20. §1. Als het VEKA vaststelt dat niet aan de eisen vastgesteld door of krachtens artikel 7.10.1 is voldaan, kan het VEKA aan de natuurlijke persoon of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de naleving van de eisen een administratieve geldboete opleggen.

De administratieve geldboete, vermeld in het eerste lid, bedraagt 50.000 euro per MW bruto thermisch vermogen van het systeem voor stadsverwarming- of koeling, met een minimum van 5.000 euro en een maximum van 1.000.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarbinnen de betreffende eisen, vermeld in artikel 7.10.1, alsnog moeten worden nageleefd.

Als het VEKA vaststelt dat bij het verstrijken van de nieuwe termijn, vermeld in het derde lid, nog steeds niet aan de eisen vastgesteld door of krachtens artikel

7.10.1 is voldaan, kan het VEKA aan de natuurlijke persoon of de rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de naleving van de eisen een nieuwe dwangsom opleggen. De dwangsom bedraagt 500 euro per MW bruto thermisch vermogen van het systeem voor stadsverwarming- of koeling per kalenderdag dat de nieuwe termijn vermeld in het derde lid, wordt overschreden en de eisen niet zijn nageleefd.

§2. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 46. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een afdeling XIV toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling XIII. Administratieve sancties wegens niet-naleving van de verplichtingen inzake de toepassing van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel”

Art. 47. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling XIV, toegevoegd bij artikel 46, wordt een artikel 13.4.21 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.21. §1. Als het VEKA vaststelt dat niet aan de eisen vastgesteld door of krachtens artikel 7.11.1 is voldaan, kan het VEKA aan de natuurlijke persoon of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor het naleven van de eisen een administratieve geldboete opleggen.

De administratieve geldboete, vermeld in het eerste lid, mag niet minder dan 500 euro bedragen, noch meer dan 50.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarbinnen de betreffende eisen alsnog moeten worden nageleefd.

Als het VEKA vaststelt dat bij het verstrijken van de nieuwe termijn, vermeld in het vierde lid, nog steeds niet aan de eisen vastgesteld door of krachtens artikel 7.11.1 is voldaan, kan het VEKA een dwangsom opleggen. De dwangsom mag niet minder dan 250 euro per kalenderdag bedragen, noch meer dan 25.000 euro per kalenderdag, noch mag de dwangsom in totaal hoger zijn dan 1.000.000 euro of 3 procent van de omzet die de betrokken overtreder heeft gerealiseerd in het Vlaamse Gewest tijdens het laatste afgelopen boekjaar, als dat laatste bedrag lager is.

§2. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator

Art. 48. In artikel 2 van het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator wordt een punt 3° toegevoegd dat luidt als volgt:

“3° de Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955.”.

Art. 49. Aan artikel 6 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 1° wordt een punt r) toegevoegd, dat luidt als volgt:

“r) het toezicht en de controle op de door de distributienetbeheerders en plaatselijk vervoernetbeheerder gebruikte methoden voor wat betreft het toepassen van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel inzake hun netplanning, netexploitatie inclusief netverliezen, netontwikkeling en investeringen. De Vlaamse Nutsregulator rapporteert hierover in het jaarverslag, dat overeenkomstig artikel 41 van de Richtlijn 2009/73/EG van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG en artikel 59, lid 1, i) van de Richtlijn 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU wordt opgemaakt. De Vlaamse Nutsregulator kan, waar relevant, aanbevelingen formuleren met betrekking tot de verbetering van de energie-efficiëntie, met inbegrip van aanbevelingen rond het verminderen van piekbelasting of het verminderen van het totaal verbruik van elektriciteit.”;

2° in punt 2° wordt punt a) vervangen door wat volgt:

“a) toezicht houden op de kwaliteit van de dienstverlening van de warmte- of koudeleveranciers of beheerders van een centrale bron, inclusief hun systemen van vooruitbetaling en de klachten van huishoudelijke afnemers en van eindgebruikers van thermische energie;”.

Art. 50. Aan artikel 7 van hetzelfde decreet wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Bij het vervullen van de regulerende taken, vermeld in het eerste lid, punt 1°, past de Vlaamse Nutsregulator het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe. Naast het energie-efficiëntie-eerstbeginsel kan de Vlaamse Nutsregulator ook rekening houden met kostenefficiëntie, systeemefficiëntie, bevoorradingszekerheid en marktintegratie.”.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Art. 51. De Vlaamse Regering kan voor het artikel 4, de artikelen 9 tot en met 20 en artikel 41 een datum van inwerkingtreding bepalen, die niet later mag zijn dan 31 maart 2027.

In afwijking van artikel 7.8/1.1, §1, eerste en derde lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009, gewijzigd bij artikel 28, heeft de eerste rapportering vanaf de inwerkingtreding van dit decreet plaats uiterlijk 15 maart 2026, en heeft die betrekking op de informatie over kalenderjaar 2023 en 2024.

Brussel, 14 juli 2025.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd,

Melissa DEPRAETERE

ADVIES VAN DE VLAAMSE NUTSREGULATOR

Advies

van Vlaamse Nutsregulator van 29/08/2025

met betrekking tot het ontwerp van decreet houdende wijziging van het energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat betreft energie-efficiëntie

Inhoud

Inleiding	64
Bespreking	65
1 Algemene bedenkingen	65
1.1 Verduidelijking regelgevend kader voor verwarming, koeling en warm water voor huishoudelijk gebruik	65
1.1.1 Definitie van de termen ‘centrale bron’ en ‘beheerder van een centrale bron’	65
1.1.1.1 <i>Iedere installatie die thermische energie of warm water voor huishoudelijk gebruik opwekt voor levering.....</i>	65
1.1.1.2 <i>Eindgebruikers van thermische energie.....</i>	66
1.1.1.3 <i>Eigen site</i>	67
1.1.2 Vervangen van de term ‘tussenpersoon bij de levering van thermische energie’ door de term ‘beheerder van een centrale bron’	68
1.1.3 Uitbreiding geschillenbeslechtsmechanisme van de Vlaamse Nutsregulator	69
1.2 Overige	70
1.2.1 Databank beheerders van een centrale bron	70
1.2.2 Regelgevend kader voor ESCO’s	71
2 Artikelsgewijze bespreking.....	71
2.1 Artikel 4	71
2.2 Artikel 5	72
2.3 Artikel 7	73
2.4 Artikel 9	74
2.5 Artikel 10	78
2.6 Artikel 12	79
2.7 Artikel 13	79
2.8 Artikel 14	79
2.9 Artikel 15	79
2.10 Artikel 16	80
2.11 Artikel 17 en artikel 18	80
2.12 Artikel 19, artikel 20 en artikel 21	80
2.13 Artikel 32 en artikel 33	80
2.14 Artikel 35	80
2.15 Artikel 39	81
2.16 Artikel 49	81
2.17 Overige	83

Inleiding

De Vlaamse Nutsregulator ontving op 17 juli 2025 de vraag van de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, om binnen een termijn van dertig dagen een advies te verlenen bij het Ontwerpdecreet houdende wijziging van het energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat betreft energie-efficiëntie (hierna afgekort: “**Ontwerpdecreet**”), zoals een eerste keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 14 juli 2025.¹ De adviestertermijn werd uiteindelijk op vraag van de Vlaamse Nutsregulator verlengd tot 31 augustus 2025.

In het kader van de Europese energiebevoegdheden (artikel 194 VWEU) traden het Europees Parlement en de Raad van Ministers van de Europese Unie al verschillende keren wetgevend op om het energieverbruik binnen de Unie terug te dringen door middel van energie-efficiëntiemaatregelen. Met Richtlijn 2012/27/EU² werden in 2012 bijvoorbeeld verschillende verplichtingen ingevoerd voor Lidstaten om de energie-efficiëntie op hun grondgebied te bevorderen. Met de Richtlijn (EU) 2018/2002³ werd dit Europese kader in 2018 verder uitgebreid en versterkt.

Op 14 juli 2021 publiceerde de Europese Commissie het ‘Fit for 55’-pakket dat uitvoering moest geven aan de Europese Green Deal. Een van de voorstellen in dat wetgevende pakket was de wijziging van de Richtlijn Energie-efficiëntie (EED).⁴ Op 10 maart 2023 bereikten onderhandelaars van de Raad van Ministers en het Europees Parlement een politiek akkoord over het voorstel. De Richtlijn werd gepubliceerd in het Europees Publicatieblad op 20 september 2023.⁵

Met dit Ontwerpdecreet wordt de herschikte Richtlijn Energie-Efficiëntie (Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955) (hierna afgekort: “**herschikte EED**”) gedeeltelijk omgezet in Vlaamse wetgeving.

In artikel 3 van de herschikte EED wordt het **energie-efficiëntie-eerst-principe** geïntroduceerd. Deze bepalingen voorzien onder meer dat bij grote investeringsbeslissingen in de energiesector rekening wordt gehouden met dit principe. Daarbij moeten overeenkomstig artikel 27 onder meer ook regulatoren en beheerders van de distributienetten rekening houden met energie-efficiëntie.

Verder worden in de herschikte EED nieuwe contractuele rechten voor **verwarming, koeling en huishoudelijk warm water** ingevoerd (artikel 21), alsook voorwaarden waaraan **stadsverwarmings- en stadskoelingssystemen** moeten voldoen om als efficiënt te worden beschouwd (artikel 26).

¹ <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/omzetting-nieuwe-europese-richtlijn-energie-efficiëntie-wijziging-energie-decreet-en-decreet-over-operationalisering-vlaamse-nutsregulator>

² Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG, *Pb.L.* 14 november 2012.

³ Richtlijn (EU) 2018/2002 van het Europees parlement en de Raad van 11 december 2018 houdende wijziging van Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie, *Pb.L.* 21 december 2018.

⁴ EUROPESE COMMISSIE, Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende energie-efficiëntie (herschikking), COM(2021) 558 final.

⁵ Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking), *Pb.L.* 20 september 2023.

Bespreking

1 Algemene bedenkingen

Zoals ook aangegeven in de Memorie van Toelichting wordt in de herschikte EED een nieuw artikel 21 ingevoegd waarbij de contractuele basisrechten worden bepaald waar afnemers en eindgebruikers van verwarming, koeling en warm water voor huishoudelijk gebruik recht op hebben. Hoewel dit in de Memorie van Toelichting niet expliciet wordt benoemd, begrijpen we dat de bepalingen van dit nieuwe artikel 21 zullen omgezet worden aan de hand van een toekomstige wijziging van de uitvoeringswetgeving in het Energiebesluit, o.m. via wijzigingen in artikel 3/1.4.1 van het Energiebesluit. Teneinde deze toekomstige wijziging te faciliteren worden via voorliggend Ontwerpdecreet enkele onduidelijkheden inzake verwarming, koeling en warm water voor huishoudelijk gebruik weggenomen.

1.1 Verduidelijking regelgevend kader voor verwarming, koeling en warm water voor huishoudelijk gebruik

1.1.1 Definitie van de termen ‘centrale bron’ en ‘beheerder van een centrale bron’

Het expliciet definiëren van de termen centrale bron en beheerder van een centrale bron **draagt naar ons oordeel bij tot een duidelijker kader**. Noteer dat ook in de herschikte EED de term centrale bron meermaals wordt gehanteerd, maar daarbij niet wordt voorzien in een definitie van de desbetreffende term.

In artikel 4 van het Ontwerpdecreet worden beide termen als volgt gedefinieerd:

- **centrale bron:** *“iedere installatie die thermische energie of warm water voor huishoudelijk gebruik opwekt voor levering aan minstens twee eindgebruikers van thermische energie op de eigen site”;*
- **beheerder van een centrale bron:** *“een natuurlijke persoon of rechtspersoon die een centrale bron beheert”.*

Voor een beoordeling van de definitie van de term centrale bron dringt zich een beoordeling van **volgende onderdelen in de definitie** op: (i) iedere installatie die thermische energie of warm water voor huishoudelijk gebruik opwekt voor levering, (ii) eindgebruikers van thermische energie en (iii) eigen site.

Op basis van onderstaande beoordeling concluderen we uiteindelijk een **aangepaste definitie voor van de term centrale bron**:

centrale bron: *“iedere installatie voor de levering van verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik die verschillende gebouwen of verschillende gebruikers binnen één gebouw bedient, waarbij de gebruikers in beide gevallen geen rechtstreekse of individuele overeenkomst met de leverancier of warmte-of koudenetleverancier hebben”.*

1.1.1.1 Iedere installatie die thermische energie of warm water voor huishoudelijk gebruik opwekt voor levering

Een centrale bron voor verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik kan o.m. gevoed worden via een aansluiting op een elektriciteitsdistributienet, aardgasdistributienet of warmte- of koudenet. Zoals ook aangegeven in de Memorie van Toelichting hoeft de centrale bron volgens onze beoordeling **niet noodzakelijk** verwarming of koeling **op te wekken**, maar kan ze deze ook louter doorleveren. Bijgevolg adviseren we om in de definitie van een centrale bron de verwijzingen naar de **opwekking** van verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik te **schrappen**.

Principieel moet het volgens onze beoordeling gaan om de **levering** van verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik, niet de “opwekking”, dat is te restrictief:

centrale bron: “iedere installatie voor de levering van verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik die verschillende gebouwen of verschillende gebruikers binnen één gebouw bedient, waarbij de gebruikers in beide gevallen geen rechtstreekse of individuele overeenkomst met de leverancier of warmte- of koudenetleverancier hebben”.

1.1.1.2 Eindgebruikers van thermische energie

De voorgestelde definitie van de term centrale bron maakt de link met de term eindgebruiker van thermische energie, een term waarvoor ook zelf in de definitie (art. 1.1.3, 30°/3 Energiedecreet) wordt verwezen naar de term centrale bron:

*30°/3 eindgebruiker van thermische energie: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die verwarming, koeling of warm water voor zijn eigen eindgebruik aankoopt, of een natuurlijke persoon of rechtspersoon die bewoner is van een afzonderlijk gebouw of van een eenheid in een appartementsgebouw of multifunctioneel gebouw dat beschikt over een warmte- of koudenet of **een centrale bron** voor verwarming, koeling of warm water, en die hiervan verwarming, koeling of warm water gebruikt, maar die geen rechtstreekse of individuele overeenkomst met de leverancier of warmte- of koudeleverancier heeft;*

Dergelijke **cirkelredenering** achten we juridisch niet wenselijk. Bijgevolg stellen we voor om in de definitie van de term centrale bron de verwijzing naar de **term eindgebruiker** van thermische energie **achterwege te laten**. Een gedefinieerde term verwijst bij voorkeur niet naar dezelfde gedefinieerde term.

Bovendien wordt in de definitie van de term eindgebruiker van thermische energie ook verwezen naar een warmte- of koudenet, hetgeen vreemd is om op te nemen in de definitie van een centrale bron daar dit twee onderscheiden concepten zijn.

De referentie naar de term eindgebruiker van thermische energie is **inhoudelijk echter wel nuttig**. Zo bepaalt overweging 95 van de herschikte EED immers het volgende:

(95) Deze richtlijn verduidelijkt tevens dat de rechten in verband met facturering en facturerings- of verbruiksgegevens ook gelden voor consumenten van uit een centrale bron geleverde verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik, ook al hebben zij geen rechtstreekse, individuele contractuele relatie met een energieleverancier.

Bij een centrale bron gaat het dus duidelijk om **consumenten/gebruikers** die zelf geen rechtstreekse, individuele relatie hebben met een leverancier of een warmte- of koudenetleverancier. Vandaar dat we volgende toevoeging voorstellen:

centrale bron: “iedere installatie voor de levering van verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik die verschillende gebouwen of verschillende gebruikers binnen één gebouw bedient, **waarbij de gebruikers in beide gevallen geen rechtstreekse of individuele overeenkomst met de leverancier of warmte- of koudenetleverancier hebben**”.

Op die manier wordt inhoudelijk bereikt wat nodig is, **zonder te verwijzen** naar de term **eindgebruiker**.

Eindgebruiker van thermische energie moet eindgebruiker worden - In dit kader stellen we in titel 2.1 van dit advies ook m.b.t. de term eindgebruiker van thermische energie, gedefinieerd in artikel 1.1.3, 30°/3 van het Energiedecreet, een wijziging voor. Overeenkomstig de definitie van de term thermische energie (art. 1.1.3, 119°/2 Energiedecreet) wordt **warm water voor huishoudelijk gebruik** niet onder het toepassingsgebied ervan begrepen. Een eindgebruiker kan overeenkomstig de decretale definitie, naast verwarming of koeling, echter ook warm water voor huishoudelijk gebruik voor zijn eigen eindgebruik kopen. Ook de herschikte EED voorziet in artikel 2, (53) in een definitie van de term eindgebruiker, aldus zonder dit verder te verfijnen naar: “eindgebruiker van thermische energie”. We adviseren in dit kader dan ook om bij de omzetting van Europese richtlijnen zo dicht als mogelijk bij de bepalingen van de richtlijn te blijven. Bijgevolg stellen we voor om de term eindgebruiker van thermische energie in het Energiedecreet te vervangen door **eindgebruiker**. In het Energiedecreet en Energiebesluit wordt de term bovendien enkel gehanteerd in het kader van bepalingen m.b.t. eindgebruiker(s) van thermische energie. Het schrappen van het gedeelte “van thermische energie” vormt naar ons oordeel aldus geen struikelblok in het licht van de huidige bepalingen in het Energiedecreet en Energiebesluit.

Bijkomende suggesties - Verder wordt in artikel 1.1.3, 119°/2 van het Energiedecreet de term thermische energie gedefinieerd als: “energie in de vorm van warmte of koude”. Deze term wordt in het Energiedecreet (en Energiebesluit) vervolgens courant gehanteerd in bepalingen die verband houden met het regelgevend kader voor warmte- of koudenetten. Daarbij is het o.i. uit het regelgevend kader onvoldoende duidelijk dat de term thermische energie een breder toepassingsgebied dan een warmte- of koudenet heeft. Met het oog op de duidelijkheid van de bepalingen in het Energiedecreet stellen we in titel 2.1 dan ook een aantal aanpassingen voor die bijdragen tot een eenduidiger begrip van enkele termen in het Energiedecreet waarvoor de term thermische energie in de definitie is vervat.

1.1.1.3 Eigen site

Een laatste relevant element in de definitie van de term centrale bron betreft de verwijzing naar de term eigen site. Overeenkomstig artikel 1.1.3, 30°/1 van het Energiedecreet wordt de term ‘eigen site’ gedefinieerd als:

“het kadastrale perceel of de aansluitende kadastrale percelen van dezelfde natuurlijke persoon of rechtspersoon als eigenaar, erfpachter, opstalhouder of concessiehouder”

Hierdoor zou een centrale bron volgens haar definitie meerdere gebouwen kunnen bedienen op voorwaarde dat de gebouwen gelegen zijn op aansluitende kadastrale percelen van dezelfde natuurlijke of rechtspersoon als eigenaar, erfpachter, opstalhouder of concessiehouder. De Vlaamse Nutsregulator raadt het gebruik van de term eigen site af omwille van de vele **juridische discussies** die hieruit kunnen volgen (o.a. ervaring bij directe lijnen). We pleiten ervoor om de zaken eenvoudiger te houden, en uit te gaan van de bepalingen die reeds vervat liggen in het Energiedecreet zelf. Zo is de titel van afdeling II de volgende: “Afdeling II. Verwarming en koeling of

*warmwatervoorziening van een gebouw door een warmte- of koudenet of **door een centrale bron die verschillende gebouwen of verschillende gebruikers binnen één gebouw bedient***”.

Ook artikel 14 van de herschikte EED spreekt over een “centrale bron die verschillende gebouwen bedient”.

Wij stellen hierbij het volgende voor:

***centrale bron:** “iedere installatie voor de levering van verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik **die verschillende gebouwen of verschillende gebruikers binnen één gebouw bedient**, waarbij de gebruikers in beide gevallen geen rechtstreekse of individuele overeenkomst met de leverancier of warmte- of koudenetleverancier hebben”.*

1.1.2 Vervangen van de term ‘tussenpersoon bij de levering van thermische energie’ door de term ‘beheerder van een centrale bron’

Het **centraliseren van de rollen verbonden aan een centrale bron** draagt naar ons oordeel bij tot een **duidelijker kader** in het Energiedecreet.

Overeenkomstig artikel 4.7.1 van het Energiedecreet is de aanleg en het beheer van een privé distributienet voor elektriciteit of aardgas principieel verboden (m.u.v. twee afwijkingen)⁶. Er is daarentegen geen analoog verbod op de privé distributie van thermische energie of warm water voor huishoudelijk gebruik, hetgeen de rol van een beheerder van een centrale bron verklaart. In het Ontwerpdecreet wordt echter niet voorzien in een eenduidige opsomming van de verplichtingen van een beheerder van een centrale bron. Daarbij worden de bepalingen die verband houden met een beheerder van een centrale bron in het Ontwerpdecreet gecentraliseerd onder titel IV/1 inzake de organisatie van de uitbating van warmte- en koudenetten, terwijl een centrale bron niet noodzakelijk is aangesloten op een warmte- of koudenet.

Een loutere vervanging van de term “tussenpersoon bij de levering van thermische energie” door de term “beheerder van een centrale bron” zorgt voor inconsistenties en is juridisch incorrect aangezien een centrale bron ruimer is dan de aansluiting op een warmte- of koudenet. Bovendien riskeert men een discriminatoir kader te creëren waarbij er andere regels van toepassing zijn bij centrale bronnen die aangedreven worden via aardgas, elektriciteit of stookolie, en centrale bronnen die aangedreven worden door een warmte- of koudenet.

Gezien onze bovenstaande overwegingen, lijkt het o.i. opportuun om een structuurwijziging door te voeren in het Energiedecreet.

De **toevoeging van een titel IV/2 inzake de organisatie van een centrale bron** is daarbij noodzakelijk. Daarbij kan o.m. voorzien worden in een opsomming van de taken van een beheerder van een centrale bron en de eventuele openbaredienstverplichtingen opgelegd aan een beheerder van een centrale bron. In titel 2.4. formuleren we een tekstvoorstel.

Verder stellen we vast dat in de bepalingen van titel IV/1 van het Energiedecreet consequent wordt verwezen naar zowel afnemers van een warmte- of koudenet als beheerders van een centrale bron.

⁶ Voor meer informatie verwijzen we ook naar de mededeling van de Vlaamse Nutsregulator van 3 maart 2020 inzake gesloten distributienetten, privé distributienetten, directe lijnen en directe leidingen:

<https://www.vlaamsenutsregulator.be/sites/default/files/document/mede-2020-01.pdf>

Rekening houdende met de definitie van de term afnemer van een warmte- of koudenet in artikel 1.1.3, 11°/1 van het Energiedecreet ondersteunen we deze aanpak aangezien we oordelen dat een beheerder van een centrale bron niet noodzakelijk voorziet in zijn eigen behoeftes. Denk in dit kader ook aan dienstverleningen door een ESCO (zie ook titel 1.2.2). We stellen echter vast dat in de bepalingen van titel IV van het Energiedecreet inzake de organisatie van de elektriciteits- en aardgasmarkt consequent enkel sprake is van afnemers, en een beheerder van een centrale bron aldus niet als een onderscheiden actor wordt benoemd. We formuleren in titel 2 van dit advies geen artikelsgewijze opmerkingen m.b.t. deze vaststelling, maar adviseren wel om in titel IV en titel IV/1 van het Energiedecreet een analoge aanpak te hanteren. Dit opnieuw om te vermijden dat andere regels van toepassing zijn bij centrale bronnen die aangedreven worden via aardgas of elektriciteit en centrale bronnen die aangedreven worden door een warmte- of koudenet.

1.1.3 Uitbreiding geschillenbeslechtsmechanisme van de Vlaamse Nutsregulator

Overeenkomstig artikel 4/1.1.15 van het Energiedecreet, ingevoerd bij Decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wordt aan de Vlaamse Nutsregulator een bemiddelings- en geschillenbeslechtsrol toegekend inzake **decretale verplichtingen opgelegd aan de warmte- of koudenetbeheerder**.

In artikel 14 en artikel 15 van het Ontwerpdecreet worden **uitbreidingen** van de bemiddelings- en geschillenbeslechtsrol van de Vlaamse Nutsregulator voorzien ten aanzien van **decretale verplichtingen van de beheerder van een centrale bron**. Het Ontwerpdecreet voorziet echter niet in een wijziging van artikel 8, 2° van Decreet over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, dewelke eveneens de taak van de Vlaamse Nutsregulator inzake bemiddeling en geschillenbeslechting tegen een warmte- of koudenetbeheerder bepaalt. De bepalingen in het Ontwerpdecreet zouden aldus leiden tot een **tegenstrijdigheid** inzake de bevoegdheden van de Vlaamse Nutsregulator conform het Decreet tot Operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator enerzijds en de voorziene bevoegdheden in het Energiedecreet anderzijds.

Overeenkomstig de wijzigingen in het Ontwerpdecreet worden de taken van een beheerder van een centrale bron niet beperkt tot het loutere beheer van de centrale bron maar omvat deze ook de taken verbonden aan de levering van verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik. In dit kader brengen we onder de aandacht dat het toezien op tarieven en het prijsbeleid een federale bevoegdheid is⁷, conform artikel 6, §1, VII, tweede lid, d) van de Bijzondere Wet tot hervorming der instellingen⁸. De uitbreiding van onze decretale taak inzake bemiddeling en geschillenbeslechting brengt bijgevolg risico's teweeg op het vlak van **mogelijke overlapping** met enerzijds de bevoegdheden en taken van de (federale) ombudsdiensten dan wel met alternatieve geschillenoplossingen. Ook voor zijn decretale bevoegdheden inzake elektriciteit en aardgas heeft de Vlaamse Nutsregulator geen bemiddelings- of geschillenbeslechtsrol t.a.v. de leveranciers op die markten.

Wel heeft de Vlaamse Nutsregulator de decretale taak om toezicht te houden op de uitvoering van regels voor de taken en verantwoordelijkheden van de betreffende marktpartijen inzake stadsverwarming of -koeling, waaronder volgens onze lezing ook de beheerders van een centrale bron aangesloten op een warmte- of koudenet (art. 6, 2°, c) Decreet tot Operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator). Verder moet de Vlaamse Nutsregulator toezicht houden op de naleving van de bepalingen van titel IV/1 van het Energiedecreet (art. 6, 2°, e) Decreet tot Operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator). Een **verdere concretisering** door de regelgever van de

⁷ Met uitzondering van de gewestelijke bevoegdheid inzake distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas.

⁸ <https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1004736.html>

voornoemde **toezichthoudende taken** van de Vlaamse Nutsregulator (o.m. vanuit oogpunt dat centrale bron ook op een elektriciteits- of aardgasdistributienet kan aangesloten zijn), kunnen de Vlaamse Nutsregulator toelaten om geschillen van eindgebruikers te toetsen vanuit deze decretale taken, echter **zonder te voorzien in een expliciete taak inzake bemiddeling en geschillenbeslechting voor de beheerders van een centrale bron.**

We adviseren **om de uitbreiding van artikel 4/1.1.15 en artikel 4/1.1.16 te schrappen** in artikel 14 en artikel 15 van het Ontwerpdecreet.

1.2 Overige

1.2.1 Databank beheerders van een centrale bron

Overeenkomstig de aanpassingen aan artikel 6, 2°, a) van het Decreet over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator (cfr. artikel 49 van het Voorontwerp van decreet), krijgt de Vlaamse Nutsregulator ook de taak om toezicht te houden op de kwaliteit van de dienstverlening van de beheerders van een centrale bron. Bij de huidige organisatie van onze decretale taken die met deze actoren verband houden, stoten we echter op de problematiek dat er geen centrale databank of register van beheerders van een centrale bron beschikbaar is waardoor we de betreffende actoren ook nauwelijks of niet kunnen bereiken.

Daarbij zijn de huidige decretale bepalingen inzake het opstellen en beheren van een toegangsregister door een netbeheerder, transmissienetbeheerder, beheerder van het vervoernet of warmte- of koudenetbeheerder volgens onze beoordeling onvoldoende met het oog op dergelijke databank.

De aanleg van dergelijke databank zou ons beter in staat stellen om toezicht te houden op de naleving van de decretale verplichtingen door deze marktpartijen (zie ook titel 1.1.3). Bovendien zou dergelijke databank een belangrijke ondersteuning kunnen bieden aan de gemeenten o.m. bij de opmaak van lokale verwarmings- en koelingsplannen. Zo worden in het nieuwe artikel 4/1.4.2 van het Ontwerpdecreet de minimale elementen van het lokaal verwarmings- en koelingsplan voor gemeenten met meer dan 45.000 inwoners opgelijst. Overeenkomstig het tiende punt moet de gemeente daarbij de verwarmings- en koelingsapparaten en -systemen in lokale gebouwenbestanden analyseren. De beschikbaarheid van een databank met daarin de beheerders van een centrale bron, kan ongetwijfeld bijdragen tot de efficiëntie van dergelijke analyse. Verder kan dergelijke databank ook bijdragen tot de bescherming van de eindgebruikers. De koppeling met andere databanken (bv. energieprestatiedatabank en databank van warmte- of koudenetbeheerders) kan vervolgens ondersteunend zijn met het oog op toekomstig(e) analyses of beleid.

De organisatie van de aanleg van de energieprestatiedatabank kan daarbij als inspiratie dienen voor de aanleg van de centrale databank voor beheerders van een centrale bron. Daarbij zouden de gemeenten aan VEKA periodiek een overzicht kunnen bezorgen van de nieuwe en/of gewijzigde beheerders van een centrale bron. De beheerder van een centrale bron kan op haar beurt een meldingsplicht worden opgelegd aan de gemeente waar haar centrale bron gelegen is.

In titel 2.4. formuleren we in dit kader een tekstvoorstel.

1.2.2 Regelgevend kader voor ESCO's

Zoals ook aangegeven in de Memorie van Toelichting hebben de wijzigingen in het Energiedecreet m.b.t. verwarming, koeling en warm water voor huishoudelijk gebruik m.n. tot doel om onduidelijkheden in het Energiedecreet weg te nemen. De inhoud van het Ontwerpdecreet in beschouwing nemende, achten we het ook raadzaam om tegelijk te voorzien in een regelgevend kader voor ESCO's, met name gezien hun sterke verbondenheid met de rol die door een beheerder van een centrale bron wordt opgenomen. M.n. de nieuwe definitie inzake een beheerder van een centrale bron overeenkomstig artikel 4, 2° van het Ontwerpdecreet is in dit kader relevant.

Hierbij verwijzen we ook naar een recente vraag om uitleg behandeld in de Commissie voor Wonen, Toerisme, Energie en Klimaat⁹ waarbij de minister aangaf dat er nog dit jaar werk wordt gemaakt van een warmtepompplan met daarin o.m. maatregelen voor 'Heat as a Service', voor zover deze een meerwaarde hebben, kwaliteit kunnen garanderen en de consument voldoende bescherming bieden.

We blijven vanuit de Vlaamse Nutsregulator beschikbaar voor verder overleg inzake dit onderwerp en haar mogelijke interferentie met het kader voor een beheerder van een centrale bron.

2 Artikelsgewijze bespreking

2.1 Artikel 4

Overeenkomstig onze overwegingen in titel 1.1.1 stellen we voor om het nieuwe punt 25°/0/1 als volgt aan te passen:

“25°/0/1 centrale bron: iedere installatie voor de levering van verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik die verschillende gebouwen of verschillende gebruikers binnen één gebouw bedient, waarbij de gebruikers in beide gevallen geen rechtstreekse of individuele overeenkomst met de leverancier of warmte- of koudenetleverancier hebben;”

Rekening houdend met de overwegingen vermeld in titel 1.1.1 achten we het aangeraden om in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet enkele wijzigingen aan te brengen die bijdragen tot de duidelijkheid van de terminologie. We stellen daarom voor om volgende bijkomende bepalingen in artikel 4 van het Ontwerpdecreet in te voegen:

21° in punt 8° /4 worden de woorden “afnemer van thermische energie” vervangen door “afnemer van een warmte- of koudenet”.

22° in punt 10° /1 worden de woorden “afnamepunt voor thermische energie” vervangen door “afnamepunt van een warmte- of koudenet”.

23° in punt 11° /1 worden de woorden “afnemer van thermische energie” vervangen door “afnemer van een warmte- of koudenet”.

24° in punt 30°/3 worden de woorden “eindgebruiker van thermische energie” vervangen door “eindgebruiker”.

⁹ <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/commissies/commissievergaderingen/1918402/verslag/1921953>

25° in punt 38°/1 worden de woorden “afnemers van thermische energie” vervangen door “afnemers van een warmte- of koudenet”.

26° in punt 67° /1 worden de woorden “huishoudelijke afnemer van thermische energie” vervangen door “huishoudelijke afnemer van een warmte- of koudenet” en de woorden “thermische energie afneemt” vervangen door “thermische energie van het warmte- of koudenet afneemt”.

27° in punt 69° /1 worden de woorden “door een producent van thermische energie” vervangen door “door een warmte- of koudenetproducent”.

28° in punt 70° /1 worden de woorden “injectiepunt van thermische energie” vervangen door “injectiepunt van een warmte- of koudenet”.

29° in punt 120° /2 worden de woorden “toegangspunten voor thermische energie” vervangen door “toegangspunten van een warmte- of koudenet”.

30° in punt 121° /1 worden de woorden “toegangshouder voor thermische energie” vervangen door “toegangshouder van een warmte- of koudenet” en de woorden “toegangspunt voor thermische energie” door “toegangspunt van een warmte- of koudenet”.

31° in punt 122° /1 worden de woorden “toegangspunt voor thermische energie” vervangen door “toegangspunt van een warmte- of koudenet” en de woorden “afnamepunt voor thermische energie of injectiepunt voor thermische energie” door de woorden “afnamepunt van een warmte- of koudenet of injectiepunt voor een warmte- of koudenet”.

32° in punt 124° wordt de definitie vervangen door “toegangsregister voor het warmte- of koudenet: register met alle toegangspunten van een warmte- of koudenet, dat opgesteld en beheerd wordt door de betrokken warmte- of koudenetbeheerder, waarin onder meer voor ieder toegangspunt van een warmte- of koudenet de titularis van het toegangspunt van een warmte- of koudenet en de toegangshouder van het warmte- of koudenet worden vermeld”.

33° in punt 133°/1 worden de woorden “warmte- of koudeleverancier” vervangen door “warmte- of koudenetleverancier” en de woorden “afnemers van thermische energie” door “afnemers van een warmte- of koudenet”.

34° in punt 133°/6 worden de woorden “warmte- of koudeproducent” vervangen door “warmte- of koudenetproducent”.

De aanpassingen in de definities zullen uiteraard ook wijzigingen doorheen het Energiedecreet, Decreet over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator en Energiebesluit noodzaken. Deze worden in dit advies echter niet afzonderlijk opgelijst.

2.2 Artikel 5

Art. 5, 2° van het Ontwerpdecreet voorziet een punt 16° toe te voegen aan artikel 4.1.6, §1 van het Energiedecreet:

16° het monitoren van hun netverliezen en het totale volume ervan kwantificeren en, voor zover dit technisch en financieel haalbaar is, de netten optimaliseren en de efficiëntie ervan verbeteren;

We merken hierbij op dat de aardgasdistributienetbeheerders reeds taken opgelegd krijgen wat betreft de opvolging van methaanemissies, en dat het monitoren van netverliezen mogelijks een dubbele inspanning zou betekenen voor de aardgasdistributienetbeheerders.

2.3 Artikel 7

Artikel 7 van het Ontwerpdecreet wenst wijzigingen aan te brengen in twee richtsnoeren voor de tariefmethodologie voor elektriciteit- en aardgasdistributie van de Vlaamse Nutsregulator (artikel 4.1.32, §1, 19° en 20° van het Energiedecreet).

We hebben geen opmerkingen op de wijzigingen aan richtsnoer 19 (“de tarieven houden rekening met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel en bevatten geen prikkels die de energie-efficiëntie aantasten bij de productie, de distributie en de levering van elektriciteit en aardgas;”).

Richtsnoer 20 wordt als volgt gewijzigd: “de tarieven beletten netbeheerders of energiedetailhandelaren niet systeemdiensten beschikbaar te stellen voor vraagresponsmaatregelen en gedistribueerde opwekking op georganiseerde elektriciteitsmarkten, met name...” wordt “de tarieven maken het mogelijk voor netbeheerders of energiedetailhandelaren om...”. De **meer dwingende bewoording** wordt in de Memorie van Toelichting gemotiveerd aan de hand van artikel 27.7 van de herschikte EED, waarin wordt gesteld dat de lidstaten ervoor moeten zorgen dat “de tarieven vraagrespons mogelijk maken”. Richtsnoer 20 somt echter specifieke vormen van vraagrespons op die de tarieven mogelijk moeten maken, terwijl artikel 27.7 van de EED slechts naar het ruime begrip vraagrespons verwijst. We lezen de bepaling uit de EED als het mogelijk maken van specifieke vormen van vraagrespons die het elektriciteitsnet ondersteunen. Nettarieven moeten conform artikel 18.1 en 18.7 van de Elektriciteitsverordening (Verordening EU 2019/943) namelijk kostenreflectief zijn, rekening houdend met het gebruik van het distributienet door systeemgebruikers, met inbegrip van actieve afnemers. Kostenreflectieve tarieven weerspiegelen de kosten die netgebruikers veroorzaken en stimuleren hen aldus om hun gedrag aan te passen zodanig dat ze minder kosten veroorzaken voor de netbeheerder.¹⁰ Netgebruikers die hun gedrag aanpassen op basis van prijssignalen die de belasting op het net weerspiegelen, leveren een vorm van vraagrespons die het elektriciteitsnet ondersteunt.

Er zijn echter ook **andere vormen van vraagrespons**, bijvoorbeeld wanneer de netgebruiker reageert op prijssignalen uit de groothandelsmarkten. Richtsnoer 20 omvat ook deze vorm van vraagrespons (art. 4.1.32, §1, 20°, a): “verschuiven van de belasting van piekperioden naar dalperioden omdat de eindafnemer rekening houdt met de beschikbaarheid van hernieuwbare energie, energie uit warmte-krachtkoppeling en verspreide opwekking”. De beschikbaarheid van hernieuwbare energie wordt namelijk via de energieprijis weerspiegeld (denk aan de negatieve groothandelsprijzen die tegenwoordig veelvuldig voorkomen op zonnige weekenddagen). Nettarieven kunnen niet altijd beide vormen van vraagrespons, enerzijds voor (lokale) netwerkdoeleinden en anderzijds ter ondersteuning van het (globale) energiesysteem, tegelijkertijd ondersteunen. Er zijn namelijk momenten waarin de globale energieprijis erg laag is,

¹⁰ Aangezien de netkosten van de distributienetbeheerder in hoofdzaak gedreven worden door het vermogen waarop de netgebruiker een beroep doet eerder dan de hoeveelheid energie die hij van het net afneemt, zijn capaciteitsgebaseerde tarieven een mogelijke invulling van het principe van kostenreflectiviteit voor nettarieven. Capaciteitsgebaseerde tarieven stimuleren distributienetgebruikers om hun verbruik te spreiden en zo het distributienet op een efficiënte wijze te gebruiken.

bijvoorbeeld wegens grote beschikbaarheid van hernieuwbare energie, maar op lokaal niveau er toch een hoge netbelasting is, bijvoorbeeld wanneer er op een bepaalde plaats veel elektrische voertuigen opgeladen worden. Het nettatarief dient volgens artikel 18.1 en 18.7 van de Elektriciteitsverordening op dat moment netgebruikers te stimuleren tot minder afname en kan niet tegelijkertijd bijkomende afname stimuleren om de beschikbare hernieuwbare energie te absorberen. We achten de **bestaande bewoording van richtsnoer 20**, die stelt dat nettarieven vraagresponsmaatregelen niet mogen beletten, **daarom geschikter**.

De bestaande formulering van richtsnoer 20 is volgens ons bovendien een meer precieze weerspiegeling van de herschikte EED. Ze stemt namelijk grotendeels overeen met bijlage XIII, punt 2 van de herschikte EED:

“Netregulering en nettarieven beletten netbeheerders of energiedetailhandelaren niet systeemdiensten beschikbaar te stellen voor vraagresponsmaatregelen, vraagbeheer en gedistribueerde opwekking op georganiseerde elektriciteitsmarkten, waaronder over-the-counter-markten en energie-uitwisseling voor het verhandelen van energie, vermogen, balancerings- en nevendiensten op verschillende termijnen, zoals markten op lange termijn, tijdens de volgende dag en gedurende de dag, met name:

- a) het verschuiven van de belasting van piekperioden naar dalperioden omdat de eindafnemer rekening houdt met de beschikbaarheid van hernieuwbare energie, energie uit warmtekrachtkoppeling en verspreide opwekking;*
- b) energiebesparing vanuit de vraagrespons van verspreide verbruikers door onafhankelijke aankoopgroeperingen;*
- c) vermindering van de vraag resulterend uit energie-efficiëntiemaatregelen die door aanbieders van energiediensten met inbegrip van ESCO's, zijn genomen;*
- d) de aansluiting op en verdeling van opwekkingsbronnen op lagere spanningsniveaus;*
- e) de aansluiting van opwekkingsbronnen vanuit een locatie dicht bij het verbruik; en*
- f) energieopslag.”*

De opsomming a) tot f) van bovenstaande bepaling wordt letterlijk overgenomen in richtsnoer 20. De bepaling ligt bovendien in lijn met artikel 18.1 van de Elektriciteitsverordening: “Door middel van de netwerktarieven vindt noch op positieve, noch op negatieve wijze discriminatie plaats ten opzichte van energieopslag of aggregatie en worden geen negatieve prikkels tot stand gebracht met betrekking tot zelfproductie, zelfconsumptie of participatie in vraagrespons.” Beide bepalingen bevatten een minder dwingende bewoording omdat, zoals hierboven aangetoond, **kostenreflectieve nettarieven niet alle vormen van vraagrespons kunnen ondersteunen**. Het doel van de bepalingen is volgens ons om, met die wetenschap, onnodige belemmeringen van kostenreflectieve nettarieven voor andere vormen van vraagrespons te voorkomen.

De bestaande, minder dwingende formulering van richtsnoer 20 weerspiegelt deze doelstelling beter dan de voorgestelde wijziging.

2.4 Artikel 9

Overeenkomstig onze beoordeling in titel 1.1.2 is de toevoeging aan het Energiedecreet van een **Titel IV/2 inzake de organisatie van een centrale bron** noodzakelijk.

Bijgevolg voorzien we hieronder vooreerst in een oplistijng van de **noodzakelijke wijzigingen in Titel IV/1** van het Energiedecreet overeenkomstig onze beoordeling in titel 1.1.2. Daarbij worden

ook de relevante wijzigingen in de overige artikelen van het Ontwerpdecreet in beschouwing genomen:

- We stellen voor om de wijzigingen voorzien door artikel 16 van het Ontwerpdecreet te vervangen door: in artikel 4/1.2.1, §2, 4° en 5° worden de woorden “tussenpersonen bij de levering van thermische energie” geschrapt, terwijl in 2°, 3° en 6° de woorden “tussenpersonen bij de levering van thermische energie” telkens worden vervangen door de woorden “beheerders van een centrale bron”.
- Gegeven onze overwegingen in titel 1.1.2 stellen we voor om de bepalingen in artikel 4/1.2.2, §2 en §3 van het Energiedecreet te ontdebelen, en te voorzien in afzonderlijke bepalingen voor een warmte- of koudenet enerzijds en een centrale bron anderzijds.

Verder betreffen de bepalingen in artikel 4/1.2.2, §1 van het Energiedecreet een historische omzetting van artikel 14 van de herschikte EED, dewelke naar ons oordeel echter tot onduidelijkheden leiden. Dit aangezien in artikel 4/1.1.1, 10° van het Energiedecreet reeds wordt voorzien in de taak van een warmte- of koudenetbeheerder om o.m. meters en tellers te plaatsen op de toegangspunten van een warmte- of koudenet, waardoor de bepalingen in art. 4/1.2.2, §1 van het Energiedecreet o.i. overbodig zijn.

We stellen bijgevolg voor om de wijzigingen voorzien door artikel 17 en artikel 18 van het Ontwerpdecreet te vervangen door: het opschrift van titel IV/1, hoofdstuk II, afdeling II en artikel 4/1.2.2 worden als volgt gewijzigd:

“Afdeling II. Verwarming en koeling of voorziening van warm water voor huishoudelijk gebruik van een gebouw door een warmte- of koudenet

Art. 4/1.2.2.

~~§ 1. Als de verwarming, de koeling of de warmwatervoorziening van een gebouw geleverd wordt door een warmte- of koudenet of door een centrale bron die verschillende gebouwen bedient, wordt een warmtemeter of een warmwatermeter geïnstalleerd bij de warmtewisselaar of het leveringspunt. De Vlaamse Regering kan de voorwaarden en de nadere regels bepalen voor de verwarming, de koeling of de warmwatervoorziening van een gebouw door een warmte- of koudenet.~~

§1. De Vlaamse Regering kan de voorwaarden bepalen waaraan de warmte- of koudenetbeheerder moet voldoen om een dergelijk warmte- of koudenet te mogen uitbaten.

~~§2. De warmte- of koudenetbeheerder of de beheerder van een centrale bron die verschillende gebouwen of verschillende verbruikers binnen één gebouw bedient, zorgt ervoor dat in appartementsgebouwen en multifunctionele gebouwen met een centrale verwarmings- of koelingsbron of met levering vanuit zijn warmte- of koudenet of zijn centrale bron individuele verbruiksmeters geïnstalleerd worden om het warmte- of koelingsverbruik of het warmwaterverbruik voor iedere eenheid te meten.~~

De Vlaamse Regering kan uitzonderingen bepalen voor multifunctionele gebouwen en voor de gevallen waarin het technisch niet haalbaar of niet kostenefficiënt is om een dergelijke meter te installeren. De Vlaamse Regering bepaalt aan welke voorwaarden de meters moeten voldoen. De partijen die via dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan toegang krijgen tot de gegevens van de meters, zorgen ervoor dat de dataveiligheid op elk moment

gegarandeerd wordt en dat voldaan wordt aan de regelgeving over de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens.

~~De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de transparante en accurate berekening van het individuele verbruik en voor de verdeling van de kosten van het thermische of warmwaterverbruik voor:~~

~~1° warm water voor huishoudelijk gebruik;~~

~~2° warmte uit de installatie van het gebouw voor de verwarming van de gemeenschappelijke ruimten, wanneer trappenhuisen en gangen voorzien zijn van radiatoren;~~

~~3° de verwarming of koeling van appartementen.”~~

- Verder voorzien artikel 19, artikel 20 en artikel 21 van het Ontwerpdecreet in bepalingen waarbij de taken en openbardienstverplichtingen van een warmte- of koudenetleverancier ook van toepassing worden gemaakt op de beheerder van een centrale bron, en dit ter vervanging van een tussenpersoon bij de levering van thermische energie. In dit kader is het echter belangrijk om op te merken dat een beheerder van een centrale bron niet noodzakelijk is aangesloten op een warmte- of koudenet. Voor de inhoudelijke bespreking verwijzen we tevens naar titel 1.1.1.2.

We stellen voor om de wijzigingen voorzien door artikel 19, 1° van het Ontwerpdecreet te vervangen door: in artikel 4/1.3.1, eerste lid worden de woorden “of, als dat van toepassing is, de tussenpersoon bij de levering van thermische energie” geschrapt.

Analoog stellen we voor om de wijzigingen voorzien door artikel 19, 2° van het Ontwerpdecreet te vervangen door: in artikel 4/1.3.1, tweede lid worden de woorden “en de tussenpersonen bij de levering van thermische energie” geschrapt.

Voorts stellen we voor om de wijzigingen voorzien door artikel 20 van het Ontwerpdecreet te schrappen, en om de wijzigingen voorzien door artikel 21 van het Ontwerpdecreet te vervangen door: in artikel 4/1.3.2 worden de woorden “of iedere tussenpersoon bij de levering van thermische energie” geschrapt.

Vervolgens stellen we voor om volgende **nieuwe titel IV/2** aan het Energiedecreet toe te voegen. We blijven vanuit de Vlaamse Nutsregulator echter beschikbaar voor verder overleg over de aangewezen bepalingen voor de organisatie van een centrale bron:

“TITEL IV/2. DE ORGANISATIE VAN EEN CENTRALE BRON IN HET VLAAMSE GEWEST

HOOFDSTUK I. Het beheer van een centrale bron in het Vlaamse Gewest

Afdeling I. Activiteiten van de beheerder van een centrale bron

Artikel 4/2.1.1.

Het beheer van een centrale bron omvat onder meer de volgende taken:

1° het ter beschikking stellen, de plaatsing, de activering, de desactivering, het onderhoud en het herstellen van meters en tellers in een afzonderlijk gebouw of bij elk van de gebruikers binnen één gebouw, waarbij de gebruikers in beide gevallen geen rechtstreekse of individuele overeenkomst met de leverancier of warmte- of koudenetleverancier hebben;

2° het aflezen van de meters en tellers in een afzonderlijk gebouw of bij elk van de gebruikers binnen één gebouw, waarbij de gebruikers in beide gevallen geen rechtstreekse of individuele overeenkomst met de leverancier of warmte- of koudenetleverancier hebben, en de bepaling van hun injectie en afname, alsook de verwerking en de bewaring van die gegevens;

3° het verstrekken van de nodige meetgegevens en andere gegevens aan de gebruikers van een afzonderlijk gebouw of van elke eenheid binnen één gebouw, dewelke in beide gevallen geen rechtstreekse of individuele overeenkomst met de leverancier of warmte- of koudenetleverancier hebben, de Vlaamse Nutsregulator en, waar nodig, de warmte- of koudenetleverancier;

4° de levering van verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik in een afzonderlijk gebouw of bij elk van de gebruikers binnen één gebouw, waarbij de gebruikers in beide gevallen geen rechtstreekse of individuele overeenkomst met de leverancier of warmte- of koudenetleverancier hebben;

5° de facturatie voor de levering van verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik in een afzonderlijk gebouw of bij elk van de gebruikers binnen één gebouw, waarbij de gebruikers in beide gevallen geen rechtstreekse of individuele overeenkomst met de leverancier of warmte- of koudenetleverancier hebben;

6° informatieverlening;

7° de behandeling van klachten van een afzonderlijk gebouw of van de gebruikers binnen één gebouw, waarbij de gebruikers in beide gevallen geen rechtstreekse of individuele overeenkomst met de leverancier of warmte- of koudenetleverancier hebben;

8° het nemen van maatregelen van sociale aard, zoals beschermingsmaatregelen bij wanbetaling;

De Vlaamse Regering kan nadere regels uitvaardigen voor de taken, vermeld in het eerste lid. Die regels kunnen de taken van de beheerders van een centrale bron verder preciseren en concretiseren.

Afdeling II. Openbaredienstverplichtingen opgelegd aan de beheerder van een centrale bron

Artikel 4/2.1.2.

De Vlaamse Regering kan de beheerder van een centrale bron openbaredienstverplichtingen opleggen voor:

1° de facturatie;

2° informatieverlening;

3° de behandeling van klachten;

4° het nemen van maatregelen van sociale aard, zoals beschermingsmaatregelen bij wanbetaling.

HOOFDSTUK II. Technische voorschriften voor het beheer van een centrale bron

Afdeling I. Code van goede praktijk

Artikel 4/2.2.1

De Vlaamse Nutsregulator stelt, na voorafgaand stakeholdersoverleg, een ontwerp van code van goede praktijk op voor het beheer van een centrale bron. Dat ontwerp van code wordt ter consultatie aan de marktpartijen voorgelegd.

De Vlaamse Regering kan nadere regels uitvaardigen voor de elementen die in de code van goede praktijk moeten vervat zijn.

Afdeling II. Verwarming en koeling of voorziening van warm water voor huishoudelijk gebruik door een centrale bron

Artikel 4/2.2.2

§1. De Vlaamse Regering kan de voorwaarden bepalen waaraan de beheerder van een centrale bron moet voldoen om een centrale bron te mogen uitbaten.

§2. Voor de taak opgelegd in artikel 4/2.1.1, eerste lid, 1° kan de Vlaamse Regering uitzonderingen bepalen voor multifunctionele gebouwen en voor de gevallen waarin het technisch niet haalbaar of niet kostenefficiënt is om een meter te installeren. De Vlaamse Regering bepaalt aan welke voorwaarden de meters moeten voldoen. De partijen die via dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan toegang krijgen tot de gegevens van de meters, zorgen ervoor dat de dataveiligheid op elk moment gegarandeerd wordt en dat voldaan wordt aan de regelgeving over de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens.

De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de transparante en accurate berekening van het individuele gebruik en voor de verdeling van de kosten voor:

1° warm water voor huishoudelijk gebruik;

2° warmte uit de installatie van het gebouw voor de verwarming van de gemeenschappelijke ruimten, wanneer trappenhuisen en gangen voorzien zijn van radiatoren;

3° de verwarming of koeling van appartementen.”

*HOOFDSTUK III. Databank**Artikel 4/2.3.1*

§ 1. Het VEKA houdt een databank bij inzake centrale bronnen. Het VEKA ziet erop toe dat regelmatig bijgewerkte lijsten met gemelde beheerders van een centrale bron beschikbaar zijn.

§ 2. De Vlaamse Regering bepaalt nader welke gegevens moeten gemeld worden en op welke manier de melding van een centrale bron aan het VEKA dient plaats te vinden. Deze gegevens worden opgenomen in de databank.

§ 3. De gegevens uit de databank worden jaarlijks ter informatie overgemaakt aan de Vlaamse Nutsregulator.”

2.5 Artikel 10

Overeenkomstig ons voorstel tot wijziging van de terminologie in titel 2.1, adviseren we om de woorden “leverancier van thermische energie” te vervangen door de woorden “warmte- of koudenetleverancier”.

2.6 Artikel 12

Merk op dat overeenkomstig haar definitie in artikel 1.1.3, 133°/2 van het Energiedecreet een warmte- of koudenet enkel het geheel van onderling verbonden leidingen en de daarmee verbonden hulpmiddelen omvat die noodzakelijk zijn voor stadsverwarming of -koeling, met uitsluiting van netwerken op een industriële site. Het is ons bijgevolg niet duidelijk hoe de Vlaamse Regering aan de warmte- of koudenetbeheerder openbaredienstverplichtingen kan opleggen inzake de inzet van fossiele energiebronnen en hernieuwbare energiebronnen voor de energie die via haar warmte- of koudenet geleverd wordt, en dit aangezien de installaties voor warmte- of koudeopwekking niet tot de definitie van een warmte- of koudenet behoren (echter wel tot de definitie van stadsverwarmings- en stadskoelingssystemen overeenkomstig art. 1.1.1, 97°/0 van het Energiebesluit). Bovendien wordt in artikel 7.5.2 van het Energiedecreet reeds voorzien in een bepaling waarbij de Vlaamse Regering aan warmte- of koudenetbeheerders openbaredienstverplichtingen kan opleggen voor programma's ter bevordering van rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen, minimumnormen voor rationeel energiegebruik bij hun afnemers en investeringen in kwalitatieve warmte-krachtinstallaties of installaties voor de productie van groene warmte.

Ook de toevoeging van openbaredienstverplichtingen voor de warmte- of koudenetbeheerders met betrekking tot de eisen inzake energie-efficiëntie is onduidelijk, en wordt in de Memorie van Toelichting niet verder geduid. Indien de toevoeging van deze openbaredienstverplichting is gekoppeld aan het nieuwe hoofdstuk X dat via artikelen 32 en 33 van het Ontwerpdecreet aan titel VII van het Energiedecreet wordt toegevoegd, wijzen we er opnieuw op dat de installatie voor warmte- of koudeopwekking niet tot de definitie van een warmte- of koudenet behoren.

Bijgevolg stellen we voor om de toevoeging van punt 1°/1 aan artikel 4/1.1.6, eerste lid van het Energiedecreet te schrappen:

1°/1 het voldoen aan eisen inzake energie-efficiëntie, de inzet van fossiele energiebronnen en hernieuwbare energiebronnen voor de energie die via hun warmte- of koudenet geleverd wordt;

2.7 Artikel 13

Ook in het opschrift van titel IV, hoofdstuk I, afdeling V, onderafdeling III is het aangewezen om het woord “netgebruiker” te vervangen door de woorden “warmte- of koudenetgebruiker”.

2.8 Artikel 14

Overeenkomstig de overwegingen in titel 1.1.3 adviseren we om de wijzigingen in artikel 4/1.1.15, eerste lid, van het Energiedecreet te schrappen.

2.9 Artikel 15

Overeenkomstig de overwegingen in titel 1.1.3 adviseren we om de wijzigingen in artikel 4/1.1.16, eerste lid, van het Energiedecreet te schrappen.

2.10 Artikel 16

We verwijzen naar ons voorstel in titel 2.4.

2.11 Artikel 17 en artikel 18

We verwijzen naar ons voorstel in titel 2.4.

2.12 Artikel 19, artikel 20 en artikel 21

We verwijzen naar ons voorstel in titel 2.4.

2.13 Artikel 32 en artikel 33

Hierbij wordt voorzien dat de Vlaamse Regering eisen kan bepalen waaraan nieuwe of ingrijpend te renoveren systemen voor stadsverwarming of -koeling moeten voldoen. De term 'systemen voor stadsverwarming of -koeling' wordt in het Energiedecreet echter niet gedefinieerd. Wel wordt in art. 1.1.1, 97°/0 van het Energiebesluit de term 'stadsverwarmings- en stadskoelingssystemen' gedefinieerd. Het is bijgevolg aangewezen om deze term en haar definitie te verplaatsen van het Energiebesluit naar het Energiedecreet. We verwijzen in dit kader tevens naar onze bespreking van artikel 12 in titel 2.6.

Verder is uit de bepalingen in het Ontwerpdecreet niet duidelijk wat wordt begrepen onder de term 'ingrijpend te renoveren systemen voor stadsverwarming of -koeling'. Uit de Memorie van Toelichting begrijpen we dat dit artikel de bepalingen in artikel 26, lid 4 van de herschikte EED omzet. In tegenstelling tot de bepalingen in het Ontwerpdecreet wordt echter in artikel 2, 50) van de herschikte EED tegelijk voorzien in een definitie van de term 'ingrijpende renovatie' - *een renovatie waarvan de kosten hoger liggen dan 50% van de investeringskosten voor een nieuwe vergelijkbare eenheid*. Deze term wordt in de herschikte EED vervolgens toegepast in bepalingen m.b.t. stadsverwarmings- en stadskoelingssystemen enerzijds en warmtekrachtkoppelingseenheden anderzijds.

Beschouwende dat (i) in het Energiedecreet de term 'ingrijpende renovatie' herhaaldelijk wordt gehanteerd inzake bepalingen opgelegd aan bestaande gebouwen en (ii) de term 'ingrijpende renovatie' in art. 1.1.1, 50°/1 van het Energiebesluit wordt gedefinieerd, is het aangewezen om de term 'ingrijpend te renoveren stadsverwarmings- en stadskoelingssystemen' te definiëren. Bijgevolg stellen we voor om volgende definitie aan art. 1.1.3 van het Energiedecreet toe te voegen:

"68°/1/1 ingrijpend te renoveren stadsverwarmings- en stadskoelingssystemen: stadsverwarmings- en stadskoelingssystemen waarvan de kosten voor een renovatie van de opwekkingseenheden hoger liggen dan 50% van de investeringskosten voor een nieuwe vergelijkbare eenheid;"

2.14 Artikel 35

Het lijkt nuttig om duidelijk te maken wat de **verhouding** is **tussen enerzijds artikel 4.1.19** en het goedkeuringstoezicht door de Vlaamse Nutsregulator **en anderzijds artikel 7.11.1** en het optreden van de Vlaamse Regering en/of VEKA. Met andere woorden: wie is bevoegd voor wat?

Het is voor de Vlaamse Nutsregulator van primordiaal belang dat de investeringsplannen van de netbeheerders worden beoordeeld door één entiteit, met name de Vlaamse Nutsregulator, waardoor versnippering wordt vermeden. Idealiter wordt in art. 7.11.1 een uitzondering geformuleerd voor de netbeheerders (in de zin van: “en dit onverminderd de bepalingen uit artikel 4.1.19 van het Energiedecreet en de bevoegdheden van de Vlaamse Nutsregulator”) waarbij het toezicht op en de beoordeling van het energie-efficiëntie-eerst principe integraal aan de Vlaamse Nutsregulator wordt overgelaten.

2.15 Artikel 39

Overeenkomstig ons voorstel in titel 0 stellen we voor om in artikel 13.1.2, §2 van het Energiedecreet ook een verwijzing naar titel IV/2 toe te voegen. Artikel 13.1.2, §2 wordt dan gewijzigd als volgt:

“§2 De personeelsleden van de Vlaamse Nutsregulator zijn bevoegd om toezicht uit te oefenen op de naleving van titels IV, IV/1, IV/2, V, VI en hoofdstuk II tot en met IV van titel VII van dit decreet en de uitvoeringsbepalingen ervan en de niet-naleving hiervan vast te stellen in een proces-verbaal.”

Analoog adviseren we ook een wijziging van artikel 13.3.1, §1 van het Energiedecreet als volgt:

“§ 1. Tenzij dit decreet in een specifieke procedure voorziet, kan de Vlaamse Nutsregulator elke natuurlijke persoon of rechtspersoon schriftelijk in gebreke stellen bij niet-naleving van de bepalingen van titel IV, IV/1, IV/2, V, VI hoofdstuk I tot en met IV van titel VII en artikel 13.1.2, van dit decreet en de bijbehorende uitvoeringsbesluiten, met inbegrip van de tariefmethodologie, vermeld in artikel 4.1.30, de technische reglementen en het technisch reglement warmte- of koudenetten.”

2.16 Artikel 49

In artikel 6 van het Decreet tot operationalisering van de Vlaamse Nutsregulator wordt, in punt 1°, tevens een nieuw punt r) opgenomen dat luidt als volgt:

*“r) het toezicht en de controle op de door de distributienetbeheerders en plaatselijk vervoernetbeheerder gebruikte methoden voor wat betreft het toepassen van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel inzake hun netplanning, netexploitatie inclusief netverliezen, netontwikkeling en investeringen. De Vlaamse Nutsregulator rapporteert hierover in het jaarverslag, dat **overeenkomstig artikel 41 van de Richtlijn 2009/73/EG van 13 juli 2009** betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG en artikel 59, lid 1, i) van de Richtlijn 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU wordt opgemaakt. De Vlaamse Nutsregulator kan, waar relevant, aanbevelingen formuleren met betrekking tot de verbetering van de energie-efficiëntie, met inbegrip van aanbevelingen rond het verminderen van piekbelasting of het verminderen van het totaal verbruik van elektriciteit.”;*

We merken hierbij eerst en vooral op dat de **richtlijn 2009/73/EG** door de Richtlijn (EU) 2024/1788 formeel werd **opgeheven**.¹¹

Daarenboven was artikel 41 van de oude Aardgasrichtlijn niet van toepassing op de Vlaamse Nutsregulator, het artikel bepaalde namelijk het volgende:

*g) toezicht houden op de investeringsplannen van de **transmissiesysteembeheerders** en in haar **jaarverslag** de samenhang beoordelen tussen het **investeringsplan van de transmissiesysteembeheerders en het netontwikkelingsplan dat de gehele Gemeenschap dekt**, als bedoeld in artikel 8, lid 3, onder b), van Verordening (EG) nr. 715/2009; een dergelijke beoordeling kan aanbevelingen voor de wijziging van deze investeringsplannen omvatten;*

Dit is een taak die **de CREG toebehoort**,¹² de **Vlaamse Nutsregulator maakt als dusdanig geen jaarverslag** op met betrekking tot de investeringsplannen, enkel een beoordeling via een beslissing met daarin een goedkeuringstoezicht.

Het artikel dient bijgevolg als volgt te worden aangepast:

“r) het toezicht en de controle op de door de distributienetbeheerders en plaatselijk vervoernetbeheerder gebruikte methoden voor wat betreft het toepassen van het energie-efficiëntie-eerstbegin inzake hun netplanning, netexploitatie inclusief netverliezen, netontwikkeling en investeringen. ~~De Vlaamse Nutsregulator rapporteert hierover in het jaarverslag, dat overeenkomstig artikel 41 van de Richtlijn 2009/73/EG van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG en artikel 59, lid 1, i) van de Richtlijn 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU wordt opgesteld. De Vlaamse Nutsregulator kan, waar relevant, aanbevelingen formuleren met betrekking tot de verbetering van de energie-efficiëntie, met inbegrip van aanbevelingen rond het verminderen van piekbelasting of het verminderen van het totaal verbruik van elektriciteit.~~”

Verder worden best ook volgende wijzigingen doorgevoerd:

- 2° in punt 2° wordt punt a) vervangen door wat volgt, rekening houdende met ons voorstel in titel 2.1:

“a) toezicht houden op de kwaliteit van de dienstverlening van de warmte- of koudenetleveranciers of beheerders van een centrale bron, inclusief hun systemen van vooruitbetaling en de klachten van huishoudelijke afnemers van een warmte- of koudenet en van eindgebruikers;”

¹¹ Richtlijn (EU) 2024/1788 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2023/1791 en tot intrekking van Richtlijn 2009/73/EG (herschikking), *Pb.L.* 15 juli 2024.

¹² Artikel 78, n) van de nieuwe richtlijn bepaalt toezicht houden op de investeringsplannen van de **transmissiesysteembeheerders** en waterstoftransmissienetbeheerders, in haar jaarverslag de samenhang beoordelen tussen het investeringsplan van de **transmissiesysteembeheerders** en waterstoftransmissienetbeheerders en de **Uniebrede netontwikkelingsplannen** die worden bedoeld in de artikelen 32 en 60 van Verordening (EU) 2024/1789, en in die beoordeling aanbevelingen opnemen tot wijziging van die investeringsplannen;

- 3° in punt 2° wordt punt c) vervangen door wat volgt, rekening houdend met de overwegingen in titel 1.1.3:

“c) toezicht houden op de uitvoering van regels voor de taken en verantwoordelijkheden van de warmte- of koudenetbeheerders, de warmte- of koudenetleveranciers, de afnemers van een warmte- of koudenet en andere marktpartijen inzake stadsverwarming of -koeling enerzijds en beheerders van een centrale bron anderzijds, die actief zijn in het Vlaamse Gewest;”

- 4° in punt 2° wordt punt e) vervangen door wat volgt, rekening houdend met de overwegingen in titel 1.1.3:

“e) toezicht houden op de naleving van de bepalingen van titels IV/1 en IV/2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, alsook van de bijbehorende uitvoeringsbepalingen;”

2.17 Overige

We merken op dat in artikel 4/1.1.5 van het Energiedecreet wordt verwezen naar “personen die de warmte- of koudenetleveranciers aangesteld hebben”, waarbij het ons niet duidelijk is welke actoren hiermee worden bedoeld.

Verder heeft de Vlaamse Nutsregulator overeenkomstig artikel 4/1.1.15 van het Energiedecreet een bemiddelings- en geschillenbeslechtsrol over de verplichtingen van een warmte- of koudenetbeheerder op grond van titel IV/1, V, VI en VII, hoofdstuk I tot en met IV van het Energiedecreet, terwijl deze rol in artikel 8, 2° van het Decreet over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator wordt beperkt tot de verplichtingen vermeld in titel IV/1 en VI van het Energiedecreet. Deze bepalingen zijn o.i. inconsistent.

Voorts wordt in artikel 10, 2° c) van het Decreet over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator verwezen naar adviserende taken van de Vlaamse Nutsregulator inzake activiteiten van intermediairen bij de aankoop van thermische energie. We merken echter op dat dergelijke actor niet door het Energiedecreet wordt gedefinieerd.

Gegeven ons tekstvoorstel in titel 2.4. met de toevoeging van een nieuwe titel IV/2 aan het Energiedecreet, adviseren we ook om de bevoegdheden van de Vlaamse Nutsregulator in artikel 12 van het Decreet over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator te wijzigen door wat volgt:

- In §2 worden in punt 2° tussen de woorden “IV/1” en “V” de woorden “IV/2” ingevoegd;
- In §2 wordt een punt 12°/0 ingevoerd, dat luidt als volgt: “12°/0 het opstellen van een code van goede praktijk voor het beheer van een centrale bron;”

GEZAMENLIJK ADVIES
VAN DE MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN
EN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Gezamenlijk briefadvies

Implementatie van de Europese Richtlijn energie-efficiëntie in Vlaanderen

Advies over het voorontwerp van decreet houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat betreft energie-efficiëntie

Datum van goedkeuring	Minaraad: 12/09/2025 SERV: 15/09/2025
Volgnummer	2025 018
Coördinator + e-mailadres	Stefanie Corens, stefanie.corens@minaraad.be
Co-auteur + e-mailadres	Julien Matheys, jmatheys@serv.be Francis Noyen, francis.noyen@minaraad.be

Bezoekersadres Minaraad
 Herman Teirlinckgebouw
 Havenlaan 88
 1000 Brussel
 T 02 558 01 30
www.minaraad.be

Mevr. Melissa Depraetere
 Viceminister-president van de
 Vlaamse Regering en Vlaams minister
 van Wonen, Energie en Klimaat,
 Toerisme en Jeugd
 Markiesgebouw
 Markiesstraat 1
 1000 Brussel

Uw bericht van

16 juli 2025

Datum

12 september 2025

Uw kenmerk

xx

Contact e-mailjan.verheeke@minaraad.be**Ons kenmerk**

01/K2/2025/296

Contact telefoon

02/558.01.36

Mevrouw de minister,

De Minaraad en de SERV hebben op 16 juli 2025 een adviesaanvraag ontvangen over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 betreffende de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator inzake energie-efficiëntie. In de aanvraag wordt verzocht om het advies binnen dertig dagen te verstrekken.

Het voorontwerp zet de Europese Richtlijn Energie-Efficiëntie (REE) 2023/1791¹ om in Vlaamse regelgeving. Het introduceert het “energie-efficiëntie-eerst”-principe bij investeringsbeslissingen en beleidsplanning. De publieke sector moet jaarlijks 1,9% energie besparen en 3% van haar gebouwen renoveren tot BEN- of emissievrij niveau. Grote energieverbruikers moeten energiebeheersystemen implementeren; kleinere verbruikers moeten energieaudits uitvoeren. Gemeenten met meer dan 45.000 inwoners worden verplicht lokale warmte- en koelingsplannen op te stellen. Het VEKA krijgt een centrale rol in toezicht en handhaving. Tot slot worden definities en bevoegdheden verduidelijkt om de uitvoering juridisch te verankeren.

De Minaraad en de SERV formuleren hieronder enkele vragen, opmerkingen en aanbevelingen bij deze omzetting.

Artikel 11 van de REE “Energiebeheersystemen en energie-audits”

- Lid 1 van dit artikel eist dat ondernemingen met een gemiddeld jaarlijks energieverbruik van meer dan 85 TJ in de afgelopen drie jaar, een energiebeheersysteem invoeren. Het energiebeheersysteem moet gecertificeerd worden door een onafhankelijk orgaan, in overeenstemming met de desbetreffende Europese of internationale normen.
- Lid 2 van dit artikel legt ondernemingen met een gemiddeld jaarlijks energieverbruik van meer dan 10 TJ in de afgelopen drie jaar, en die geen energiebeheersysteem invoeren een energie-audit op. De energie-audits worden ofwel onafhankelijk en kosteneffectief

¹ EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2008), Richtlijn betreffende energie-efficiëntie. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023L1791>.

uitgevoerd door gekwalificeerde of geaccrediteerde deskundigen ofwel geïmplementeerd en gecontroleerd door onafhankelijke instanties op grond van nationale wetgeving.

De Raden merken op dat het voorontwerp van decreet de bestaande decretale eisen aanvult met “het implementeren van een energiebeheersysteem” zonder te verwijzen naar de drempel van 85 TJ of dat het energiebeheersysteem (EnMS) moet voldoen aan EU en internationale standaarden (bv. NBN EN ISO 50001:2018). Daarnaast stelt het voorontwerp dat de Vlaamse Regering een instantie zal aanduiden die de energiebeheersystemen certificeert. De Raden vinden dat deze aanduiding niet spoort met het uitgangspunt van de richtlijn, namelijk dat een energiebeheersysteem (bv. NBN EN ISO 50001:2018) gecertificeerd wordt door een door de exploitant aangestelde conformiteitsbeoordelingsinstantie die overeenkomstig Verordening (EG) nr. 765/2008² van het Europees Parlement en de Raad is geaccrediteerd. De Raden vragen een nauwere afstemming met de tekst van de REE. De nieuwe Richtlijn Industriële Emissies (2024/1785)³ bevat bepalingen rond verplichte milieubeheersystemen en momenteel wordt hiervoor een ontwerp van decreet uitgewerkt. Afstemming tussen beide ontwerpen van decreet is dan ook aangewezen.

Het voorontwerp bepaalt dat de Vlaamse Regering de normen en voorwaarden voor energiebeheersystemen vastlegt. De Raden vinden deze bepaling te vaag en algemeen, wat resulteert in te veel vrijheidsgraden. In principe moet een certificaat volgens een Europese en internationale norm, zoals EN ISO 50001 (energiebeheersystemen) volstaan. Wel moet voldaan worden aan de eisen uit de REE. In dat kader lijkt het logisch dat de Vlaamse Regering voorwaarden kan stellen over de erkenning van certificerende instanties, de inhoud en opzet van het managementsysteem, de frequentie en reikwijdte van interne en externe audits, de rapportage- en bewaarplichten en organisatorische en administratieve vereisten.

De Raden merken op dat het voorontwerp van decreet de uitvoeringsbevoegdheden van de Vlaamse Regering rond de energieaudit uitbreidt met ‘rapporteringseisen’. De vraag is of de bevoegdheden niet aangevuld moet worden met ‘kwalificaties van de auditoren’? In de REE zijn immers verschillende verwijzingen opgenomen rond de kwalificatie van auditoren die energieaudits uitvoeren.

Artikel 25 van REE “Beoordeling en planning van verwarming en koeling”

Artikel 25 van de REE verplicht lidstaten tot het opstellen van nationale plannen voor verwarming en koeling, inclusief lokale warmteplannen. Zo dienen gemeenten met meer dan 45.000 inwoners een lokaal verwarmings- en koelingsplan op te stellen. Deze plannen moeten gebaseerd zijn op een uitgebreide nationale beoordeling van het potentieel voor efficiënte verwarming en koeling, en moeten voldoen aan inhoudelijke en procedurele vereisten zoals participatie van belanghebbenden. De lidstaten dragen de verantwoordelijkheid om gemeenten hierbij te ondersteunen en de nodige gegevens en kaders aan te reiken.

Met artikel 25 legt de REE vast dat de lidstaten het energieverbruik dat nodig is voor het verwarmen en koelen moeten evalueren, dit door 2 luiken:

² EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2008), Verordening tot vaststelling van de eisen inzake accreditatie en markttoezicht betreffende het verhandelen van producten. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0765>.

³ EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2024), Richtlijn industriële emissies. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401785.

- Het eerste luik (paragraaf 1 tot 5) legt vast dat elke lidstaat een uitgebreide verwarmings- en koelingsbeoordeling moet toevoegen bij het nationaal energie- en klimaatplan. Indien uit deze beoordeling blijkt dat er potentieel voor efficiënte stadsverwarming en -koeling aanwezig is, moet de lidstaat ook maatregelen nemen om dit mogelijk te maken.
- Het tweede luik (paragraaf 6) legt vast dat alle gemeenten met meer dan 45.000 inwoners een lokaal warmteplan moeten ontwikkelen, en legt vast hoe deze plannen tot stand komen en welke elementen dit moet bevatten.

Artikel 25 had uiterlijk op 24 mei 2024 in nationale wetgeving moeten zijn omgezet; tot op heden is deze implementatie echter nog niet voltooid.

De Minaraad en SERV erkennen het strategisch belang van lokale warmteplannen als instrument voor klimaatbeleid. De verplichting voor gemeenten met meer dan 45.000 inwoners om dergelijke plannen op te stellen is een belangrijke stap. De Raden wijzen echter op een aantal **knelpunten** in voorliggende ontwerpregeling die de effectieve implementatie kunnen bemoeilijken:

- Artikel 23 van het voorliggend ontwerpdecreet verplicht, conform de Europese Richtlijn Energie-Efficiëntie, gemeenten die op 1 januari 2025 meer dan 45.000 inwoners hebben, een lokaal verwarmings- en koelingsplan op te stellen. Evenwel biedt het artikel momenteel geen duidelijkheid over de deadline voor het opstellen van zo'n plan voor gemeenten die pas sinds 1 januari 2025⁴ boven de 45.000 inwoners uitkomen. De opmaak van een warmteplan vergt doorgaans een jaar, zeker wanneer participatie en openbaar onderzoek worden geïntegreerd.
- Artikel 23 verplicht diezelfde gemeenten ook om voorafgaand aan het opstellen van een lokaal verwarmings- en koelingsplan een openbaar onderzoek te laten doen. Dit komt echter niet overeen met wat in de Europese Richtlijn Energie-Efficiëntie is vastgelegd⁵.
- Artikel 24 bevat verplichtingen die niet altijd uitvoerbaar zijn. Zo vereist punt 10° data uit een verwarmingsdatabank, maar deze databank is nog niet operationeel, ondanks eerdere engagementen van de Vlaamse overheid.
- Er ontbreekt een kader voor de uitrol van warmte- en koude-netten. Lokale besturen beschikken niet over de nodige hefboomen om timing, investering en uitrol van warmtenetten concreet te plannen. De huidige marktcontext maakt hen afhankelijk van o.a. commerciële spelers en afnemers, zonder garantie op aanleg of afname. Een duidelijk juridisch en beleidsmatig kader op regionaal niveau is noodzakelijk.

⁴ De deadline is wel duidelijk voor gemeenten die pas vanaf 1 januari 2027 voor het eerst de drempel van 45.000 inwoners bereiken. Zij "maken het lokaal verwarmings- en koelingsplan op en keuren het goed voor 1 januari van het tweede jaar volgende op het jaar waarin ze op 1 januari voor het eerst dat inwonersaantal bereiken".

⁵ Artikel 22 van de Europese Richtlijn Energie-Efficiëntie schrijft het volgende voor: "De lidstaten zorgen ervoor, in voorkomend geval in samenwerking met regionale en lokale overheden, dat informatie over beschikbare energie-efficiëntieverbeteringsmaatregelen, afzonderlijke acties en financiële en juridische kaders transparant en toegankelijk is en op grote schaal wordt verspreid onder alle betrokken marktdeelnemers." Instrumenten en beleidsmaatregelen die binnen dit kader aangehaald worden zijn: " a) fiscale prikkels; b) toegang tot financiering, vouchers of subsidies; c) door de overheid ondersteunde energieconsumptiebeoordelingen en gerichte adviesdiensten en ondersteuning voor huishoudelijke afnemers, in het bijzonder mensen die kampen met energiearmoede, kwetsbare afnemers en, in voorkomend geval, mensen die in een sociale woning wonen; d) gerichte adviesdiensten voor kmo's en micro-ondernemingen; e) informatieverstrekking in toegankelijk formaat voor mensen met een beperking; f) voorbeeldprojecten; g) activiteiten op de arbeidsplaats; h) opleidingsactiviteiten; i) digitale instrumenten; j) strategieën ter bevordering van de participatie". EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2023), Europese Richtlijn betreffende energie-efficiëntie. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023L1791>.

- Volgens de nota aan de Vlaamse Regering vallen er momenteel “19 Vlaamse gemeenten met meer dan 45.000 inwoners onder deze nieuwe verplichting. Voor acht van deze gemeenten werd er een lokaal warmteplan toegevoegd aan de Inspiratiekaart Warmtezonerings. De opgestelde plannen zijn echter inhoudelijk sterk verschillend en voldoen niet aan de eisen die richtlijn (EU) 2023/1791 oplegt. De gemeenten zullen een lokaal verwarmings- en koelingsplan moeten opmaken dat voldoet aan de eisen die de richtlijn oplegt⁶.” Met meer accurate cijfers blijkt het om 20 gemeenten te gaan, waarvan tien reeds een lokaal warmteplan hebben opgesteld. Twee gemeenten, met name de stad Gent en Kortrijk hebben ook een warmteplan dat niet op de inspiratiekaart is opgeladen. Nog zes andere gemeenten zitten in een traject om zo een plan op te maken en/of op te leveren. Dit geeft een totaal van achttien van de 20 gemeenten die reeds een warmteplan hebben of hiermee bezig zijn. Op basis van voorliggende ontwerpregeling – zouden deze gemeenten hun werk opnieuw moeten doen. Op deze manier, lijken de inspanningen van deze vooruitstrevende gemeenten en provincies niet erkend. Integendeel, er zullen boetes gegeven worden als de gemeenten (inclusief de voorlopers) tegen een bepaalde tijd geen conform lokaal warmteplan hebben.
- Momenteel is er geen koppeling vermeld noch voorzien tussen de warmteplanning en ruimtelijke ordening.
- Sommige provincies hebben tot op heden hun expertise ingebracht en/of een faciliterende rol opgenomen bij de opmaak van lokale warmteplannen. Het voorliggend ontwerpdecreet voorziet hier momenteel niet in, terwijl deze samenwerking essentieel is voor een gebiedsgerichte aanpak.
- In de Vlaamse ontwerpregeling wordt enkel gesteld dat de lokaal verwarmings- en koelingsplannen opgesteld dienen te worden, zonder duidelijkheid te geven over andere Vlaamse instrumenten en/of beleid op korte en/of lange termijn.

Om deze knelpunten aan te pakken, formuleren de Raden volgende **aanbevelingen**:

- In artikel 23 dient verduidelijkt te worden welke deadline geldt voor gemeenten die pas sinds 1 januari 2025 of later boven de 45.000 inwoners uitkomen. Rekening houdende met de ervaringen uit het verleden, vragen de Raden om deze gemeenten 2 jaar tijd te geven, zodat de lokale besturen hun verplichtingen op een haalbare manier kunnen naleven. Betrek ook de voorlopersgemeenten die reeds een plan hebben opgesteld om te bekijken in hoeverre het nog aangevuld moet worden en tegen wanneer een aanpassing mogelijk is⁷. De exacte bepalingen kunnen vervolgens besluitmatig verder worden vastgelegd.
- Om tegemoet te komen aan ‘voorlichting en bewustmaking’ bij de opmaak van een lokaal verwarmings- en koelingsplan – in overeenstemming met de Europese Richtlijn Energie-Efficiëntie – vragen de Raden aan de Vlaamse Regering om het openbaar onderzoek als verplichting te schrappen en om in overleg te treden met de lokale overheden zodat hier een beter geschikt instrument voor bepaald kan worden.
- De Raden roepen de Vlaamse Regering op zijn eerder aangekondigd engagement om tot een verwarmingsdatabank te komen, dringend te realiseren. Enkel door zo een databank op

⁶ VLAAMSE REGERING (2025), Voorontwerp van decreet houdende wijziging van het energiedecreet en het decreet over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat betreft energie-efficiëntie, p. 8.

⁷ Art 25.6 van de EED: “De lidstaten ondersteunen de regionale en lokale autoriteiten zoveel mogelijk met welke middelen dan ook, met inbegrip van regelingen voor financiële en technische ondersteuning. De lidstaten zorgen ervoor dat de verwarmings- en koelingsplannen worden afgestemd op andere lokale vereisten inzake klimaat-, energie- en milieuplanning, om administratieve lasten voor de lokale en regionale autoriteiten te voorkomen en een doeltreffende uitvoering van de plannen te bevorderen.”.

Vlaams niveau te voorzien kan het gebruik van gegevens uit die databank, conform punt 10 van artikel 24, als verplichting opgenomen worden door de lokale besturen voor de correcte invulling en/of aanpassing van hun lokaal warmteplan.

- Voorzie een duidelijk technisch, juridisch en beleidsmatig kader op regionaal niveau voor de uitrol van warmte- en koude-netten. Zorg hierbij dat de lokale besturen over de nodige hefboomen beschikken om de investeringen in en de timing voor de uitrol van warmtenetten concreet te kunnen plannen. Maak hierbij een grondige afweging tussen aanvullingen op het huidige vrijblijvend en marktgericht model versus de geplande top-down governance zoals bv. in Nederland⁸.

Tabel 1: Vergelijking tussen aanpak warmtenetten Vlaanderen en Nederland

<i>Land/regio</i>	<i>Vlaanderen</i>	<i>Nederland</i>
<i>Governance</i>	Fragmentarisch, vrijwillige basis, marktbenadering, wetgevend kader in ontwikkeling	Geïstitutionaliseerd via Nationaal Plan Lokale Warmte (NPLW)
<i>Benadering</i>	Tweesporenbeleid, focus op individuele aanpak maar collectieve aanpak krijgt meer beleidsaandacht	Collectieve aanpak via gemeentelijke plannen
<i>Gemeenten</i>	Sleutelrol, maar beperkte bevoegdheden	Sleutelrol met beleidsmatige bevoegdheden
<i>Participatie</i>	Draagvlak creëren via LEKP – maar verderzetting onzeker	Burgerparticipatie ingebed in beleid
<i>Wetgeving</i>	Geen helder wetgevend kader	Wet Collectieve Warmte (WCW) reeds operationeel

- Gemeenten die reeds warmteplannen hebben opgesteld mogen niet benadeeld worden door de verplichting om deze opnieuw of sterk uitgebreid op te maken conform de REE. Hun inspanningen hebben waardevolle inzichten opgeleverd, waarop andere overheden hebben verder gebouwd. Bijkomende ondersteuning is noodzakelijk alsook een snelle verduidelijking van waar een warmteplan aan moet voldoen, zodat de nu lopende processen van de opmaak van een lokaalwarmteplan niet zouden stilvallen. Gemeenten die reeds een warmteplan hebben, moeten voldoende tijd en middelen krijgen om deze plannen aan te passen conform het energiedecreet.

⁸ De Minaraad organiseert binnenkort een event met de Nederlandse ambassade in Brussel, VVSG (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten), VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten), vertegenwoordigers van de betrokken Nederlandse en Vlaamse administraties over collectieve warmtetransitie. Het opzet hiervan is kennisuitwisseling en een SWOT-analyse gericht op aanpak bovenlokaal niveau, lokale uitvoering en praktische ervaringen. De focus zal liggen op kruisbestuiving en inzicht in elkaars aanpak.

- De koppeling tussen warmteplanning en ruimtelijke ordening moet expliciet worden gemaakt⁹. Warmtenetten zijn infrastructuurprojecten die ruimtelijk ingepast moeten worden. Warmteplannen moeten rekening houden met geplande ruimtelijke ontwikkelingen om zo mogelijke synergieën te detecteren. *Vice versa* moeten de inzichten van het warmteplan meegenomen worden in het lokaal ruimtelijk beleidsplan om zo goede ruimtelijke ontwikkelingskeuzes te maken.
- Voorzie, per uitvoeringsbesluit, relevante aanknopingspunten voor een mogelijke rol van de provincies bij procesbegeleiding, het inbrengen van externe expertise, het faciliteren van intergemeentelijke samenwerking en het ondersteunen van gemeenten met onvoldoende interne capaciteit voor de opmaak van lokale warmteplannen.
- Koppel – via de voorliggende Vlaamse ontwerpregeling – de lokale verwarmings- en koelingsplannen met andere Vlaamse instrumenten (zoals het armoedepan, de aanpassing van het EPB/EPC, de defossiliseringsstrategie voor gebouwen, het BRV, ...) ¹⁰. Maak duidelijk dat het opstellen van lokale verwarmings- en koelingsplannen niet beperkt mag blijven tot het pro forma afvinken van een Europese verplichting. Deze plannen passen immers in het Vlaams beleid dat gericht is op een fossielvrij gebouwenpark en moeten de stakeholders meer inzicht geven in de nodige stappen om dat te bereiken.

Artikel 31 van REE: “Definities overheidsinstanties”

Artikel 31 van voorliggende ontwerpregeling geeft uitvoering aan REE artikel 6 “*Voorbeeldfunctie van de gebouwen van overheidsinstanties*”. De Vlaamse omzetting hanteert een ruimere doelgroep dan overheidsinstanties zoals gedefinieerd in de REE¹¹ en in het eigen Energiedecreet (art 1.1.3 97°/0) waardoor ook private ondernemingen, al dan niet met een sociaal doel, in zorg, welzijn en onderwijs, er onder vallen. SERV en Minaraad ondersteunen het idee dat de overheid het goede voorbeeld moet geven en zichzelf hogere normen oplegt, maar vragen om deze voorbeeldfunctie effectief te beperken tot de overheid en niet uit te breiden naar een selectie van private ondernemers. In het voorliggende ontwerpdecreet wordt immers geen duiding gegeven waarom deze bijkomende definities worden opgenomen. Dit sluit ook aan bij het voornemen van de Vlaamse regering om niet onnodig verder te gaan dan wat Europeesrechtelijk vereist is.

Artikel 34 en 35 van de REE: het “energie-efficiëntie-eerst”-beginsel

De meest recente REE verankert het *energy-efficiency-first* principe voor het eerst expliciet als een juridisch bindend uitgangspunt binnen het Europees beleid. De Europese lidstaten moeten dit principe toepassen bij alle relevante beleidsmaatregelen en grote investeringsbeslissingen,

⁹ Art 25.6 van de EED: “De lidstaten zorgen ervoor dat de verwarmings- en koelingsplannen worden afgestemd op andere lokale vereisten inzake klimaat-, energie- en milieuplanning, om administratieve lasten voor de lokale en regionale autoriteiten te voorkomen en een doeltreffende uitvoering van de plannen te bevorderen.”.

¹⁰ Art 25.6 van de EED: “De lidstaten ondersteunen de regionale en lokale autoriteiten zoveel mogelijk met welke middelen dan ook, met inbegrip van regelingen voor financiële en technische ondersteuning. De lidstaten zorgen ervoor dat de verwarmings- en koelingsplannen worden afgestemd op andere lokale vereisten inzake klimaat-, energie- en milieuplanning, om administratieve lasten voor de lokale en regionale autoriteiten te voorkomen en een doeltreffende uitvoering van de plannen te bevorderen.”.

¹¹ Aanhef overweging (35) en Art 2 definities, (12).

zowel in de energiesector als in andere sectoren¹². De Vlaamse Regering heeft dit principe geïmplementeerd via artikel 34 en 35 van voorliggend ontwerpdecreet. De Raden zijn tevreden dat dit principe spoedig Vlaamse rechtsgrond zal hebben. Hieruit blijkt dat de Vlaamse Regering nog verdere maatregelen kan nemen inzake de concrete toepassing zoals *“het bepalen met welke elementen minstens rekening moet worden gehouden, in de toepassing van het energie-efficiëntie-eerst beginsel”* en *“welke maatregelen van rechtswege worden geacht rekening te houden met het energie-efficiëntie-eerst-beginsel voor de uitvoering van de verplichting”*¹³. De Raden vragen hier spoedig werk van te maken zodat Vlaanderen zo snel mogelijk meer concrete handvaten heeft voor de effectieve toepassing van het energie-efficiëntie-eerst-beginsel¹⁴.

Hoogachtend,

Valérie Vandenabeele
Voorzitter Minaraad

Stijn Gryp
voorzitter SERV

¹² EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2023), Europese Richtlijn betreffende energie-efficiëntie. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023L1791> (Artikel 3).

¹³ VLAAMSE REGERING (2025) Ontwerpaanpassing energiedecreet - artikel 35, paragraaf 2.

¹⁴ De mogelijke verdere invulling van dit principe door de Vlaamse Regering staat evenwel los van de verplichting uit de REE dat alle investeringen boven €100M (en in sommige gevallen boven de €175M) onderhevig zijn aan het energie-efficiëntie-eerst-beginsel.

VOORONTWERP VAN DECREET
van 12 december 2025

Voorontwerp van decreet houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat betreft energie-efficiëntie

Op voorstel van de Vlaamse minister van de Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet voorziet in de gedeeltelijke omzetting van Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Art. 3. In artikel 1.1.2 van het Energiedecreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 5° wordt vervangen door wat volgt:

“5° de Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955;”;

2° punt 6° wordt opgeheven.

Art. 4. In artikel 1.1.3 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een punt 13°/2/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“13°/2/1 bedrijfsdatacentrum: een datacentrum dat door een onderneming wordt geëxploiteerd en dat uitsluitend tot doel heeft de benodigde informatietechnologieapparatuur van de onderneming te leveren en te beheren;”;

2° er wordt een punt 13°/5 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“13°/5 belangrijke investeringsbeslissing: een beslissing met concrete financiële gevolgen voor specifieke, individuele projecten met een aanzienlijke impact op het energieverbruik” ;

3° er wordt een punt 13°/6 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“13°/6 beleidsbeslissing: de ontwikkeling, de evaluatie en uitvoering van beleid of regelgeving door nationale, regionale of lokale overheden met een aanzienlijke impact op het energieverbruik”;

4° er wordt voor punt 25°/0, dat punt 25°/0/3 wordt, een nieuw punt 25°/0/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“25°/0/2 colocatiedatacentrum: een datacentrum waarin een of meer klanten hun eigen netwerk of netwerken, servers en opslagapparatuur en -diensten installeren en beheren;”;

5° in punt 30°/3 worden de woorden “warm water” telkens vervangen door de woorden “warm water voor huishoudelijk gebruik”;

6° punt 36° wordt opnieuw opgenomen in de volgende lezing:

“36° energie-audit: een systematische procedure met als doel toereikende informatie te verzamelen omtrent het energieverbruiksprofiel van een gebouw of groep gebouwen, van een industriële of commerciële activiteit of installatie of van private of publieke diensten, mogelijkheden voor kosteneffectieve energiebesparing te signaleren en kwantificeren, het potentieel van het kosteneffectieve gebruik of de kosteneffectieve productie van hernieuwbare energie te bepalen en verslag uit te brengen van de resultaten”;

7° er wordt een punt 36°/1 ingevoegd dat luidt als volgt:

“36°/1 energiebeheersysteem: een reeks van onderling verbonden of op elkaar inwerkende elementen van een strategie met een energie-efficiëntiedoelstelling en een strategie om die doelstelling te verwezenlijken, met inbegrip van de monitoring van het daadwerkelijke energieverbruik, de maatregelen die zijn genomen om de energie-efficiëntie te verbeteren en de metingen van de vooruitgang;”;

8° er wordt een punt 40°/0 ingevoerd, dat luidt als volgt:

“40°/0: energie-efficiëntie-eerstbeginsel: dat in energieplanning en in besluiten over energiebeleid en -investeringen zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen om de vraag naar energie en de energievoorziening efficiënter te maken, met name door middel van

kosteneffectieve besparingen op het eindgebruik van energie, vraagresponsinitiatieven en efficiëntere omzetting, transmissie en distributie van energie, zonder afbreuk te doen aan de verwezenlijking van de doelstellingen van die besluiten;”;

9° in punt 42° worden na de woorden “verbetering van de energie-efficiëntie” de woorden “en de integratie van energie uit hernieuwbare bronnen” ingevoegd;

10° in punt 46° worden na de woorden “criteria van energie-efficiëntie” de woorden “en criteria met betrekking tot de integratie van energie uit hernieuwbare bronnen” ingevoegd;

11° er wordt een punt 49°/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“49°/2 Europese databank voor datacentra: de Europese databank die conform artikel 12, lid 3 van richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 door de Europese Commissie werd opgezet;”;

12° er wordt voor punt 100°/0, dat punt 100/0/1° wordt, een nieuw punt 100°/0 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“100°/0 planningsbeslissing: strategische keuzes op hoog niveau met betrekking tot energiesystemen en niet-energiesectoren, met de nadruk op trends, haalbaarheid en de beoordeling van energieoplossingen”;

13° er wordt een punt 114°/2/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“114°/2/2 stroomverbruik van de geïnstalleerde informatietechnologie: de som van het nominale stroomverbruik, in kilowatt, van het netwerk of de netwerken, servers en opslagapparatuur die in de computerruimte van het datacentrum zijn geïnstalleerd;”;

14° er wordt een punt 115°/0 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“115°/0: systeemefficiëntie: de selectie van energie-efficiënte oplossingen waarbij deze ook een kosteneffectief decarbonisatietraject, extra flexibiliteit en een efficiënt gebruik van hulpbronnen mogelijk maken;”;

15° er wordt een punt 124°/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“124°/2 totale vloeroppervlakte van het datacentrum: de totale vloeroppervlakte van alle verdiepingen van de structuur of groep structuren die het datacentrum vormt of vormen. Als de structuur van het datacentrum een andere primaire functie heeft, dan is de totale vloeroppervlakte van het datacentrum beperkt tot de som van de vloeroppervlakte die wordt ingenomen door de computerruimten van het datacentrum en de vloeroppervlakte die wordt ingenomen door de apparatuur die nodig is voor de goede werking van het datacentrum;”;

16° punt 126°/0 wordt opgeheven;

17° er wordt een punt 126°/4/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"126°/4/1 Verordening (EU) 2018/1999: Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad;"

Art. 5. In artikel 4.1.6, §1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019 en gewijzigd bij de decreten van 2 april 2021, 10 november 2023 en 19 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 1° wordt vervangen door wat volgt:

"1° het beheer en onderhoud en het ontwikkelen onder economische voorwaarden van een veilig, betrouwbaar en efficiënt net met inachtneming van het milieu, de energie-efficiëntie van het net en het energie-efficiëntie-eerstbeginsel, en de nodige ondersteunende diensten daarvoor verlenen;"

2° er worden een punt 16° en 17° toegevoegd, die luiden als volgt:

"16° het monitoren van hun netverliezen en het totale volume ervan kwantificeren en, voor zover dit technisch en financieel haalbaar is, de netten optimaliseren en de efficiëntie ervan verbeteren;"

17° het beoordelen van hun energie-efficiëntieverbeteringsmaatregelen en het verbeteren van de energie-efficiëntie bij het ontwerp en de exploitatie van hun infrastructuur, met name wat betreft de invoering van een slim netwerk."

Art. 6. In artikel 4.1.19 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 2 april 2021 en gewijzigd bij de decreten van 15 juli 2022, 19 april 2024 en 15 mei 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, wordt tussen het eerste en tweede lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Bij het opstellen van hun investeringsplannen houden de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit rekening met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel;"

2° aan paragraaf 3, eerste lid, worden de volgende zinnen toegevoegd:

"De Vlaamse Nutsregulator gaat na of de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit het energie-efficiëntie-eerstbeginsel hebben toegepast bij het opstellen van het investeringsplan. De Vlaamse Nutsregulator gaat daarbij na of de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet in het investeringsplan en, waar relevant in het kader van artikel 7.11.1, in de kosten-batenanalyse voldoende rekening hebben gehouden met

de ruimere voordelen van energie-efficiëntie, flexibiliteit en investeringen in activa die bijdragen tot klimaatmitigatie.”.

Art. 7. In artikel 4.1.32, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 27 november 2015 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, wordt punt 19° vervangen door wat volgt:

“19° de tarieven houden rekening met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel en bevatten geen prikkels die de energie-efficiëntie aantasten bij de productie, de distributie en de levering van elektriciteit en aardgas;”.

Art. 8. Aan artikel 4.2.1, §2, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, wordt een punt 19° toegevoegd dat luidt als volgt: “19° de rapporteringsverplichtingen voor de netbeheerders om de Vlaamse Nutsregulator in kennis te stellen van de maatregelen die genomen zijn in het kader van artikel 4.1.6, §1, 16° en 17° in toepassing van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel.”.

Art. 9. In artikel 4/1.1.1, eerste lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022 en het decreet van 19 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 1° worden de woorden “het beheer en onderhoud” vervangen door de woorden “de uitbouw, het beheer en onderhoud”;

2° in punt 10° wordt tussen het woord “toegangspunten” en de woorden “op zijn warmte- of koudenet” de woorden “voor thermische energie” ingevoegd.

Art. 10. In artikel 4/1.1.3 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, worden de woorden “leverancier van thermische energie” vervangen door de woorden “warmte- of koudeleverancier”.

Art. 11. In artikel 4/1.1.6, eerste lid, punt 2°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een punt 1°/1 ingevoegd dat luidt als volgt:

“1°/1 het voldoen aan eisen inzake energie-efficiëntie, de inzet van fossiele energiebronnen en hernieuwbare energiebronnen voor de energie die via hun warmte- of koudenet geleverd wordt”;

Art. 12. In titel IV/1, hoofdstuk I, afdeling V, onderafdeling III van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, wordt het woord “netgebruiker” vervangen door de woorden “warmte- of koudenetgebruiker”.

Art. 13. In artikel 4/1.1.11, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, wordt het woord “netgebruiker” vervangen door de woorden “warmte- of koudenetgebruiker”.

Art. 14. In artikel 4/1.2.2, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 8 juni 2018 en het decreet van 30 oktober 2020, wordt in paragraaf 3 het woord

“warmwaterverbruik” telkens vervangen door de woorden “verbruik van warm water voor huishoudelijk gebruik”.

Art. 15. In artikel 4/1.3.2, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden aan punt 1° de woorden “en van warm water voor huishoudelijk gebruik” toegevoegd.

Art. 16. Aan titel IV/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een hoofdstuk IV toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk IV. Lokale verwarmings- en koelingsplannen”.

Art. 17. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk IV, toegevoegd bij artikel 16, een artikel 4/1.4.1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 4/1.4.1. Gemeenten die op 1 januari 2025 meer dan 45.000 inwoners tellen, zijn verplicht om een lokaal verwarmings- en koelingsplan op te stellen. De Vlaamse Regering bepaalt de datum waarop het lokaal verwarmings- en koelingsplan door die gemeente voor het eerst wordt opgemaakt en goedgekeurd. Het lokaal verwarmings- en koelingsplan wordt na de datum dat deze voor het eerst moet zijn opgemaakt en goedgekeurd door de gemeente om de vijf jaar geëvalueerd en aangepast. Gemeenten die pas na 1 januari 2025 voor het eerst de drempel van 45.000 inwoners bereiken maken het lokaal verwarmings- en koelingsplan op en keuren het goed voor 1 januari van het tweede jaar volgende op het jaar waarin ze op 1 januari voor het eerst dat inwonersaantal bereiken.

Het ontwerp van lokaal verwarmings- en koelingsplan wordt door de gemeente, vermeld in het eerste lid, ter beoordeling voorgelegd aan een beoordelende instantie die wordt aangewezen door de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering kan nadere voorwaarden bepalen waaraan die beoordeling moet voldoen. De Vlaamse Regering kan ook nadere voorwaarden bepalen met betrekking tot de termijn waarbinnen en de wijze waarop het ontwerp-lokaal verwarmings- en koelingsplan door een gemeente aan de beoordelende instantie wordt voorgelegd.

De Vlaamse Regering kan nadere voorwaarden bepalen met betrekking tot de evaluatie en aanpassing van het lokaal verwarmings- en koelingsplan, vermeld in het eerste lid. Die voorwaarden kunnen onder andere vereisten omvatten met betrekking tot de inhoud van de evaluatie en de wijze van uitvoering van de evaluatie.

§2. De gemeente, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, is belast met de uitvoering van haar lokaal verwarmings- en koelingsplan.

In afwijking van het eerste lid kunnen de lokale verwarmings- en koelingsplannen, vermeld in paragraaf 1, ook door een groep naburige gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd, als de geografische en bestuurlijke context en de verwarmings- en koelingsinfrastructuur daartoe geschikt zijn. De Vlaamse

Regering kan nadere regels vastleggen met betrekking tot het bepalen van die geschiktheid.

Als een lokaal verwarmings- en koelingsplan door een groep naburige gemeenten gezamenlijk wordt uitgevoerd overeenkomstig het eerste lid, kan het ontwerp-lokaal verwarmings- en koelingsplan ook door dezelfde gemeenten gezamenlijk aan de beoordelende instantie worden voorgelegd, als vermeld in paragraaf 1, tweede lid.”.

Art. 18. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk IV, toegevoegd bij artikel 16, een artikel 4/1.4.2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 4/1.4.2. Bij de opmaak van haar lokaal verwarmings- en koelingsplan, houdt elke gemeente, vermeld in artikel 4/1.4.1, §1, minstens rekening met de hierna volgende verplichtingen. Het lokaal verwarmings- en koelingsplan:

1° is gebaseerd op de informatie en gegevens die worden verstrekt in de uitgebreide verwarmings- en koelingsbeoordeling die deel uitmaakt van het nationale energie- en klimaatplan en de actualiseringen, vermeld in Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad;

2° geeft een raming en een overzicht van het potentieel om de energie-efficiëntie te verhogen, onder meer door de inzetbaarheid van stadsverwarming bij lage temperatuur, door hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, en door terugwinning van restwarmte, en om hernieuwbare energie in verwarming en koeling te gebruiken in dat specifieke gebied;

3° is in overeenstemming met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel;

4° bevat een strategie voor het gebruik van het overeenkomstig punt 1° en 2° geïdentificeerde potentieel;

5° wordt voorbereid met medewerking van alle betrokken regionale of lokale belanghebbenden en met participatie van het grote publiek, met inbegrip van exploitanten van lokale energie-infrastructuur;

6° biedt de gelegenheid aan alle betrokken partijen, met inbegrip van publieke en private belanghebbenden, om deel te nemen aan de opstelling ervan;

7° houdt rekening met de relevante bestaande energie-infrastructuur;

8° houdt rekening met de gemeenschappelijke behoeften van lokale gemeenschappen en meerdere lokale besturen;

9° beoordeelt de rol van energiegemeenschappen en andere door de consument gedragen initiatieven die actief kunnen bijdragen aan de uitvoering van lokale verwarmings- en koelingsprojecten;

10° omvat een analyse van verwarmings- en koelingsapparaten en -systemen in lokale gebouwenbestanden, waarbij rekening wordt gehouden met het gebiedsspecifieke potentieel voor energie-efficiëntiemaatregelen, en de slechtst presterende gebouwen en de behoeften van kwetsbare huishoudens worden aangepakt;

11° schat in hoe de uitvoering van de beleidslijnen en maatregelen kan worden gefinancierd, en merkt financiële mechanismen aan die consumenten in staat

stellen over te stappen op verwarming en koeling op basis van hernieuwbare energie;

12° omvat een traject ter verwezenlijking van de in de plannen bepaalde doelstellingen in overeenstemming met klimaatneutraliteit en toezicht op de voortgang van de uitvoering van de vastgestelde beleidslijnen en maatregelen;

13° is erop gericht uiterst efficiënte alternatieven de plaats te laten innemen van oude en inefficiënte verwarmings- en koelingsapparaten in gebouwen van overheidsinstanties, met als doel de uitfasering van fossiele brandstoffen;

14° beoordeelt en houdt rekening met potentiële synergiën met de plannen van naburige gemeenten om gezamenlijke investeringen en kostenefficiëntie aan te moedigen.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen met betrekking tot de inhoud van het lokaal verwarmings- en koelingsplan, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 19. In artikel 7.7.2 van het hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 2, eerste lid, wordt een punt 4° toegevoegd dat luidt als volgt:

“4° het implementeren van een energiebeheersysteem.”;

2° aan paragraaf 4 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De Vlaamse Regering kan een instantie aanduiden die de energiebeheersystemen certificeert.”;

3° paragraaf 6 wordt vervangen door wat volgt:

“§6. De Vlaamse Regering bepaalt de concrete opmaak, de rapportering, de inhoud en, in voorkomend geval, de conformverklaring van de energieaudits, de energieplannen en energiestudies.

De Vlaamse Regering bepaalt de normen en voorwaarden waaraan de energiebeheersystemen moeten voldoen.”.

Art. 20. In titel VII van hetzelfde decreet wordt hoofdstuk VIII, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, vernummerd tot hoofdstuk VIII/1.

Art. 21. Artikel 7.8.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, wordt vernummerd tot artikel 7.8/1.1.

Art. 22. In artikel 7.8/1.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, vervangen bij het decreet van 17 mei 2024 en vernummerd bij artikel 26, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, 2° worden tussen de woorden “de naam” en de woorden “van de eigenaar” de woorden “en contactgegevens” ingevoegd;

2° in paragraaf 1, eerste lid worden punten 5° en 6° vervangen door wat volgt:

“5° het type datacentrum, namelijk:

a) bedrijfsdatacentrum;

- b) colocatiedatacentrum;
- c) cohostingdatacentrum;

6° het jaar en de maand van indienstname;”;

3° aan paragraaf 1, eerste lid wordt een punt 7° tot en met 10° toegevoegd, die luiden als volgt:

“7° het redundantieniveau van de elektrische infrastructuur op hoogspanningsniveau, laagspanningsniveau, of kastniveau;

8° het redundantieniveau van de koelinfrastructuur op ruimteniveau of kastniveau;

9° de technische gegevens van het datacentrum:

- a) de totale vloeroppervlakte van het datacentrum;
- b) de vloeroppervlakte van de computerruimte van het datacentrum;
- c) het geïnstalleerde vermogen;
- d) de bandbreedte voor inkomend dataverkeer in gigabytes;
- e) de bandbreedte voor uitgaand dataverkeer in gigabytes;
- f) het inkomend dataverkeer in exabytes;
- g) het uitgaand dataverkeer in exabytes;
- h) de hoeveelheid in het datacentrum opgeslagen en verwerkte data;

10° de prestaties van het datacentrum in het laatste volledige kalenderjaar aan de hand van kernprestatie-indicatoren over minstens:

- a) het totaal energieverbruik;
- b) het stroomverbruik van de geïnstalleerde informatietechnologie;
- c) het totaal energieverbruik van informatietechnologieapparatuur;
- d) de functies van het elektriciteitsnet;
- e) de gemiddelde batterijcapaciteit;
- f) het elektrisch vermogen;
- g) de gemiddelde insteltemperatuur van de inlaatlucht voor informatietechnologieapparatuur;
- h) het restwarmteverbruik;
- i) de gemiddelde restwarmtetemperatuur;
- j) de totale watertoevoer;
- k) de totale drinkwatertoevoer;
- l) het totale verbruik van hernieuwbare energie;
- m) het totale verbruik van hernieuwbare energie met een garantie van oorsprong;
- n) het totale verbruik van hernieuwbare energie afkomstig van stroomafnameovereenkomsten;
- o) het totale verbruik van hernieuwbare energie uit plaatselijke hernieuwbare energiebronnen;
- p) de soorten koelmiddelen;
- q) het aantal koeldagen;
- r) de ICT-capaciteit voor servers;
- s) de ICT-capaciteit voor opslagapparatuur.”;

4° in paragraaf 1 wordt tussen het tweede en derde lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De aan te leveren informatie, vermeld in het eerste lid, heeft betrekking op het kalenderjaar dat onmiddellijk voorafgaat aan het verslagjaar. Indien een datacentrum minder dan een jaar in bedrijf is, rapporteert de exploitant van het

datacentrum alleen over de periode waarin het datacentrum in bedrijf was, met vermelding van die periode.”;

5° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt:

“§2. De gegevens, vermeld in paragraaf 1, worden door de datacentra gerapporteerd in de Europese databank voor datacentra. Het VEKA kan de gerapporteerde gegevens vanuit die Europese databank opnemen in de databank, vermeld in artikel 12.5.1.”.

Art. 23. In artikel 7.8.2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid wordt de zinsnede “vanaf 2025” opgeheven;

2° aan paragraaf 1 wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“In afwijking van het tweede lid wordt ingeval van een site met meerdere gebouwen van een overheidsinstantie die allen zijn aangesloten op één hoofdmeter en waarbij er geen submeters zijn voorzien, voor de berekening van de totale bruikbare vloeroppervlakte de vloeroppervlaktes gebruikt van alle verwarmde en/of gekoelde gebouwen ongeacht het feit of de bruikbare vloeroppervlakte van die individuele gebouwen op die site meer of minder is dan 250 m².”;

3° in paragraaf 3, eerste lid worden de woorden “de overheidsinstantie aantoont dat het niet technisch of economisch mogelijk is” vervangen door de zinsnede “het niet technisch, functioneel of economisch mogelijk is”;

4° in paragraaf 3, eerste lid wordt de zin “Een overheidsinstantie die de voormelde vrijstelling heeft gekregen, renoveert het gebouw in kwestie tot een technisch of economisch aanvaardbaar niveau.” vervangen door de zin “De Vlaamse Regering kan daarbij een onderscheid maken naar type van gebouw.”;

5° in paragraaf 3, tweede lid worden de woorden “het verantwoordelijke openbaar bestuur voor die sociale huisvesting aantoont dat” opgeheven;

6° aan paragraaf 3, tweede lid wordt de zin “De Vlaamse Regering kan bepalen aan welke criteria moet worden voldaan om als kostenneutraal te worden beschouwd” toegevoegd;

7° er wordt een paragraaf 4/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§4/1. De overheidsinstanties gaan bij de uitvoering van de verplichtingen als vermeld in paragraaf 1, na of voor de renovatie van grote niet voor bewoning bestemde gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 750 m² het gebruik van energieprestatiecontracten en andere op prestaties gebaseerde energiediensten haalbaar is. De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen om te bepalen onder welke voorwaarden het voormelde gebruik haalbaar wordt geacht.”.

Art. 24. Aan titel VII, hoofdstuk VIII, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, vervangen bij het decreet van 17 mei 2024 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 13 juni 2025, wordt een afdeling III toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling III. Energieprestatie-eisen bij de aankoop of huur van gebouwen”.

Art. 25. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling III, toegevoegd bij artikel 24, een artikel 7.8.4 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 7.8.4. §1. De Vlaamse Regering kan aan de overheid, vermeld in artikel 2, 1° van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, verplichtingen opleggen met betrekking tot minimale energieprestatie-eisen van gebouwen bij de aankoop van gebouwen of gebouweenheden, gelegen in het Vlaamse Gewest, of bij het afsluiten van nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen of gebouweenheden, gelegen in het Vlaamse Gewest, wanneer de waarde van deze aankoop of huur het drempelbedrag, vermeld in artikel 11, 2° van het Koninklijk Besluit van 18 april 2017 plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren overschrijdt.

De verplichtingen, vermeld in het eerste lid, zijn niet van toepassing bij een minnelijke verwerving, volgend op een definitief onteigeningsbesluit, en bij onteigening via gerechtelijke procedure.

De Vlaamse Regering kan bepalen welke gebouwen of gebouweenheden uitgezonderd zijn van de verplichtingen, vermeld in het eerste lid. De Vlaamse Regering voorziet in ieder geval uitzonderingen voor volgende gebouwen en gebouweenheden:

1° gebouwen of gebouweenheden die na aankoop of het sluiten van een nieuwe huurovereenkomst worden gerenoveerd tot een nader door de Vlaamse Regering te bepalen minimale energieprestatie-eis of gesloopt. De Vlaamse Regering bepaalt de termijn waarbinnen hieraan voldaan moet zijn;

2° beschermde monumenten of gebouwen of gebouweenheden die deel uitmaken een beschermd cultuurhistorisch landschap, stads- of dorpsgezicht of gebouwen of gebouweenheden die opgenomen zijn in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed;

3° gebouwen of gebouweenheden waar het technisch niet haalbaar is om aan de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, te voldoen. De Vlaamse Regering bepaalt de criteria voor het bepalen van de technische onhaalbaarheid;

4° gebouwen en gebouweenheden waar de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, in conflict zouden komen met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

De Vlaamse Regering kan verplichtingen opleggen aan aanbestedende overheden om de noodzakelijke gegevens voor de implementatie van de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, accuraat, volledig en consistent te melden aan het VEKA.

§2. De Vlaamse Regering kan aan de entiteit, vermeld in artikel 2, 4° van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, verplichtingen opleggen met betrekking tot minimale energieprestatie-eisen van gebouwen bij de aankoop van gebouwen of gebouweenheden, gelegen in het Vlaamse Gewest, of bij het afsluiten van nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen of gebouweenheden, gelegen in

het Vlaamse Gewest, wanneer de waarde van deze aankoop of huur het drempelbedrag, vermeld in artikel 11, punt 2° van het Koninklijk Besluit van 18 april 2017 plaatsing overheidsopdrachten in de speciale sectoren overschrijdt.

De verplichtingen, vermeld in het eerste lid, zijn niet van toepassing bij een minnelijke verwerving, volgend op een definitief onteigeningsbesluit, en bij onteigening via gerechtelijke procedure.

De Vlaamse Regering kan bepalen welke gebouwen of gebouweenheden uitgezonderd zijn van de verplichtingen, vermeld in het eerste lid. De Vlaamse Regering voorziet in ieder geval uitzonderingen voor volgende gebouwen en gebouweenheden:

1° gebouwen of gebouweenheden die na aankoop of het sluiten van een nieuwe huurovereenkomst worden gerenoveerd tot een nader door de Vlaamse Regering te bepalen minimale energieprestatie-eis of gesloopt. De Vlaamse Regering bepaalt de termijn waarbinnen hieraan voldaan moet zijn;

2° beschermde monumenten of gebouwen of gebouweenheden die deel uitmaken een beschermd cultuurhistorisch landschap, stads- of dorpsgezicht of gebouwen of gebouweenheden die opgenomen zijn in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed;

3° gebouwen of gebouweenheden waar het technisch niet haalbaar is om aan de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, te voldoen. De Vlaamse Regering bepaalt de criteria voor het bepalen van de technische onhaalbaarheid;

4° gebouwen en gebouweenheden waar de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, in conflict zouden komen met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

De Vlaamse Regering kan verplichtingen opleggen aan aanbestedende entiteiten om de noodzakelijke gegevens voor de implementatie van de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, accuraat, volledig en consistent te melden aan het VEKA.”.

Art. 26. Aan titel VII van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 13 juni 2025 wordt een hoofdstuk X toegevoegd, die luidt als volgt:

“Hoofdstuk X. Eisen inzake systemen voor stadsverwarming- of koeling”.

Art. 27. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk X, toegevoegd bij artikel 26, een artikel 7.10.1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 7.10.1. De Vlaamse Regering bepaalt de eisen waaraan nieuwe of ingrijpend te renoveren systemen voor stadsverwarming- of koeling voldoen. De eisen kunnen bestaan uit:

1° de bronnen die door het systeem voor stadsverwarming- of koeling worden gebruikt;

2° de duurzaamheidsprestaties die gebaseerd zijn op de hoeveelheid broeikasgassen die het systeem voor stadsverwarming of -koeling uitstoot per eenheid aan de afnemers geleverde warmte of koude.

De Vlaamse Regering bepaalt wie verantwoordelijk is voor het naleven van de eisen, vermeld in het eerste lid.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen voor het bepalen van de kenmerken van een systeem van stadsverwarming- of koeling. Daarbij kan in ieder geval worden bepaald hoe het bruto thermisch vermogen van het systeem wordt vastgesteld.

De Vlaamse Regering kan bepalen waar een ingrijpend te renoveren systeem voor stadsverwarming- of koeling, vermeld in het eerste lid, aan moet voldoen.

De Vlaamse Regering kan uitzonderingen bepalen voor de eisen, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 28. Aan titel VII van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 13 juni 2025, wordt een hoofdstuk XI toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk XI. Het energie-efficiëntie-eerstbeginsel”.

Art. 29. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk XI, toegevoegd bij artikel 28, een artikel 7.11.1 toegevoegd dat luidt als volgt:

“Art. 7.11.1 §1. De Vlaamse Regering kan aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen de verplichting opleggen om energie-efficiëntieoplossingen, waaronder middelen aan de vraagzijde en systeemflexibiliteit, te beoordelen in belangrijke investeringsbeslissingen die de drempelwaarde van meer dan 100.000.000 euro elk of 175.000.000 euro voor vervoersinfrastructuurprojecten overschrijden in de volgende sectoren:

1° energiesystemen;

2° niet-energiesectoren, als die sectoren een impact hebben op het energieverbruik en de energie-efficiëntie, zoals de sectoren gebouwen, vervoer, water, informatie- en communicatietechnologie, landbouw en financiën.

De Vlaamse Regering kan de drempelwaarden, vermeld in het eerste lid, verlagen.

§2. De beoordeling van de energie-efficiëntieoplossingen, vermeld in paragraaf 1, houdt rekening met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel.

De Vlaamse Regering kan bepalen met welke elementen minstens rekening moet worden gehouden, in de toepassing van het energie-efficiëntie-eerst beginsel, bij een beoordeling van energie-efficiëntieoplossingen.

De Vlaamse Regering kan voor de beoordeling van de energie-efficiëntieoplossingen, vermeld in eerste lid, voorzien in kostenbatenmethoden die die een goede beoordeling van de bredere voordelen van energie-efficiëntieoplossingen mogelijk maken.

§3. De Vlaamse Regering kan een berekeningsmethode vaststellen die moet worden gebruikt om te bepalen of een belangrijke investeringsbeslissing de in paragraaf 1 bedoelde drempelwaarden, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, overschrijdt.

§4. De Vlaamse Regering kan uitzonderingen bepalen voor de verplichting om energie-efficiëntieoplossingen te beoordelen, vermeld in paragraaf 1, eerste lid.

De Vlaamse Regering kan bepalen welke maatregelen van rechtswege worden geacht rekening te houden met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel voor de uitvoering van de verplichting, vermeld in paragraaf 1. Deze maatregelen zijn onder meer de volgende:

- 1° een energiebeheersysteem;
- 2° een energieplan;
- 3° een energiestudie;
- 4° een energieaudit.

§5. De verplichting om de beoordeling van de energie-efficiëntieoplossingen, vermeld in paragraaf 1, uit te voeren, houdt geen verplichting in om de maatregelen die als conclusie van die beoordeling worden geadviseerd uit te voeren, tenzij de toepasselijke regelgeving uitdrukkelijk anders bepaalt.

§6. De Vlaamse Regering kan een instantie aanduiden die bevoegd is voor het toezicht op en de beoordeling van de toepassing van het energie-efficiëntie-eerst beginsel.

Het eerste lid laat de bevoegdheid van de Vlaamse Nutsregulator met betrekking tot het toezicht en de beoordeling van het energie-efficiëntie-eerst beginsel in het kader van de investeringsplannen van distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, zoals bedoeld in artikel 4.1.19., onverlet.”.

Art. 30. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk XI, toegevoegd bij artikel 28, een artikel 7.11.2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 7.11.2. De Vlaamse Regering kan verplichtingen opleggen aan de Vlaamse overheid, de provinciale overheden en de gemeentelijke overheden om maatregelen voor energie-efficiëntie op te nemen in hun relevante beleidsinstrumenten, beleidsbeslissingen en planningsbeslissingen.”.

Art. 31. In artikel 12.3.1, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 28 juni 2013, vervangen bij het decreet van 17 mei 2024, en gewijzigd bij het decreet van xxx, wordt tussen het vijfde en zesde lid, een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Als op een site van een openbaar bestuur er meerdere gebouwen op één hoofdmeter zijn aangesloten, en er zijn geen submeters beschikbaar, dan worden in afwijking van het eerste en vijfde lid de energieverbruiks- en productiegegevens van alle gebouwen die op die hoofdmeter zijn aangesloten ter beschikking gesteld.”;

Art. 32. In titel XII van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een hoofdstuk III/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk III/1. Rapporteringsverplichting over het energieverbruik van overheidsinstanties.”.

Art 33. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk III/1, ingevoegd bij artikel 32, een artikel 12.3.2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 12.3.2. §1. Elke overheidsinstantie bezorgt jaarlijks en voor het eerst tegen 31 maart 2027 de energieverbruiks- en productiegegevens van haar volledige organisatie aan de unieke patrimonium- en energiedatabank die door de Vlaamse Regering wordt aangewezen en waarvan de Vlaamse Regering de technische voorwaarden kan bepalen. De voormelde gegevens hebben minstens betrekking op kalenderjaar 2021 en later, en worden jaarlijks geactualiseerd tot en met minstens twee kalenderjaren terug in de tijd. De beschikbare gegevens met betrekking tot de productie, injectie, afname, verbruik van elektriciteit en aardgas worden in dat kader door de distributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit ter beschikking gesteld van de overheidsinstantie. Op vraag van de overheidsinstantie worden door de distributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit ook beschikbare gegevens met betrekking tot kalenderjaren 2019 en 2020 ter beschikking gesteld.

De energieverbruiks- en productiegegevens van de volledige organisatie, vermeld in het eerste lid, omvatten minstens:

1° de jaarwaarden van minstens:

- a) de afname, injectie en productie voor elektriciteit;
- b) de afname van gas;

2° de energieverbruiken van energiedragers, verdeeld op basis van de werkelijk gemeten of, in geval van bulkleveringen, zo realistisch mogelijk ingeschatte verbruiken, minstens op jaarbasis.

Voor de toepassing van deze verplichting dient de overheidsinstantie elk energieverbruik te rapporteren die zij hetzij rechtstreeks betaald, hetzij via doorgefactureerd energieverbruik betaald.

§2. De Vlaamse Regering kan voorzien in vrijstellingen of afwijkingen op de verplichtingen, vermeld in paragraaf 1, voor:

- 1° overheidsinstanties die industriële of commerciële activiteiten uitoefenen;
- 2° overheidsinstanties die instaan voor het openbaar vervoer;
- 3° overheidsinstanties bevoegd voor defensie.

§3. In afwijking van paragrafen 1 en 2 dienen overheidsinstanties de gegevens die zij op grond van artikel 12.3.1 jaarlijks ter beschikking hebben gesteld voor datzelfde jaar niet opnieuw te bezorgen aan de databank, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, voor het voldoen aan de verplichtingen als vermeld in dit artikel.”

Art. 34. Aan titel XII van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een hoofdstuk VIII toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk VIII. Conversiefactoren en primaire energiefactoren”.

Art. 34. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk VIII, toegevoegd bij artikel 34, een artikel 12.8.1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 12.8.1. De Vlaamse Regering kan conversiefactoren en primaire energiefactoren bepalen voor de berekening en conversie van energiebesparing.”.

Art. 36. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, afdeling IX van hetzelfde decreet, ingevoegd bij decreet van 10 november 2023, wordt een artikel 13.4.17/1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.17/1. §1. Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 12.3.2 de verplichting om jaarlijks te rapporteren over de energieverbruiks- en

productiegegevens van de volledige organisatie van overheidsinstanties niet tijdig of niet waarheidsgetrouw werd gerespecteerd, kan het VEKA aan de overheidsinstantie op wie de verplichting rust een administratieve geldboete opleggen van 500 euro tot en met 50.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarin de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, moeten worden nageleefd.

Als de overheidsinstantie in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het tweede lid, is verstreken, kan het VEKA de overheidsinstantie een administratieve geldboete opleggen in de vorm van een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 50 euro per kalenderdag dat de termijn, vermeld in het tweede lid, wordt overschreden.

Die administratieve geldboete kan voor een overheidsinstantie niet worden gecumuleerd met de sanctie, vermeld in artikel 13.4.16.

§2. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 37. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een afdeling XI toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling XI. Administratieve sancties wegens niet-naleving van de verplichtingen met betrekking tot het opstellen van lokale verwarmings- en koelingsplannen”.

Art. 38. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling XI, toegevoegd bij artikel 37, wordt een artikel 13.4.18 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.18. §1. Als het VEKA vaststelt dat in strijd met de verplichting om een lokaal verwarmings- en koelingsplan op te stellen en goed te keuren, vermeld in artikel 4/1.4.1, het lokaal verwarmings- en koelingsplan niet tijdig en correct werd opgesteld en goedgekeurd of het ontwerp-lokaal verwarmings- en koelingsplan niet tijdig aan het VEKA voor beoordeling werd bezorgd, kan het VEKA aan de gemeente op wie de verplichting rust een administratieve geldboete opleggen die niet lager is dan 1.000 euro, en niet hoger dan 200.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarin de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, moeten worden nageleefd.

Als de gemeente in gebreke blijft bij het verstrijken van de termijn, vermeld in het tweede lid, kan het VEKA de gemeente een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 100 euro per kalenderdag per 10.000 inwoners dat de nieuwe termijn, vermeld in het tweede lid, wordt overschreden.

Voor de berekening van het aantal inwoners, vermeld in het derde lid, wordt uitgegaan van het inwonersaantal op 1 januari van het kalenderjaar waarin de nieuwe termijn, vermeld in het tweede lid, verstrijkt.

§2. De procedure omschreven in artikel 13.4.8 is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 39. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een afdeling XII toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling XII. Administratieve sancties wegens overtreding of niet-naleving van de rapporteringsverplichtingen voor datacenters”.

Art. 40. Aan afdeling XII, toegevoegd bij artikel 39, wordt een artikel 13.4.19 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.19. Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 7.8/1.1 de verplichting voor eigenaars en exploitanten van datacenters om jaarlijks informatie over de energieprestaties van datacentra te bezorgen, niet werden nagekomen, kan het VEKA aan de eigenaars en exploitanten waarop die verplichting rust een administratieve geldboete opleggen van 500 euro tot en met 10.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarbinnen de verplichting, vermeld in het eerste lid, alsnog moeten worden nageleefd.

Als het VEKA vaststelt dat bij het verstrijken van de nieuwe termijn, vermeld in het derde lid, nog steeds niet aan de verplichting, vermeld in artikel 7.8/1.1 is voldaan, kan het VEKA een dwangsom opleggen. De dwangsom mag niet minder dan 150 euro per kalenderdag bedragen, noch meer dan 1.000 euro per kalenderdag, noch mag de dwangsom in totaal hoger zijn dan 50.000 euro of 3 procent van de omzet die de betrokken overtreder heeft gerealiseerd in het Vlaamse Gewest tijdens het laatste afgelopen boekjaar, als dat laatste bedrag lager is.

De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 41. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een afdeling XIII toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling XIII. Administratieve sancties wegens niet-naleving van de eisen inzake systemen voor stadsverwarming- en koeling”.

Art. 42. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling XIII, toegevoegd bij artikel 41, wordt een artikel 13.4.20 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.20. §1. Als het VEKA vaststelt dat niet aan de eisen vastgesteld door of krachtens artikel 7.10.1 is voldaan, kan het VEKA aan de natuurlijke persoon of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de naleving van de eisen een administratieve geldboete opleggen.

De administratieve geldboete, vermeld in het eerste lid, bedraagt 50.000 euro per MW bruto thermisch vermogen van het systeem voor stadsverwarming- of koeling, met een minimum van 5.000 euro en een maximum van 1.000.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarbinnen de betreffende eisen, vermeld in artikel 7.10.1, alsnog moeten worden nageleefd.

Als het VEKA vaststelt dat bij het verstrijken van de nieuwe termijn, vermeld in het derde lid, nog steeds niet aan de eisen vastgesteld door of krachtens artikel 7.10.1 is voldaan, kan het VEKA aan de natuurlijke persoon of de rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de naleving van de eisen een nieuwe dwangsom opleggen. De dwangsom bedraagt 500 euro per MW bruto thermisch vermogen van het systeem voor stadsverwarming- of koeling per kalenderdag dat de nieuwe termijn vermeld in het derde lid, wordt overschreden en de eisen niet zijn nageleefd.

§2. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 43. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een afdeling XIV toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling XIII. Administratieve sancties wegens niet-naleving van de verplichtingen inzake de toepassing van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel”

Art. 44. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling XIV, toegevoegd bij artikel 43, wordt een artikel 13.4.21 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.21. §1. Als het VEKA vaststelt dat niet aan de eisen vastgesteld door of krachtens artikel 7.11.1 is voldaan, kan het VEKA aan de natuurlijke persoon of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor het naleven van de eisen een administratieve geldboete opleggen.

De administratieve geldboete, vermeld in het eerste lid, mag niet minder dan 500 euro bedragen, noch meer dan 50.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarbinnen de betreffende eisen alsnog moeten worden nageleefd.

Als het VEKA vaststelt dat bij het verstrijken van de nieuwe termijn, vermeld in het vierde lid, nog steeds niet aan de eisen vastgesteld door of krachtens artikel 7.11.1 is voldaan, kan het VEKA een dwangsom opleggen. De dwangsom mag niet minder dan 250 euro per kalenderdag bedragen, noch meer dan 25.000 euro per kalenderdag, noch mag de dwangsom in totaal hoger zijn dan 1.000.000 euro of 3 procent van de omzet die de betrokken overtreder heeft gerealiseerd in het Vlaamse Gewest tijdens het laatste afgelopen boekjaar, als dat laatste bedrag lager is.

§2. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator

Art. 45. In artikel 2 van het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator wordt een punt 3° toegevoegd dat luidt als volgt:

“3° de Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955.”.

Art. 46. Aan artikel 6 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 1° wordt een punt r) toegevoegd, dat luidt als volgt:

“r) het toezicht en de controle op de door de distributienetbeheerders en plaatselijk vervoernetbeheerder gebruikte methoden voor wat betreft het toepassen van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel inzake hun netplanning, netexploitatie inclusief netverliezen, netontwikkeling en investeringen. ”.

Art. 47. Aan artikel 7 van hetzelfde decreet wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Bij het vervullen van de regulerende taken, vermeld in het eerste lid, punt 1°, past de Vlaamse Nutsregulator het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe. Naast het energie-efficiëntie-eerstbeginsel kan de Vlaamse Nutsregulator ook rekening houden met kostenefficiëntie, systeemefficiëntie, bevoorradingszekerheid en marktintegratie.”.

Art. 48. In artikel 8, punt 2°, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “titel IV/1 en VI” vervangen door de zinsnede “titel IV/1, V, VI en de hoofdstukken I tot en met IV van titel VII van het Energiedecreet van 8 mei 2009”.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Art. 49. In afwijking van artikel 7.8/1.1, §1, eerste en derde lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009, gewijzigd bij artikel 22, heeft de eerste rapportering vanaf de inwerkingtreding van dit decreet plaats uiterlijk 15 maart 2026, en heeft die betrekking op de informatie over kalenderjaar 2023 en 2024.

Brussel, 12 december 2025.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd,

Melissa DEPRAETERE

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE afdeling Wetgeving

advies 78.684/1
van 2 februari 2026

over

een voorontwerp van decreet ‘houdende wijziging van het
Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024
over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat
betreft energie-efficiëntie’

Op 17 december 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat betreft energie-efficiëntie’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 27 januari 2026. De kamer was samengesteld uit Pierre LEFRANC, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Lennart NIJS, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 2 februari 2026.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt tot de – laattijdige² – gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 ‘betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955’.

2.1. De artikelen 3 tot 44 van het voorontwerp wijzigen daartoe het Energiedecreet van 8 mei 2009.

2.1.1. Artikel 4 van het voorontwerp voegt een aantal nieuwe definities in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet in.

2.1.2. Diverse bepalingen van het voorontwerp strekken ertoe het energie-efficiëntie-eerstbeginsel in het Energiedecreet in te schrijven. De artikelen 5 en 6 van het voorontwerp verduidelijken dat de beheerders van het distributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit bij het beheer, onderhoud en ontwikkelen van het net, respectievelijk bij het opstellen van investeringsplannen, rekening dienen te houden met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel (ontworpen artikel 4.1.6, § 1, 1°, 16° en 17°, resp. 4.1.19, § 1, tweede lid, van het Energiedecreet). Artikel 7 van het voorontwerp verduidelijkt dat bij het bepalen van tarieven³ rekening wordt gehouden met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel (ontworpen artikel 4.1.32, § 1, 19°, van het Energiedecreet).

Artikel 11 van het voorontwerp voegt een nieuw punt 1°/1 in artikel 4/1.1.6 van het Energiedecreet in, teneinde de Vlaamse Regering te machtigen om bijkomende openbare dienstverplichtingen aan de netbeheerders op te leggen die betrekking hebben op het voldoen aan eisen inzake energie-efficiëntie en de inzet van fossiele energiebronnen en hernieuwbare energiebronnen voor de energie die via het warmte- of koudenet geleverd wordt.

De artikelen 28 tot 30 van het voorontwerp verankeren het energie-efficiëntie-eerstbeginsel in het Energiedecreet (ontworpen hoofdstuk XI van titel VII, bestaande uit de

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² De omzettingstermijn is verstreken op 11 oktober 2025, zie artikel 36 van richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 ‘betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955’.

³ Inclusief de tarieven voor aardgas, hetgeen nog niet voorzien is in het richtsnoer zoals geformuleerd in het vigerende artikel 4.1.32, § 1, 19°, van het Energiedecreet.

artikelen 7.11.1 en 7.11.2), en creëren verschillende machtigingen aan de Vlaamse Regering om verplichtingen inzake energie-efficiëntie op te leggen.

2.1.3. Daarnaast wijzigt het voorontwerp diverse bepalingen die verwijzen naar (leveranciers en gebruikers van) thermische energie, teneinde te verduidelijken dat het gaat om warmte- en koudenetten (artikelen 9, 10, 12 en 13 van het voorontwerp), worden de verwijzingen naar “warmwaterverbruik” vervangen door “het verbruik van warm water voor huishoudelijk gebruik” (artikel 14) en wordt een rechtsgrond gecreëerd voor de Vlaamse Regering om openbardienstverplichtingen op te leggen met betrekking tot de facturatie van het verbruik van warm water voor huishoudelijk verbruik (artikel 15).

2.1.4. Diverse bepalingen van het voorontwerp leggen verplichtingen op aan overheidsinstanties.

2.1.4.1. De artikelen 16 tot 18 van het voorontwerp voeren een verplichting in voor gemeenten die meer dan 45.000 inwoners hebben om een lokaal verwarmings- en koelingsplan op te stellen. Daartoe voegt het voorontwerp een nieuw hoofdstuk IV, bestaande uit artikelen 4/1.4.1 en 4/1.4.2, in titel IV/1 van het Energiedecreet in.

2.1.4.2. Artikel 23 van het voorontwerp wijzigt artikel 7.8.2 van het Energiedecreet, dat betrekking heeft op de energiebesparingsverplichting voor het gebouwenpark van overheidsinstanties.

Bovendien wordt voorzien in de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om overheden verplichtingen op te leggen met betrekking tot minimale energieprestatie-eisen bij aankoop of huur van gebouwen of gebouweenheden in het Vlaamse Gewest. Daartoe voegen de artikelen 24 en 25 van het voorontwerp een afdeling III in hoofdstuk VIII van titel VII, bestaande uit artikel 7.8.4, in het Energiedecreet, in.

2.1.4.3. In artikel 12.3.1, § 1, van het Energiedecreet wordt verduidelijkt dat de daarin vervatte verplichting in hoofde van openbare besturen om hun energieverbruiks- en productiegegevens geldt voor alle gebouwen die op een hoofdmeter zijn aangesloten, indien er geen submeters beschikbaar zijn (artikel 31 van het voorontwerp).

De artikelen 32 en 33 van het voorontwerp installeren een rapporteringsplicht over energieverbruik in hoofde van overheidsinstanties, en voegen daartoe een hoofdstuk III/1, bestaande uit artikel 12.3.2, in titel XII van het Energiedecreet in.

2.1.5. Artikel 19 van het voorontwerp zet de verplichting om een energiebeheersysteem in te voeren overeenkomstig artikel 11, lid 1, van richtlijn (EU) 2023/1791, om, en vult daartoe artikel 7.7.2 van het Energiedecreet aan.

2.1.6. De artikelen 20 en 21 van het voorontwerp corrigeren de nummering van hoofdstuk VIII van titel VII van het Energiedecreet en het daarin opgenomen artikel 7.8.1, zoals ingevoegd bij decreet van 19 april 2024, die voortaan hoofdstuk VIII/1 van titel VII respectievelijk

artikel 7.8/1.1 van het Energiedecreet worden.⁴ Artikel 22 van het voorontwerp breidt de lijst met de overeenkomstig die bepaling te rapporteren informatie door datacentra uit.

2.1.7. Het nieuw in te voegen hoofdstuk X van titel VII van het Energiedecreet, bestaande uit een artikel 7.10.1, voert een rechtsgrond in voor de Vlaamse Regering om eisen vast te stellen waaraan nieuwe of ingrijpend te renoveren systemen voor stadsverwarming of -koeling moeten voldoen (artikelen 26 en 27 van het voorontwerp).

2.1.8. De Vlaamse Regering wordt in een nieuw artikel 12.8.1 van het Energiedecreet gemachtigd om conversiefactoren en primaire energiefactoren te bepalen voor de berekening en conversie van energiebesparing (artikelen 34 en 34 (tweede maal) (lees: 35) van het voorontwerp).

2.1.9. De artikelen 36 tot 44 van het voorontwerp voorzien in de mogelijkheid voor het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (hierna: VEKA) om administratieve geldboetes en dwangsommen op te leggen in geval van overtredingen van diverse door het voorontwerp ingevoerde bepalingen.

2.2. De artikelen 45 tot 48 van het voorontwerp bevatten wijzigingen aan het decreet van 19 april 2024 ‘over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator’. Daarbij worden de toezichthoudende taken (artikel 6 van het decreet van 19 april 2024), de regulerende taken (artikel 7 van het decreet van 19 april 2024) en de taken inzake bemiddeling en geschillenbeslechting (artikel 8 van het decreet van 19 april 2024) van de Vlaamse Nutsregulator aangevuld.

2.3. Artikel 49 van het voorontwerp bevat een overgangsbepaling.

BEVOEGDHEID

3. Het door artikel 25 van het voorontwerp ontworpen artikel 7.8.4 van het Energiedecreet machtigt de Vlaamse Regering om aanbestedende overheden, vermeld in artikel 2, 1°, van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ en aanbestedende entiteiten, vermeld in artikel 2, 4°, van dezelfde wet, verplichtingen op te leggen met betrekking tot minimale energieprestatie-eisen van gebouwen bij aankoop van, of het afsluiten van nieuwe huurovereenkomsten voor, gebouwen of gebouweenheden gelegen in het Vlaamse Gewest, waarvan de waarde het drempelbedrag van 140.000 euro, vermeld in artikel 11, 2°, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 ‘plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren’, overschrijdt.

Bijgevolg rijst de vraag of het ontworpen artikel inbreuk maakt op de federale bevoegdheden inzake overheidsopdrachten. De Raad van State is om de onderstaande redenen van oordeel dat dit niet het geval is.

⁴ De vernummering heeft tot gevolg dat dat hoofdstuk nu na de artikelen 7.8.1 tot 7.8.3 van het Energiedecreet, ingevoegd bij decreet van 17 mei 2024, zal worden opgenomen in het Energiedecreet en dat decreet niet langer twee artikelen 7.8.1 zal bevatten.

3.1. Artikel 6, § 1, VI, derde en vierde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ bepaalt:

“In economische aangelegenheden oefenen de Gewesten hun bevoegdheden uit met inachtneming van de beginselen van het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitalen en van de vrijheid van handel en nijverheid, alsook met inachtneming van het algemeen normatief kader van de economische unie en de monetaire eenheid, zoals vastgesteld door of krachtens de wet, en door of krachtens de internationale verdragen.

De nationale overheid is met dit doel bevoegd om algemene regels vast te stellen inzake:

1° de overheidsopdrachten;

(...)”.

3.2. Deze federale bevoegdheid is in dubbel opzicht beperkt: ze slaat enkel op het vaststellen van algemene regels en ze mag slechts worden uitgeoefend met het enkele doel de beginselen opgesomd in artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 te waarborgen.⁵

Uit de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 blijkt dat onder de “algemene regels” onder meer dient te worden verstaan de beginselen vervat of uitgewerkt in de wet van 14 juli 1976 ‘betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten’ en in de besluiten genomen ter uitvoering van die wet.⁶ De desbetreffende beginselen zijn thans terug te vinden in de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’.

De bevoegdheid van de federale overheid om de “algemene regels” vast te stellen moet worden begrepen in samenhang met de bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten om aanvullende regels inzake overheidsopdrachten vast te stellen, binnen de aangelegenheden die tot hun bevoegdheid behoren. Die aanvullende regels mogen echter niet afwijken van de algemene regels, tenzij daarvoor een beroep kan worden gedaan op de impliciete bevoegdheden, bedoeld in artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.⁷

⁵ Adv.RvS 58.235/1 van 17 november 2015 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’, opm. 4; adv.RvS 58.623/1 van 27 januari 2016 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 17 juni 2016 ‘betreffende de concessieovereenkomsten’, opm. 2.1; GwH 23 april 1992, nr. 32/92, B.3.2; GwH 23 december 1992, nr. 79/92, B.2; GwH 18 januari 1996, nr. 6/96, B.2.2.

⁶ Verslag namens de Commissie voor de herziening van de Grondwet, voor de institutionele hervormingen en voor de regeling van conflicten, *Parl.St.* Kamer 1988, nr. 516/6, 126-127. Zie ook: GwH 23 april 1992, nr. 32/92, B.3.3; GwH 23 december 1992, nr. 79/92, B.3.a; GwH 18 januari 1996, nr. 6/96, B.2.3; adv.RvS 58.235/1 van 17 november 2015, *l.c.*, opm. 4; adv.RvS 58.623/1 van 27 januari 2016, *l.c.*, opm. 2.2. Zie ook J. VELAERS, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling wetgeving*, Antwerpen, Maklu, 1999, p. 763-764, nr. 45-48.

⁷ Adv.RvS 58.235/1 van 17 november 2015, *l.c.*, opm. 4; adv.RvS 58.623/1 van 27 januari 2016, *l.c.*, opm. 2.3, telkens met verwijzing naar adv.RvS 38.703/1/V van 6 september 2005 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 15 juni 2006 ‘overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten’, opm. 4, met verwijzingen naar: memorie van toelichting bij het voorontwerp dat heeft geleid tot de bijzondere wet van 8 augustus 1988, *Parl.St.* Kamer 1988, nr. 516/1, 10; GwH 23 april 1992, nr. 32/92, B.3.4; GwH 23 december 1992, nr. 79/92, B.3.c; J. VELAERS, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling wetgeving*, Antwerpen, Maklu, 1999, p. 763, nr. 45. Zie ook: J. VANPRAET, *De latente staatshervorming. De bevoegdheidsverdeling in de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en de adviespraktijk van de Raad van State*, Brugge, die Keure, 2011, nr. 70.

3.3. Bevraagd over het aanvullend karakter van de ontworpen regeling, stelde de gemachtigde:

“Zoals in de memorie van toelichting, randnummer 41 wordt aangehaald, betreft dit geen maatregel met betrekking tot overheidsopdrachten ‘pur sang’. Artikel 7.1 in samenlezing met Bijlage IV van de EED gebruikt de notie ‘aanbestedende instantie’ (uit de overheidsopdrachtenwetgeving) enkel als aanknopingspunt voor de verplichting, maar verder heeft de verplichting eigenlijk geen enkele band met de (federale) wetgeving inzake overheidsopdrachten. Het feit dat de Richtlijn de notie ‘aanbestedende overheid’ hanteert als personeel toepassingsgebied doet daarbij geen afbreuk aan de vaststelling dat het in essentie om een verplichting inzake het rationeel gebruik van energie en de energie-efficiëntie gaat. Dit wordt overigens bevestigd door het feit dat de koop en verhuur van gebouwen uitdrukkelijk uitgesloten zijn uit het toepassingsgebied van de wetgeving overheidsopdrachten (artikel 10, lid 1, a) Richtlijn (EU) 2014/24/EU, zoals omgezet via artikel 28, §1, 1° van de Overheidsopdrachtenwet). Het gaat dus, met andere woorden, om een op zichzelf staande verplichting die voortvloeit uit de nieuwe EED; de eenvoudige verwijzing naar de notie ‘aanbestedende overheid’ voor afbakening van het personeel toepassingsgebied maakt dit geen federale bevoegdheid, zeker nu de aankoop en huur van gebouwen uitdrukkelijk uitgesloten zijn van de regelgeving inzake overheidsopdrachten.

In die zin dient in de eerste plaats te worden gewezen op de autonome bevoegdheid inzake rationeel energiegebruik uit artikel 6, §1, VII, eerste lid, h) van de BWHI die niet wordt ‘ingeperkt’ door federale bevoegdheden (zie daarvoor de rechtspraak van het GwH m.b.t. de gewestelijke bevoegdheid inzake rationeel energiegebruik over de federale transmissienetten (cfr. arresten nr. 140/2024 en 98/2013)). Eenzelfde redenering kan ook in deze materie worden gehanteerd.

In ondergeschikte orde kan worden gesteld dat, als men dit toch bevoegdheidsrechtelijk zou beschouwen als een materie met betrekking tot overheidsopdrachten als bedoeld in artikel 6, §1, VI, vierde lid, 1°, BWHI dit een louter aanvullende regel is, die inpasbaar is binnen de gewestelijke bevoegdheden inzake rationeel energieverbruik.”

3.4. De Raad van State kan instemmen met het standpunt van de gemachtigde dat het ontworpen artikel 7.8.4 van het Energiedecreet geen betrekking heeft op het opleggen van normen voor openbare aanbestedingen, maar de uitoefening betreft van de gewestbevoegdheid inzake rationeel energiegebruik uit artikel 6, § 1, VII, eerste lid, h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

3.4.1. De verplichting voor bepaalde aanbestedende overheden om aan bepaalde normen inzake energie-efficiëntie te voldoen wordt immers niet opgelegd door dit voorontwerp, maar is reeds ter omzetting van de voorganger van artikel 7 van richtlijn 2023/1791, artikel 6 van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 ‘betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG’, door de federale overheid opgelegd in artikel 168, § 2, van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’, luidens hetwelk “[d]e Staat, de Gewesten en de Gemeenschappen (...) wat de door de Koning vast te stellen diensten en gebouwen betreft, uitsluitend producten, diensten en gebouwen met hoge energie-

efficiëntieprestaties [verwerven]”⁸. Deze verplichting geldt eveneens ten aanzien van de publiekrechtelijke instellingen die door deze overheden gefinancierd worden, waarvan het beheer onderworpen is aan het toezicht van die overheden, of waarvan de leden van de directie, van de raad van bestuur of van de raad van toezicht voor meer dan de helft door die overheden zijn aangewezen. Artikel 168, § 1, van voormelde wet verklaart dit artikel uitdrukkelijk van toepassing op de overheidsopdrachten, prijsvragen en raamovereenkomsten die onder het toepassingsgebied van titel 2 van de wet vallen, alsook op de overheidsopdrachten, prijsvragen en raamovereenkomsten die ingevolge onderafdeling 3 van afdeling 2 van hoofdstuk I van titel 2 van de wet uit het materieel toepassingsgebied van deze titel zijn uitgesloten.⁹

3.4.2. De Koning heeft de delegatie in artikel 168, § 3, van de wet van 17 juni 2016 om met het oog op die verplichting minimumeisen inzake energie-efficiëntieprestatie voor de door Hem te bepalen producten, diensten en gebouwen vast te stellen, op grondwetsconforme wijze minimalistisch ingevuld door in artikel 8 van het koninklijk besluit van 13 juli 2014 ‘betreffende de energie-efficiënte-eisen in het kader van bepaalde overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten betreffende de verwerving van producten, diensten en gebouwen’ te bepalen dat die eisen overeenstemmen met “de in het betreffende gewest van toepassing zijnde minimumeisen voor energieprestaties voor het bouwen of verbouwen van gebouwen”, zodat het aan de gewesten blijft toekomen om overeenkomstig artikel 6, § 1, VII, eerste lid, h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 de energieprestatie-eisen voor gebouwen – inclusief door de overheid te verwerven gebouwen – te bepalen.

3.4.3. Het ontworpen artikel 7.8.4 van het Energiedecreet geeft aan de Vlaamse Regering de mogelijkheid om die minimale energieprestatie-eisen op te leggen, en betreft dus de uitoefening van de gewestbevoegdheid van artikel 6, § 1, VII, eerste lid, h), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 en niet de federale bevoegdheid inzake overheidsopdrachten.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 4

4. Artikel 2, punt 2), van richtlijn (EU) 2023/1791 definieert “energie-efficiëntie eerst” onder verwijzing naar artikel 2, punt 18, van verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ‘inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG,

⁸ Daarbij wordt voor de toepassing van dit artikel onder het “verwerven van een gebouw” ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan. Zie: artikel 168, § 2, derde lid, van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’.

⁹ Deze bepaling neemt artikel 41/1 van de wet van 15 juni 2006 ‘overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten’, ingevoegd bij artikel 5 van de wet van 15 mei 2014 ‘tot wijziging van de wet overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten van 15 juni 2006 en van de wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied’, waarbij artikel 6 van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 ‘betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG’ werd omgezet, quasi integraal over.

2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad’.

Verordening (EU) 2018/1999 definieert het energie-efficiëntie-eerstbeginsel als “dat in energieplanning en in besluiten over energiebeleid en -investeringen zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen om de vraag naar energie en energievoorziening efficiënter te maken, met name door middel van kosteneffectieve besparingen op het eindgebruik van energie, vraagresponsinitiatieven en efficiëntere omzetting, transmissie en distributie van energie, zonder afbreuk te doen aan de verwezenlijking van de doelstellingen van die besluiten”. Het is die omschrijving die in het ontworpen artikel 1.1.3, 40°/0, van het Energiedecreet integraal wordt overgenomen.

Ook voor definities geldt in beginsel het overschrijfverbod dat van toepassing is op bepalingen van een verordening.¹⁰ Ter wille van de leesbaarheid van de ontworpen regeling kan worden gebillijkt dat, in afwijking van de tekst van richtlijn (EU) 2023/1791, de begripsomschrijving volledig wordt opgenomen. Die definitie zou dan evenwel moeten worden aangevuld met de zinsnede “, zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 18, van Verordening (EU) 2018/1999”.

Artikel 14

5. Bevraagd over de verhouding tussen het ontworpen artikel 4/1.2.2, § 3, derde lid, inleidende zin en het daaropvolgende punt 1°, van het Energiedecreet, die beide betrekking hebben op “warm water voor huishoudelijk gebruik” stelde de gemachtigde:

“De wijzigingen in artikel 4/1.2.2 van het Energiedecreet betreffen een vergissing en zullen verwijderd worden uit het voorontwerp van decreet.”

Daarvan wordt akte genomen.

Artikel 18

6. Gevraagd naar de verhouding tussen het ontworpen artikel 4/1.4.2, punten 5° en 6°, van het Energiedecreet, verduidelijkte de gemachtigde:

“Er werd een delegatie aan de Vlaamse Regering voorzien voor het verder vastleggen van regels inzake de inhoud van het lokaal verwarmings- en koelingsplan. In artikel 18, tweede lid, van het voorontwerp van decreet werd daartoe het volgende opgenomen: ‘De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen met betrekking tot de inhoud van het lokaal verwarmings- en koelingsplan, vermeld in het eerste lid.’ Dit laat toe

¹⁰ Adv.RvS 69.730/VR van 9 juli 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 20 juli 2021 ‘houdende instemming met het Samenwerkingsakkoord van 14 juli 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot het digitaal EU-COVID-certificaat, het COVID Safe Ticket, het PLF, en de verwerking van persoonsgegevens van in het buitenland wonende of verblijvende werknemers en zelfstandigen die activiteiten uitvoeren in België’, opm. 11 en 21.

dat de Vlaamse Regering, waar nodig, de inhoudelijke punten kan verduidelijken. Deze nood zal verder bepaald worden a.d.h.v. stakeholderoverleg.

Artikel 18, eerste lid, punt 5°, is overigens een letterlijke overname van artikel 25, lid 6, punt d), van de EED-richtlijn. Er wordt in de richtlijn zelf geen verduidelijking gegeven bij de begrippen die in dit punt worden aangehaald. Lidstaten beschikken dus over beleidsvrijheid om hier zelf verdere invulling aan te geven. Via de rechtsgrond in artikel 18, tweede lid, van het voorontwerp van decreet (voorgesteld artikel 4/1.4.2, tweede lid van het Energiedecreet), kan de Vlaamse Regering dus gebruik maken van deze bevoegdheid.

De EED-richtlijn legt naast de inhoudelijke eisen over lokale verwarmings- en koelingsplannen in artikel 25, lid 6, eerste alinea, ook het volgende op: ‘De lidstaten zorgen ervoor dat alle betrokken partijen, met inbegrip van publieke en private belanghebbenden, de gelegenheid krijgen deel te nemen aan de opstelling van de verwarmings- en koelingsplannen.’ (artikel 25, lid 6, tweede alinea). Omdat de lokale verwarmings- en koelingsplannen opgesteld zullen worden door de lokale besturen, werd deze bepaling meegenomen als bijkomende inhoudelijke eis naast 5° voor een volledige omzetting van de EED-richtlijn. Indien nodig, zal dit verder verduidelijkt worden door de Vlaamse Regering.”

Uit deze toelichting blijkt dat het de bedoeling is dat de Vlaamse Regering nader zal kunnen verduidelijken wat dient te worden verstaan onder “betrokken regionale of lokale belanghebbenden”, “het grote publiek” (punt 5°) en “alle betrokken partijen, met inbegrip van publieke en private belanghebbenden” (punt 6°). Het ontworpen artikel 4/1.4.2, tweede lid, van het Energiedecreet machtigt de Vlaamse Regering echter slechts om de nadere regels vast te leggen met betrekking tot de *inhoud* van het lokaal verwarmings- en koelingsplan. Ook in de machtigingen die worden verleend door het ontworpen artikel 4/1.4.1 van het Energiedecreet (artikel 17 van het voorontwerp) lijkt de nadere verduidelijking van deze begrippen en de regeling van de inspraakprocedure niet zonder meer inpasbaar.

Om latere rechtsgrondproblemen te vermijden, verdient het aanbeveling de aan de Vlaamse Regering verleende delegaties dienovereenkomstig aan te vullen.

Artikel 22

7. De zinsnede “vernummerd bij artikel 26” moet worden vervangen door “vernummerd bij artikel 21”.

8. Het ontworpen artikel 7.8/1.1, § 1, eerste lid, inleidende zin, van het Energiedecreet bepaalt dat de in deze paragraaf opgesomde gegevens jaarlijks moeten worden bezorgd aan het VEKA. Het ontworpen artikel 7.8/1.1, § 2, van het Energiedecreet bepaalt dat de gegevens door de datacentra worden gerapporteerd in de Europese databank voor datacentra en dat het VEKA deze gegevens vanuit die Europese databank kan opnemen in de databank vermeld in artikel 12.5.1 van het Energiedecreet.

In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat “thans [wordt] voorgesteld dat door die rapporteringsplichtigen die gegevens – met behoud van het recht op toegang voor de

diensten van de Vlaamse overheid – rechtstreeks aan die Europese databank worden bezorgd en niet langer eerst dienen te transitteren via de Vlaamse overheid”.

Indien het de bedoeling is dat er geen dubbele rapporteringsplicht in hoofde van de datacentra wordt gecreëerd, moet de inleidende zin van artikel 7.8/1.1, § 1, eerste lid, van het Energiedecreet dienovereenkomstig worden aangepast.

9. Het ontworpen artikel 7.8/1.1, § 1, eerste lid, 1° tot 10°, van het Energiedecreet geeft uitvoering aan de gedelegeerde verordening (EU) 2024/1364 van de Commissie van 14 maart 2024 ‘betreffende de eerste fase van de vaststelling van een gemeenschappelijke beoordelingsregeling van de Unie voor datacentra’, en vormt een vereenvoudigde overname van de gegevens vermeld in de bijlagen I en II bij deze verordening. In de verordening zijn echter ook bijkomende verduidelijkingen opgenomen met betrekking tot de wijze waarop bepaalde gegevens dienen te worden gerapporteerd.

Ter wille van de duidelijkheid verdient het aanbeveling te verwijzen naar de betrokken verordening waaraan uitvoering wordt gegeven.

Artikel 34 (tweede maal)

10. Het tweede artikel 34 van het voorontwerp moet worden vernummerd tot artikel 35.

Artikel 38

11.1. Indien het verwarmings- en koelingsplan niet tijdig en correct wordt opgesteld en goedgekeurd of het ontwerp daarvan niet tijdig aan het VEKA voor beoordeling wordt voorgelegd, vermag het VEKA de gemeente een dwangsom op te leggen van 100 euro per kalenderdag per 10.000 inwoners.

Gevraagd waarom het bedrag van deze dwangsom gedifferentieerd is naargelang het aantal inwoners van de gemeente, stelde de gemachtigde:

“Lokale verwarmings- en koelingsplannen omschrijven het pad naar fossielvrije verwarming en koeling in Vlaanderen. Grotere gemeenten, met meer inwoners, hebben een grotere warmtevraag en een groter potentieel voor collectieve verwarmings- en koelingsprojecten. Voor deze projecten is een lokaal warmteplan essentieel om de energietransitie zo kosten-efficiënt mogelijk uit te voeren. De differentiatie van de dwangsom op basis van het aantal inwoners is objectief en redelijk verantwoord, gelet op de schaal, impact en complexiteit van de verplichting tot het opstellen van lokale verwarmings- en koelingsplannen. Dit zorgt er daarnaast voor dat er een proportionele en effectieve druk op gemeenten wordt uitgevoerd om het lokaal verwarmings- en koelingsplan op te maken.”

Hoewel in het licht van die argumentatie een zekere differentiatie tussen gemeenten op grond van hun inwonersaantal redelijk verantwoord lijkt te kunnen worden, rijst de vraag of het opleggen van dergelijke dwangsommen, waarbij geen mogelijkheid bestaat tot het verlagen van het

bedrag¹¹ en zonder te voorzien in een algemeen maximumplafond proportioneel is.¹² Op dit punt dient een voorbehoud te worden gemaakt.

11.2. Het is bovendien onduidelijk of de term “100 per kalenderdag per 10.000 inwoners” moet worden begrepen in de zin dat voor elke volledige cohorte van 10.000 inwoners 100 euro wordt opgelegd, dan wel of dat is per begonnen schijf van 10.000 inwoners. Met andere woorden, kan aan een gemeente met bijvoorbeeld 47.000 inwoners een dwangsom van maximaal 400 dan wel 500 euro worden opgelegd? Dat moet worden verduidelijkt in de tekst.

Artikel 42

12. Overeenkomstig het ontworpen artikel 13.4.20, § 1, tweede lid, van het Energiedecreet bedraagt de administratieve geldboete die het VEKA kan opleggen wegens niet-naleving van de vereisten van artikel 7.10.1 van het Energiedecreet 50.000 euro per MW bruto thermisch vermogen, met een minimum van 5.000 euro en een maximum van 1.000.000 euro.

Gevraagd om de verhouding tussen die bedragen toe te lichten, stelde de gemachtigde:

“Indien een mini-stadsverwarmingssysteem met een klein vermogen, bv. een collectieve warmtepomp van 80 kW verbonden met twee gebouwen a.d.h.v. een warmtenet, niet voldoet aan de eisen die conform ontworpen artikel 7.10.1 van het Energiedecreet aan systemen voor stadsverwarmings- of koeling worden opgelegd, blijft de minimumboete 5.000 euro. Indien een stadsverwarmingssysteem van 800 kW niet voldoet aan de regelgeving wordt de minimumboete pro rata toegepast en berekend als 40.000 euro.”

Dit dient te worden verduidelijkt in de tekst van het voorontwerp.

13.1. In het ontworpen artikel 13.4.20, § 1, vierde lid, van het Energiedecreet wordt de mogelijkheid voor het VEKA gecreëerd om, bij het verstrijken van de nieuw verleende termijn om aan de eisen gesteld krachtens artikel 7.10.1 te voldoen, een “nieuwe” dwangsom op te leggen. De gemachtigde bevestigde dat het woord “nieuwe” dient te worden geschrapt.

Daarmee kan worden ingestemd.

¹¹ Zo wordt de volledige afwezigheid van een verwarmings- en koelingsplan gelijkgesteld aan een verwarmings- en koelingsplan dat minimale onjuistheden vertoont. In dit laatste geval zal het VEKA wel steeds kunnen beslissen geen dwangsom op te leggen.

¹² Stel dat een centrumstad 100.000 inwoners heeft. De dwangsom die de stad zou moeten betalen indien zij in gebreke blijft om het verwarmings- en koelingsplan op te stellen, bedraagt bijgevolg 1000 euro per kalenderdag, zonder maximumplafond, zodat die na een jaar al zou oplopen tot 365.000 euro. Vergelijk met het generieke maximum in artikel 13.3.2, tweede lid, van het Energiedecreet (dwangsom van 250 tot 250.000 euro per kalenderdag, die in totaal niet hoger mag zijn dan 5.000.000 euro of 3% van de omzet van de betrokken overtreder op de Vlaamse energiemarkt tijdens het afgelopen boekjaar).

13.2. Het voorbehoud met betrekking tot de evenredigheid van het niet voorzien van een maximumplafond voor de dwangsommen in opmerking 11.1 geldt eveneens voor wat betreft het niet-geplafondeerde bedrag van de dwangsom van 500 euro per MW bruto thermisch vermogen per kalenderdag

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Wim GEURTS

Pierre LEFRANC

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

Op voorstel van de Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet voorziet in de gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Art. 3. In artikel 1.1.2 van het Energiedecreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 5° wordt vervangen door wat volgt:

“5° de richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955;”;

2° punt 6° wordt opgeheven.

Art. 4. In artikel 1.1.3 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een punt 13°/2/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“13°/2/1 bedrijfsdatacentrum: een datacentrum dat door een onderneming wordt geëxploiteerd en dat uitsluitend tot doel heeft de benodigde informatietechnologieapparatuur van de onderneming te leveren en te beheren;”;

2° er wordt een punt 13°/5 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“13°/5 belangrijke investeringsbeslissing: een beslissing met concrete financiële gevolgen voor specifieke, individuele projecten met een aanzienlijke impact op het energieverbruik;”;

3° er wordt een punt 13°/6 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“13°/6 beleidsbeslissing: de ontwikkeling, de evaluatie en uitvoering van beleid of regelgeving door nationale, regionale of lokale overheden met een aanzienlijke impact op het energieverbruik;”;

4° er wordt voor punt 25°/0, dat punt 25°/0/3 wordt, een nieuw punt 25°/0/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“25°/0/2 colocatiedatacentrum: een datacentrum waarin een of meer klanten hun eigen netwerk of netwerken, servers en opslagapparatuur en -diensten installeren en beheren;”;

5° punt 36° wordt opnieuw opgenomen in de volgende lezing:

“36° energie-audit: een systematische procedure met als doel toereikende informatie te verzamelen omtrent het energieverbruiksprofiel van een gebouw of groep gebouwen, van een industriële of commerciële activiteit of installatie of van private of publieke diensten, mogelijkheden voor kosteneffectieve energiebesparing te signaleren en kwantificeren, het potentieel van het kosteneffectieve gebruik of de kosteneffectieve productie van hernieuwbare energie te bepalen en verslag uit te brengen van de resultaten;”;

6° er wordt een punt 36°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“36°/1 energiebeheersysteem: een reeks van onderling verbonden of op elkaar inwerkende elementen van een strategie met een energie-efficiëntiedoelstelling en een strategie om die doelstelling te verwezenlijken, met inbegrip van de monitoring van het daadwerkelijke energieverbruik, de maatregelen die zijn genomen om de energie-efficiëntie te verbeteren en de metingen van de vooruitgang;”;

7° er wordt een punt 40°/0 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“40°/0 energie-efficiëntie-eerstbeginsel: dat in energieplanning en in besluiten over energiebeleid en -investeringen zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen om de vraag naar energie en de energievoorziening efficiënter te maken, met name door middel van kosteneffectieve besparingen op het eindgebruik van energie, vraagresponsinitiatieven en efficiëntere omzetting, transmissie en distributie van energie, zonder afbreuk te doen aan de verwezenlijking van de doelstellingen van die besluiten, zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 18, van verordening (EU) 2018/1999;”;

8° in punt 42° worden na de woorden “verbetering van de energie-efficiëntie” de woorden “en de integratie van energie uit hernieuwbare bronnen” ingevoegd;

9° in punt 46° worden na de woorden “criteria van energie-efficiëntie” de woorden “en criteria met betrekking tot de integratie van energie uit hernieuwbare bronnen” ingevoegd;

10° er wordt een punt 49°/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“49°/2 Europese databank voor datacentra: de Europese databank die conform artikel 12, lid 3, van richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 door de Europese Commissie werd opgezet;”;

11° er wordt voor punt 100°/0, dat punt 100/0/1° wordt, een nieuw punt 100°/0 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“100°/0 planningsbeslissing: strategische keuzes op hoog niveau met betrekking tot energiesystemen en niet-energiesectoren, met de nadruk op trends, haalbaarheid en de beoordeling van energieoplossingen;”;

12° er wordt een punt 114°/2/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“114°/2/2 stroomverbruik van de geïnstalleerde informatietechnologie: de som van het nominale stroomverbruik, in kilowatt, van het netwerk of de netwerken, servers en opslagapparatuur die in de computerruimte van het datacentrum zijn geïnstalleerd;”;

13° er wordt een punt 115°/0 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“115°/0 systeemefficiëntie: de selectie van energie-efficiënte oplossingen waarbij deze ook een kosteneffectief decarbonisatietraject, extra flexibiliteit en een efficiënt gebruik van hulpbronnen mogelijk maken;”;

14° er wordt een punt 124°/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“124°/2 totale vloeroppervlakte van het datacentrum: de totale vloeroppervlakte van alle verdiepingen van de structuur of groep structuren die het datacentrum vormt of vormen. Als de structuur van het datacentrum een andere primaire functie heeft, dan is de totale vloeroppervlakte van het datacentrum beperkt tot de som van de vloeroppervlakte die wordt ingenomen door de computerruimten van het datacentrum en de vloeroppervlakte die wordt ingenomen door de apparatuur die nodig is voor de goede werking van het datacentrum;”;

15° er wordt een punt 126°/4/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“126°/4/1 verordening (EU) 2018/1999: verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad;”;

16° er wordt een punt 126°/5/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“126°/5/1 verordening (EU) 2024/1364: de gedelegeerde verordening (EU) 2024/1364 van de Commissie van 14 maart 2024 betreffende de eerste fase van de vaststelling van een gemeenschappelijke beoordelingsregeling van de Unie voor datacentra;”.

Art. 5. In artikel 4.1.6, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019 en gewijzigd bij de decreten van 2 april 2021, 10 november 2023 en 19 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 1° wordt vervangen door wat volgt:

“1° het beheer en onderhoud en het ontwikkelen onder economische voorwaarden van een veilig, betrouwbaar en efficiënt net met inachtneming van het milieu, de energie-efficiëntie van het net en het energie-efficiëntie-eerstbeginsel, en de nodige ondersteunende diensten daarvoor verlenen;”;

2° er worden een punt 16° en 17° toegevoegd, die luiden als volgt:

“16° het monitoren van hun netverliezen en het totale volume ervan kwantificeren en, voor zover dit technisch en financieel haalbaar is, de netten optimaliseren en de efficiëntie ervan verbeteren;

17° het beoordelen van hun energie-efficiëntieverbeteringsmaatregelen en het verbeteren van de energie-efficiëntie bij het ontwerp en de exploitatie van hun infrastructuur, met name wat betreft de invoering van een slim netwerk.”.

Art. 6. In artikel 4.1.19 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 2 april 2021 en gewijzigd bij de decreten van 15 juli 2022, 19 april 2024 en 15 mei 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt tussen het eerste en tweede lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Bij het opstellen van hun investeringsplannen houden de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit rekening met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel.”;

2° aan paragraaf 3, eerste lid, worden de volgende zinnen toegevoegd:

“De Vlaamse Nutsregulator gaat na of de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit het energie-efficiëntie-eerstbeginsel hebben toegepast bij het opstellen van het investeringsplan. De Vlaamse Nutsregulator gaat daarbij na of de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet in het investeringsplan en, waar relevant in het kader van artikel 7.11.1, in de kosten-batenanalyse voldoende rekening hebben gehouden met de ruimere voordelen van energie-efficiëntie, flexibiliteit en investeringen in activa die bijdragen tot klimaatmitigatie.”.

Art. 7. In artikel 4.1.32, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 27 november 2015 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, wordt punt 19° vervangen door wat volgt:

“19° de tarieven houden rekening met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel en bevatten geen prikkels die de energie-efficiëntie aantasten bij de productie, de distributie en de levering van elektriciteit en aardgas;”.

Art. 8. Aan artikel 4.2.1, §2, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, wordt een punt 19° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“19° de rapporteringsverplichtingen voor de netbeheerders om de Vlaamse Nutsregulator in kennis te stellen van de maatregelen die genomen zijn in het kader van artikel 4.1.6, §1, 16° en 17°, in toepassing van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel.”.

Art. 9. In artikel 4/1.1.1, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022 en het decreet van 19 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in punt 1° worden de woorden “het beheer en onderhoud” vervangen door de woorden “de uitbouw, het beheer en onderhoud”;
- 2° in punt 10° worden tussen het woord “toegangspunten” en de woorden “op zijn warmte- of koudenet” de woorden “voor thermische energie” ingevoegd.

Art. 10. In artikel 4/1.1.3 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, worden de woorden “leverancier van thermische energie” vervangen door de woorden “warmte- of koudeleverancier”.

Art. 11. In artikel 4/1.1.6, eerste lid, 2°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een punt 1°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“1°/1 het voldoen aan eisen inzake energie-efficiëntie, de inzet van fossiele energiebronnen en hernieuwbare energiebronnen voor de energie die via hun warmte- of koudenet geleverd wordt;”;

Art. 12. In titel IV/1, hoofdstuk I, afdeling V, onderafdeling III van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, wordt het woord “netgebruiker” vervangen door de woorden “warmte- of koudenetgebruiker”.

Art. 13. In artikel 4/1.1.11, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017, wordt het woord “netgebruiker” vervangen door de woorden “warmte- of koudenetgebruiker”.

Art. 14. In artikel 4/1.3.2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden aan punt 1° de woorden “en van warm water voor huishoudelijk gebruik” toegevoegd.

Art. 15. Aan titel IV/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een hoofdstuk IV toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk IV. Lokale verwarmings- en koelingsplannen”.

Art. 16. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk IV, toegevoegd bij artikel 15, een artikel 4/1.4.1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 4/1.4.1. Gemeenten die op 1 januari 2025 meer dan 45.000 inwoners tellen, zijn verplicht om een lokaal verwarmings- en koelingsplan op te stellen. De Vlaamse Regering bepaalt de datum waarop het lokaal verwarmings- en koelingsplan door die gemeente voor het eerst wordt opgemaakt en goedgekeurd. Het lokaal verwarmings- en koelingsplan wordt na de datum dat dit voor het eerst moet zijn opgemaakt en goedgekeurd door de gemeente om de vijf jaar geëvalueerd en aangepast. Gemeenten die pas na 1 januari 2025 voor het eerst de drempel van 45.000 inwoners bereiken maken het lokaal verwarmings- en koelingsplan op en keuren het goed voor 1 januari van het tweede jaar volgend op het jaar waarin ze op 1 januari voor het eerst dat inwonersaantal bereiken.

Het ontwerp van lokaal verwarmings- en koelingsplan wordt door de gemeente, vermeld in het eerste lid, ter beoordeling voorgelegd aan een beoordelende instantie die wordt aangewezen door de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering kan nadere voorwaarden bepalen waaraan die beoordeling moet voldoen. De Vlaamse

Regering kan ook nadere voorwaarden bepalen met betrekking tot de termijn waarbinnen en de wijze waarop het ontwerp van lokaal verwarmings- en koelingsplan door een gemeente aan de beoordelende instantie wordt voorgelegd.

De Vlaamse Regering kan nadere voorwaarden bepalen met betrekking tot de evaluatie en aanpassing van het lokaal verwarmings- en koelingsplan, vermeld in het eerste lid. Die voorwaarden kunnen onder andere vereisten omvatten met betrekking tot de inhoud van de evaluatie en de wijze van uitvoering van de evaluatie.

§2. De gemeente, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, is belast met de uitvoering van haar lokaal verwarmings- en koelingsplan.

In afwijking van het eerste lid kunnen de lokale verwarmings- en koelingsplannen, vermeld in paragraaf 1, ook door een groep naburige gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd, als de geografische en bestuurlijke context en de verwarmings- en koelingsinfrastructuur daartoe geschikt zijn. De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen met betrekking tot het bepalen van die geschiktheid.

Als een lokaal verwarmings- en koelingsplan door een groep naburige gemeenten gezamenlijk wordt uitgevoerd overeenkomstig het eerste lid, kan het ontwerp van lokaal verwarmings- en koelingsplan ook door dezelfde gemeenten gezamenlijk aan de beoordelende instantie worden voorgelegd, als vermeld in paragraaf 1, tweede lid.”.

Art. 17. In hetzelfde decreet wordt aan hetzelfde hoofdstuk IV een artikel 4/1.4.2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 4/1.4.2. Bij de opmaak van haar lokaal verwarmings- en koelingsplan, houdt elke gemeente, vermeld in artikel 4/1.4.1, §1, minstens rekening met de hierna volgende verplichtingen. Het lokaal verwarmings- en koelingsplan:

- 1° is gebaseerd op de informatie en gegevens die worden verstrekt in de uitgebreide verwarmings- en koelingsbeoordeling die deel uitmaakt van het nationale energie- en klimaatplan en de actualisering, vermeld in verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad;
- 2° geeft een raming en een overzicht van het potentieel om de energie-efficiëntie te verhogen, onder meer door de inzetbaarheid van stadsverwarming bij lage temperatuur, door hoogrenderende warmte-krachtkoppeling, en door terugwinning van restwarmte, en om hernieuwbare energie in verwarming en koeling te gebruiken in dat specifieke gebied;
- 3° is in overeenstemming met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel;
- 4° bevat een strategie voor het gebruik van het overeenkomstig punt 1° en 2° geïdentificeerde potentieel;
- 5° wordt voorbereid met medewerking van alle betrokken regionale of lokale belanghebbenden en met participatie van het grote publiek, met inbegrip van exploitanten van lokale energie-infrastructuur;
- 6° biedt de gelegenheid aan alle betrokken partijen, met inbegrip van publieke en private belanghebbenden, om deel te nemen aan de opstelling ervan;
- 7° houdt rekening met de relevante bestaande energie-infrastructuur;
- 8° houdt rekening met de gemeenschappelijke behoeften van lokale gemeenschappen en meerdere lokale besturen;

- 9° beoordeelt de rol van energiegemeenschappen en andere door de consument gedragen initiatieven die actief kunnen bijdragen aan de uitvoering van lokale verwarmings- en koelingsprojecten;
- 10° omvat een analyse van verwarmings- en koelingsapparaten en -systemen in lokale gebouwenbestanden, waarbij rekening wordt gehouden met het gebieds-specifieke potentieel voor energie-efficiëntiemaatregelen, en de slechtst presterende gebouwen en de behoeften van kwetsbare huishoudens worden aan-gepakt;
- 11° schat in hoe de uitvoering van de beleidslijnen en maatregelen kan worden gefinancierd, en merkt financiële mechanismen aan die consumenten in staat stellen over te stappen op verwarming en koeling op basis van hernieuwbare energie;
- 12° omvat een traject ter verwezenlijking van de in de plannen bepaalde doelstel-lingen in overeenstemming met klimaatneutraliteit en toezicht op de voort-gang van de uitvoering van de vastgestelde beleidslijnen en maatregelen;
- 13° is erop gericht uiterst efficiënte alternatieven de plaats te laten innemen van oude en inefficiënte verwarmings- en koelingsapparaten in gebouwen van overheidsinstanties, met als doel de uitfasering van fossiele brandstoffen;
- 14° beoordeelt en houdt rekening met potentiële synergieën met de plannen van naburige gemeenten om gezamenlijke investeringen en kostenefficiëntie aan te moedigen.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen met betrekking tot de inhoud van het lokaal verwarmings- en koelingsplan, vermeld in het eerste lid. De Vlaamse Regering kan daarnaast nadere regels vastleggen met betrekking tot de verplichtingen, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 18. In artikel 7.7.2 van het hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° aan paragraaf 2, eerste lid, wordt een punt 4° toegevoegd, dat luidt als volgt:
“4° het implementeren van een energiebeheersysteem.”;
- 2° aan paragraaf 4 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:
“De Vlaamse Regering kan een instantie aanduiden die de energiebeheer-systemen certificeert.”;
- 3° paragraaf 6 wordt vervangen door wat volgt:
“§6. De Vlaamse Regering bepaalt de concrete opmaak, de rapportering, de inhoud en, in voorkomend geval, de conformverklaring van de energieaudits, de energieplannen en energiestudies.

De Vlaamse Regering bepaalt de normen en voorwaarden waaraan de energiebeheersystemen moeten voldoen.”.

Art. 19. In titel VII van hetzelfde decreet wordt hoofdstuk VIII, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, vernummerd tot hoofdstuk VIII/1.

Art. 20. Artikel 7.8.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, wordt vernummerd tot artikel 7.8/1.1.

Art. 21. In artikel 7.8/1.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, vervangen bij het decreet van 17 mei 2024 en vernummerd bij artikel 20, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, eerste lid, worden de woorden "aan het VEKA" vervangen door de woorden "overeenkomstig verordening (EU) 2024/1364";
- 2° in paragraaf 1, eerste lid, 2°, worden tussen de woorden "de naam" en de woorden "van de eigenaar" de woorden "en contactgegevens" ingevoegd;
- 3° in paragraaf 1, eerste lid, worden punt 5° en 6° vervangen door wat volgt:
 - "5° het type datacentrum, namelijk:
 - a) bedrijfsdatacentrum;
 - b) colocatiedatacentrum;
 - c) cohostingdatacentrum;
 - 6° het jaar en de maand van indienstname;"
- 4° aan paragraaf 1, eerste lid, wordt een punt 7° tot en met 10° toegevoegd, die luiden als volgt:
 - "7° het redundantieniveau van de elektrische infrastructuur op hoogspanningsniveau, laagspanningsniveau, of kastniveau;
 - 8° het redundantieniveau van de koelinfrastructuur op ruimteniveau of kastniveau;
 - 9° de technische gegevens van het datacentrum:
 - a) de totale vloeroppervlakte van het datacentrum;
 - b) de vloeroppervlakte van de computerruimte van het datacentrum;
 - c) het geïnstalleerde vermogen;
 - d) de bandbreedte voor inkomend dataverkeer in gigabytes;
 - e) de bandbreedte voor uitgaand dataverkeer in gigabytes;
 - f) het inkomend dataverkeer in exabytes;
 - g) het uitgaand dataverkeer in exabytes;
 - h) de hoeveelheid in het datacentrum opgeslagen en verwerkte data;
 - 10° de prestaties van het datacentrum in het laatste volledige kalenderjaar aan de hand van kernprestatie-indicatoren over minstens:
 - a) het totaal energieverbruik;
 - b) het stroomverbruik van de geïnstalleerde informatietechnologie;
 - c) het totaal energieverbruik van informatietechnologieapparatuur;
 - d) de functies van het elektriciteitsnet;
 - e) de gemiddelde batterijcapaciteit;
 - f) het elektrisch vermogen;
 - g) de gemiddelde insteltemperatuur van de inlaatlucht voor informatietechnologieapparatuur;
 - h) het restwarmteverbruik;
 - i) de gemiddelde restwarmtetemperatuur;
 - j) de totale watertoevoer;
 - k) de totale drinkwatertoevoer;
 - l) het totale verbruik van hernieuwbare energie;
 - m) het totale verbruik van hernieuwbare energie met een garantie van oorsprong;
 - n) het totale verbruik van hernieuwbare energie afkomstig van stroomafnameovereenkomsten;
 - o) het totale verbruik van hernieuwbare energie uit plaatselijke hernieuwbare energiebronnen;
 - p) de soorten koelmiddelen;
 - q) het aantal koeldagen;

- r) de ICT-capaciteit voor servers;
- s) de ICT-capaciteit voor opslagapparatuur.”;

5° in paragraaf 1 wordt tussen het tweede en derde lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De aan te leveren informatie, vermeld in het eerste lid, heeft betrekking op het kalenderjaar dat onmiddellijk voorafgaat aan het verslagjaar. Indien een datacentrum minder dan een jaar in bedrijf is, rapporteert de exploitant van het datacentrum alleen over de periode waarin het datacentrum in bedrijf was, met vermelding van die periode.”;

6° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt:

“§2. De gegevens, vermeld in paragraaf 1, worden door de datacentra gerapporteerd in de Europese databank voor datacentra. Het VEKA kan de gerapporteerde gegevens vanuit die Europese databank opnemen in de databank, vermeld in artikel 12.5.1.”.

Art. 22. In artikel 7.8.2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt de zinsnede “vanaf 2025” opgeheven;

2° aan paragraaf 1 wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“In afwijking van het tweede lid wordt in geval van een site met meerdere gebouwen van een overheidsinstantie die alle zijn aangesloten op één hoofdmeter en waarbij er geen submeters zijn voorzien, voor de berekening van de totale bruikbare vloeroppervlakte de vloeroppervlakte gebruikt van alle verwarmde en/of gekoelde gebouwen ongeacht het feit of de bruikbare vloeroppervlakte van die individuele gebouwen op die site meer of minder is dan 250 m².”;

3° in paragraaf 3, eerste lid, worden de woorden “de overheidsinstantie aantoont dat het niet technisch of economisch mogelijk is” vervangen door de zinsnede “het niet technisch, functioneel of economisch mogelijk is”;

4° in paragraaf 3, eerste lid, wordt de zin “Een overheidsinstantie die de voormelde vrijstelling heeft gekregen, renoveert het gebouw in kwestie tot een technisch of economisch aanvaardbaar niveau.” vervangen door de zin “De Vlaamse Regering kan daarbij een onderscheid maken naar type van gebouw.”;

5° in paragraaf 3, tweede lid, worden de woorden “het verantwoordelijke openbaar bestuur voor die sociale huisvesting aantoont dat” opgeheven;

6° aan paragraaf 3, tweede lid, wordt de zin “De Vlaamse Regering kan bepalen aan welke criteria moet worden voldaan om als kostenneutraal te worden beschouwd” toegevoegd;

7° er wordt een paragraaf 4/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§4/1. De overheidsinstanties gaan bij de uitvoering van de verplichtingen, vermeld in paragraaf 1, na of voor de renovatie van grote niet voor bewoning bestemde gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 750 m² het gebruik van energieprestatiecontracten en andere op prestaties gebaseerde energiediensten haalbaar is. De Vlaamse Regering kan nadere

regels vastleggen om te bepalen onder welke voorwaarden het voormelde gebruik haalbaar wordt geacht.”.

Art. 23. Aan titel VII, hoofdstuk VIII, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 19 april 2024, vervangen bij het decreet van 17 mei 2024 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 13 juni 2025, wordt een afdeling III toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling III. Energieprestatie-eisen bij de aankoop of huur van gebouwen”.

Art. 24. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling III, toegevoegd bij artikel 23, een artikel 7.8.4 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 7.8.4. §1. De Vlaamse Regering kan aan de overheid, vermeld in artikel 2, 1°, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, verplichtingen opleggen met betrekking tot minimale energieprestatie-eisen van gebouwen bij de aankoop van gebouwen of gebouweenheden, gelegen in het Vlaamse Gewest, of bij het afsluiten van nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen of gebouweenheden, gelegen in het Vlaamse Gewest, wanneer de waarde van deze aankoop of huur het drempelbedrag, vermeld in artikel 11, 2°, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren overschrijdt.

De verplichtingen, vermeld in het eerste lid, zijn niet van toepassing bij een minnelijke verwerving, volgend op een definitief onteigeningsbesluit, en bij onteigening via gerechtelijke procedure.

De Vlaamse Regering kan bepalen welke gebouwen of gebouweenheden uitgezonderd zijn van de verplichtingen, vermeld in het eerste lid. De Vlaamse Regering voorziet in ieder geval uitzonderingen voor volgende gebouwen en gebouweenheden:

- 1° gebouwen of gebouweenheden die na aankoop of het sluiten van een nieuwe huurovereenkomst worden gerenoveerd tot een nader door de Vlaamse Regering te bepalen minimale energieprestatie-eis of gesloopt. De Vlaamse Regering bepaalt de termijn waarbinnen hieraan voldaan moet zijn;
- 2° beschermde monumenten of gebouwen of gebouweenheden die deel uitmaken van een beschermd cultuurhistorisch landschap, stads- of dorpsgezicht of gebouwen of gebouweenheden die opgenomen zijn in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed;
- 3° gebouwen of gebouweenheden waar het technisch niet haalbaar is om aan de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, te voldoen. De Vlaamse Regering bepaalt de criteria voor het bepalen van de technische onhaalbaarheid;
- 4° gebouwen en gebouweenheden waar de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, in conflict zouden komen met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

De Vlaamse Regering kan verplichtingen opleggen aan aanbestedende overheden om de noodzakelijke gegevens voor de implementatie van de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, accuraat, volledig en consistent te melden aan het VEKA.

§2. De Vlaamse Regering kan aan de entiteit, vermeld in artikel 2, 4°, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, verplichtingen opleggen met betrekking tot minimale energieprestatie-eisen van gebouwen bij de aankoop van gebouwen of gebouweenheden, gelegen in het Vlaamse Gewest, of bij het afsluiten van nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen of gebouweenheden, gelegen in het Vlaamse Gewest, wanneer de waarde van deze aankoop of huur het drempelbedrag, vermeld in artikel 11, 2°, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 plaatsing overheidsopdrachten in de speciale sectoren overschrijdt.

De verplichtingen, vermeld in het eerste lid, zijn niet van toepassing bij een minnelijke verwerving, volgend op een definitief onteigeningsbesluit, en bij onteigening via gerechtelijke procedure.

De Vlaamse Regering kan bepalen welke gebouwen of gebouweenheden uitgezonderd zijn van de verplichtingen, vermeld in het eerste lid. De Vlaamse Regering voorziet in ieder geval uitzonderingen voor volgende gebouwen en gebouweenheden:

- 1° gebouwen of gebouweenheden die na aankoop of het sluiten van een nieuwe huurovereenkomst worden gerenoveerd tot een nader door de Vlaamse Regering te bepalen minimale energieprestatie-eis of gesloopt. De Vlaamse Regering bepaalt de termijn waarbinnen hieraan voldaan moet zijn;
- 2° beschermde monumenten of gebouwen of gebouweenheden die deel uitmaken van een beschermd cultuurhistorisch landschap, stads- of dorpsgezicht of gebouwen of gebouweenheden die opgenomen zijn in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed;
- 3° gebouwen of gebouweenheden waar het technisch niet haalbaar is om aan de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, te voldoen. De Vlaamse Regering bepaalt de criteria voor het bepalen van de technische onhaalbaarheid;
- 4° gebouwen en gebouweenheden waar de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, in conflict zouden komen met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

De Vlaamse Regering kan verplichtingen opleggen aan aanbestedende entiteiten om de noodzakelijke gegevens voor de implementatie van de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, accuraat, volledig en consistent te melden aan het VEKA.”

Art. 25. Aan titel VII van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 13 juni 2025 wordt een hoofdstuk X toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk X. Eisen inzake systemen voor stadsverwarming- of koeling”.

Art. 26. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk X, toegevoegd bij artikel 25, een artikel 7.10.1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 7.10.1. De Vlaamse Regering bepaalt de eisen waaraan nieuwe of ingrijpend te renoveren systemen voor stadsverwarming- of koeling voldoen. De eisen kunnen bestaan uit:

- 1° de bronnen die door het systeem voor stadsverwarming- of koeling worden gebruikt;
- 2° de duurzaamheidsprestaties die gebaseerd zijn op de hoeveelheid broeikasgassen die het systeem voor stadsverwarming of -koeling uitstoot per eenheid aan de afnemers geleverde warmte of koude.

De Vlaamse Regering bepaalt wie verantwoordelijk is voor het naleven van de eisen, vermeld in het eerste lid.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen voor het bepalen van de kenmerken van een systeem van stadsverwarming- of koeling. Daarbij kan in ieder geval worden bepaald hoe het bruto thermisch vermogen van het systeem wordt vastgesteld.

De Vlaamse Regering kan bepalen waar een ingrijpend te renoveren systeem voor stadsverwarming- of koeling als vermeld in het eerste lid aan moet voldoen.

De Vlaamse Regering kan uitzonderingen bepalen voor de eisen, vermeld in het eerste lid.”

Art. 27. Aan titel VII van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij decreet van 13 juni 2025, wordt een hoofdstuk XI toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk XI. Het energie-efficiëntie-eerstbeginsel”.

Art. 28. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk XI, toegevoegd bij artikel 27, een artikel 7.11.1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 7.11.1 §1. De Vlaamse Regering kan aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen de verplichting opleggen om energie-efficiëntieoplossingen, waaronder middelen aan de vraagzijde en systeemflexibiliteit, te beoordelen in belangrijke investeringsbeslissingen die de drempelwaarde van meer dan 100.000.000 euro elk of 175.000.000 euro voor vervoersinfrastructuurprojecten overschrijden in de volgende sectoren:

- 1° energiesystemen;
- 2° niet-energiesectoren, als die sectoren een impact hebben op het energieverbruik en de energie-efficiëntie, zoals de sectoren gebouwen, vervoer, water, informatie- en communicatietechnologie, landbouw en financiën.

De Vlaamse Regering kan de drempelwaarden, vermeld in het eerste lid, verlagen.

§2. De beoordeling van de energie-efficiëntieoplossingen, vermeld in paragraaf 1, houdt rekening met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel.

De Vlaamse Regering kan bepalen met welke elementen minstens rekening moet worden gehouden, in de toepassing van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel, bij een beoordeling van energie-efficiëntieoplossingen.

De Vlaamse Regering kan voor de beoordeling van de energie-efficiëntieoplossingen, vermeld in eerste lid, voorzien in kosten-batenmethoden die een goede beoordeling van de bredere voordelen van energie-efficiëntieoplossingen mogelijk maken.

§3. De Vlaamse Regering kan een berekeningsmethode vaststellen die moet worden gebruikt om te bepalen of een belangrijke investeringsbeslissing de drempelwaarden, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, overschrijdt.

§4. De Vlaamse Regering kan uitzonderingen bepalen voor de verplichting om energie-efficiëntieoplossingen te beoordelen, vermeld in paragraaf 1, eerste lid.

De Vlaamse Regering kan bepalen welke maatregelen van rechtswege worden geacht rekening te houden met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel voor de uitvoering van de verplichting, vermeld in paragraaf 1. Deze maatregelen zijn onder meer de volgende:

- 1° een energiebeheersysteem;
- 2° een energieplan;
- 3° een energiestudie;
- 4° een energieaudit.

§5. De verplichting om de beoordeling van de energie-efficiëntieoplossingen, vermeld in paragraaf 1, uit te voeren, houdt geen verplichting in om de maatregelen die als conclusie van die beoordeling worden geadviseerd uit te voeren, tenzij de toepasselijke regelgeving uitdrukkelijk anders bepaalt.

§6. De Vlaamse Regering kan een instantie aanduiden die bevoegd is voor het toezicht op en de beoordeling van de toepassing van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel.

Het eerste lid laat de bevoegdheid van de Vlaamse Nutsregulator met betrekking tot het toezicht en de beoordeling van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel in het kader van de investeringsplannen van distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, vermeld in artikel 4.1.19, onverlet.”.

Art. 29. In hetzelfde decreet wordt aan hetzelfde hoofdstuk XI een artikel 7.11.2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 7.11.2. De Vlaamse Regering kan verplichtingen opleggen aan de Vlaamse overheid, de provinciale overheden en de gemeentelijke overheden om maatregelen voor energie-efficiëntie op te nemen in hun relevante beleidsinstrumenten, beleidsbeslissingen en planningsbeslissingen.”.

Art. 30. In artikel 12.3.1, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 28 juni 2013 en vervangen bij het decreet van 17 mei 2024, wordt tussen het vijfde en zesde lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Als op een site van een openbaar bestuur meerdere gebouwen op één hoofdmeter zijn aangesloten, en er zijn geen submeters beschikbaar, dan worden in afwijking van het eerste en vijfde lid de energieverbruiks- en productiegegevens van alle gebouwen die op die hoofdmeter zijn aangesloten, ter beschikking gesteld.”.

Art. 31. In titel XII van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een hoofdstuk III/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk III/1. Rapporteringsverplichting over het energieverbruik van overheidsinstanties”.

Art. 32. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk III/1, ingevoegd bij artikel 31, een artikel 12.3.2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 12.3.2. §1. Elke overheidsinstantie bezorgt jaarlijks en voor het eerst tegen 31 maart 2027 de energieverbruiks- en productiegegevens van haar volledige organisatie aan de unieke patrimonium- en energiedatabank die door de Vlaamse Regering wordt aangewezen en waarvan de Vlaamse Regering de technische voorwaarden kan bepalen. De voormelde gegevens hebben minstens betrekking op kalenderjaar 2021 en later, en worden jaarlijks geactualiseerd tot en met minstens twee kalenderjaren terug in de tijd. De beschikbare gegevens met betrekking tot productie, injectie, afname, verbruik van elektriciteit en aardgas worden in dat kader door de distributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit ter beschikking gesteld van de overheidsinstantie. Op vraag van de overheidsinstantie worden door de distributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit ook beschikbare gegevens met betrekking tot kalenderjaren 2019 en 2020 ter beschikking gesteld.

De energieverbruiks- en productiegegevens van de volledige organisatie, vermeld in het eerste lid, omvatten minstens:

- 1° de jaarwaarden van minstens:
 - a) de afname, injectie en productie voor elektriciteit;
 - b) de afname van gas;
- 2° de energieverbruiken van energiedragers, verdeeld op basis van de werkelijk gemeten of, in geval van bulkleveringen, zo realistisch mogelijk ingeschatte verbruiken, minstens op jaarbasis.

Voor de toepassing van deze verplichting dient de overheidsinstantie elk energieverbruik te rapporteren dat zij hetzij rechtstreeks heeft betaald, hetzij via doorgefactureerd energieverbruik heeft betaald.

§2. De Vlaamse Regering kan voorzien in vrijstellingen of afwijkingen op de verplichtingen, vermeld in paragraaf 1, voor:

- 1° overheidsinstanties die industriële of commerciële activiteiten uitoefenen;
- 2° overheidsinstanties die instaan voor het openbaar vervoer;
- 3° overheidsinstanties bevoegd voor defensie.

§3. In afwijking van paragraaf 1 en 2 dienen overheidsinstanties de gegevens die zij op grond van artikel 12.3.1 jaarlijks ter beschikking hebben gesteld voor datzelfde jaar niet opnieuw te bezorgen aan de databank, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, voor het voldoen aan de verplichtingen, vermeld in dit artikel.”

Art. 33. Aan titel XII van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een hoofdstuk VIII toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk VIII. Conversiefactoren en primaire energiefactoren”.

Art. 34. In hetzelfde decreet wordt aan hoofdstuk VIII, toegevoegd bij artikel 33, een artikel 12.8.1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 12.8.1. De Vlaamse Regering kan conversiefactoren en primaire energiefactoren bepalen voor de berekening en conversie van energiebesparing.”.

Art. 35. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, afdeling IX van hetzelfde decreet, ingevoegd bij decreet van 10 november 2023, wordt een artikel 13.4.17/1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.17/1. §1. Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 12.3.2 de verplichting om jaarlijks te rapporteren over de energieverbruiks- en productiegegevens van de volledige organisatie van overheidsinstanties niet tijdig of niet waarheidsgetrouw werd gerespecteerd, kan het VEKA aan de overheidsinstantie op wie de verplichting rust, een administratieve geldboete opleggen van 500 euro tot en met 50.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarin de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, moeten worden nageleefd.

Als de overheidsinstantie in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het tweede lid, is verstreken, kan het VEKA de overheidsinstantie een administratieve geldboete opleggen in de vorm van een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 50 euro per kalenderdag dat de termijn, vermeld in het tweede lid, wordt overschreden.

Die administratieve geldboete kan voor een overheidsinstantie niet worden gecumuleerd met de sanctie, vermeld in artikel 13.4.16.

§2. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 36. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een afdeling XI toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling XI. Administratieve sancties wegens niet-naleving van de verplichtingen met betrekking tot het opstellen van lokale verwarmings- en koelingsplannen”.

Art. 37. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling XI, toegevoegd bij artikel 36, een artikel 13.4.18 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.18. §1. Als het VEKA vaststelt dat in strijd met de verplichting om een lokaal verwarmings- en koelingsplan op te stellen en goed te keuren, vermeld in artikel 4/1.4.1, het lokaal verwarmings- en koelingsplan niet tijdig en correct werd opgesteld en goedgekeurd of het ontwerp van lokaal verwarmings- en koelingsplan niet tijdig aan het VEKA voor beoordeling werd bezorgd, kan het VEKA aan de gemeente op wie de verplichting rust, een administratieve geldboete opleggen die niet lager is dan 1000 euro, en niet hoger dan 200.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarin de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, moeten worden nageleefd.

Als de gemeente in gebreke blijft bij het verstrijken van de termijn, vermeld in het tweede lid, kan het VEKA de gemeente een administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom opleggen. De voormelde dwangsom bedraagt 100 euro per kalenderdag per volledige schijf van 10.000 inwoners van de gemeente dat de nieuwe termijn, vermeld in het tweede lid, wordt overschreden. De administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom bedraagt maximaal 200.000 euro.

Voor de berekening van het aantal inwoners, vermeld in het derde lid, wordt uitgegaan van het inwonersaantal op 1 januari van het kalenderjaar waarin de nieuwe termijn, vermeld in het tweede lid, verstrijkt.

§2. De procedure omschreven in artikel 13.4.8 is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 38. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een afdeling XII toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling XII. Administratieve sancties wegens overtreding of niet-naleving van de rapporteringsverplichtingen voor datacenters”.

Art. 39. Aan afdeling XII, toegevoegd bij artikel 38, wordt een artikel 13.4.19 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.19. Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 7.8/1.1 de verplichting voor eigenaars en exploitanten van datacenters om jaarlijks informatie over de energieprestaties van datacentra te bezorgen, niet werd nagekomen, kan het VEKA aan de eigenaars en exploitanten waarop die verplichting rust een administratieve geldboete opleggen van 500 euro tot en met 10.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarbinnen de verplichting, vermeld in het eerste lid, alsnog moeten worden nageleefd.

Als het VEKA vaststelt dat bij het verstrijken van de nieuwe termijn, vermeld in het derde lid, nog steeds niet aan de verplichting, vermeld in artikel 7.8/1.1 is voldaan, kan het VEKA een dwangsom opleggen. De dwangsom mag niet minder dan 150 euro per kalenderdag bedragen, noch meer dan 1000 euro per kalenderdag, noch mag de dwangsom in totaal hoger zijn dan 50.000 euro of 3 procent van de omzet die de betrokken overtreder heeft gerealiseerd in het Vlaamse Gewest tijdens het laatste afgelopen boekjaar, als dat laatste bedrag lager is.

De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 40. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een afdeling XIII toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling XIII. Administratieve sancties wegens niet-naleving van de eisen inzake systemen voor stadsverwarming- en koeling”.

Art. 41. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling XIII, toegevoegd bij artikel 40, een artikel 13.4.20 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.20. §1. Als het VEKA vaststelt dat niet aan de eisen vastgesteld door of krachtens artikel 7.10.1 is voldaan, kan het VEKA aan de natuurlijke persoon of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de naleving van de eisen een administratieve geldboete opleggen.

De administratieve geldboete, vermeld in het eerste lid, bedraagt 50.000 euro per MW bruto thermisch vermogen van het systeem voor stadsverwarming- of koeling, met in ieder geval een minimum van 5000 euro en een maximum van 1.000.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarbinnen de betreffende eisen, vermeld in artikel 7.10.1, alsnog moeten worden nageleefd.

Als het VEKA vaststelt dat bij het verstrijken van de nieuwe termijn, vermeld in het derde lid, nog steeds niet aan de eisen vastgesteld door of krachtens artikel 7.10.1 is voldaan, kan het VEKA aan de natuurlijke persoon of de rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de naleving van de eisen een administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom opleggen. De dwangsom bedraagt 500 euro per MW bruto thermisch vermogen van het systeem voor stadsverwarming- of koeling per kalenderdag dat de nieuwe termijn, vermeld in het derde lid, wordt overschreden en de eisen niet zijn nageleefd. De administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom bedraagt maximaal 1.000.000 euro.

§2. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 42. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een afdeling XIV toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling XIV. Administratieve sancties wegens niet-naleving van de verplichtingen inzake de toepassing van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel”.

Art. 43. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling XIV, toegevoegd bij artikel 42, wordt een artikel 13.4.21 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.21. §1. Als het VEKA vaststelt dat niet aan de eisen vastgesteld door of krachtens artikel 7.11.1 is voldaan, kan het VEKA aan de natuurlijke persoon of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor het naleven van de eisen een administratieve geldboete opleggen.

De administratieve geldboete, vermeld in het eerste lid, mag niet minder dan 500 euro bedragen, noch meer dan 50.000 euro.

Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarbinnen de betreffende eisen alsnog moeten worden nageleefd.

Als het VEKA vaststelt dat bij het verstrijken van de nieuwe termijn, vermeld in het vierde lid, nog steeds niet aan de eisen vastgesteld door of krachtens artikel

7.11.1 is voldaan, kan het VEKA een dwangsom opleggen. De dwangsom mag niet minder dan 250 euro per kalenderdag bedragen, noch meer dan 25.000 euro per kalenderdag, noch mag de dwangsom in totaal hoger zijn dan 1.000.000 euro of 3 procent van de omzet die de betrokken overtreder heeft gerealiseerd in het Vlaamse Gewest tijdens het laatste afgelopen boekjaar, als dat laatste bedrag lager is.

§2. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator

Art. 44. In artikel 2 van het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator wordt een punt 3° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“3° de richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955.”.

Art. 45. Aan artikel 6, 1°, van hetzelfde decreet wordt een punt r) toegevoegd, dat luidt als volgt:

“r) het toezicht en de controle op de door de distributienetbeheerders en plaatselijk vervoernetbeheerder gebruikte methoden voor wat betreft het toepassen van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel inzake hun netplanning, netexploitatie inclusief netverliezen, netontwikkeling en investeringen.”.

Art. 46. Aan artikel 7 van hetzelfde decreet wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Bij het vervullen van de regulerende taken, vermeld in het eerste lid, 1°, past de Vlaamse Nutsregulator het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe. Naast het energie-efficiëntie-eerstbeginsel kan de Vlaamse Nutsregulator ook rekening houden met kostenefficiëntie, systeemefficiëntie, bevoorradingszekerheid en marktintegratie.”.

Art. 47. In artikel 8, 2°, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “titel IV/1 en VI” vervangen door de zinsnede “titel IV/1, V, VI en de hoofdstukken I tot en met IV van titel VII van het Energiedecreet van 8 mei 2009”.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Art. 48. In afwijking van artikel 7.8/1.1, §1, eerste en derde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, gewijzigd bij artikel 21, heeft de eerste rapportering vanaf de inwerkingtreding van dit decreet plaats uiterlijk 15 maart 2026, en heeft die betrekking op de informatie over kalenderjaar 2023 en 2024.

Brussel, 13 februari 2026.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd,

Hans BONTE